

MEMÒRIA 2017

MAC

MUSEU D'ARQUEOLOGIA
DE CATALUNYA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Museu d'Arqueologia
de Catalunya

COORDINACIÓ

Joan Muñoz

AUTORS

INTRODUCCIÓ

Josep Manuel Rueda Torres
Director del MAC

BARCELONA

Àngels Casanovas
Agnès Lupión
Conrad Mateo
Núria Molist
Isabel Moreno
Joan Muñoz
Jordi Principal
Carme Rovira

EMPÚRIES

Marta Santos

GIRONA

Ramon Buxó

OLÈRDOLA

Núria Molist

ULLASTRET

Gabriel de Prado

CASC

Gustau Vivar

IBERIA GRAECA

Xavier Aquilué

ARQUEOXARXA,
RUTA DELS IBERS
RUTA DE L'ART RUPESTRE
Anna Garrido

PRESENTACIÓ

Josep Manuel Rueda Torres

Director

El sistema museístic català, defineix diferents tipus de museus. Un d'ells és el dels museus nacionals. A l'actualitat n'hi tres: el Museu de la Ciència i la Tècnica de Catalunya, el Museu Nacional d'Art de Catalunya i el Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC). El nou Pla de Museus defineix dos nous museus nacionals que són el de Ciències Naturals i el d'Història i Arqueologia, que s'hauran d'implementar els propers anys. La Llei de Museus i el Pla de Museus defineix els museus nacionals a partir de les col·leccions, el discurs i la seva acció territorial. És en aquest darrer apartat en el que el MAC, ha fet un esforç més rellevant a l'any 2017.

El Mac ha reforçat la Ruta del Ibers, que bàsicament és una xarxa col·laborativa, formada per 25 jaciments ibèrics de tot Catalunya. L'edició de 7 guies dels diferents pobles ibèrics que vivien a l'actual Catalunya, feta per escriptors i periodistes reconeguts dels nostres mitjans de comunicació, ha estat l'acció principal. Aquesta ve a complementar accions anterior com la senyalització dels jaciments i la creació d'un paquet de rutes turístiques. Amb totes aquestes mesures pretenem relançar aquest producte.

El plenari de l'arqueoxarxa va acceptar la incorporació del Museu de Guissona i el d'Història de Sabadell. L'Arqueoxarxa és un producte exitós que ha destacat per la qualitat de les seves exposicions temporals, però que facilita la feina als seus components en diferents àmbits museístics com la documentació, la comunicació...

Quant a comunicació, el 2017 es va renovar tot el Web del MAC, ampliant-la ostensiblement. S'ha fet un site per cada seu, inclosos el Centre d'Arqueologia Subaquàtica (CASC) i Iberia Graeca, també per arqueoxarxa, ruta dels ibers i ruta d'art rupestre. Un total de 10 sites. Enguany es dotarà a cada seu amb xarxes socials pròpies però amb format identificatiu de MAC

A nivell d'exposicions han destacat Navegants d'Aiguamolls i la Draga, però s'han fet 10 exposicions pròpies, entre totes les seus i l'arqueoxarxa.

A nivell de museografia Empúries ha inaugurat el muntatge del criptotòptic. Un producte multimèdia de gran qualitat, que esperem que tingui molt bona acollida. I Ullastret ha fet una sala immersiva per visionar el 3D, de la dipolis d'Ullastret

Quant a obres Ullastret ha iniciat els treballs previs d'excavació del fossat, que juntament amb la restauració de la muralla, canviaran la imatge d'Ullastre, molt més potent una vegada acabats aquests treballs. Aquestes tasques es culminaran el 2018

La recerca s'ha potenciat amb la creació de dos grups consolidats nous de recerca, amb la presència del MAC. Un amb l'Autònoma i la UdG i un altre amb la UdG. La incorporació del CASC a l'equip del delerict de la Bou Ferrer de la Villa joiosa d'Alacant, dóna una bona mesura de les possibilitats d'aquest equipament.

A nivell educatiu, hem fet nous tallers tecnològics, com el de paleopaisatge, a través de l'estudi de pòllens fòssils, que determinen els escolars, el de detecció de jaciment arqueològic a través de noves tecnologies, no lesives amb el jaciment, o el de determinació de patologies humanes en les restes òssies fòssils.

Tot això sense oblidar l'esforç continu en documentació, comunicació, difusió i en manteniments i petites remodelacions museogràfiques.

No voldria donar per acabada aquesta presentació, sense eleva una demanda que per coneguda, no és més necessària, tot el contrari, cada vegada ho és més. Em refereixo a la necessitat de recuperar l'autonomia de gestió tan necessària en tot museu. No cal recordar que els millors museus del món la tenen, senzillament per l'agilitat i la proximitat que aquest model comporta.

En resum un volum de treball elevat, destinat a difondre el coneixement de les societats, cultures i formes de vida del nostre passat més remot.

ÍNDEX

INDICADORS BÀSICS	5
MAC BARCELONA	8
MAC EMPÚRIES	24
MAC GIRONA	36
MAC OLÈRDOLA	45
MAC ULLASTRET	47
CENTRE D'ARQUEOLOGIA SUBAQUÀTICA	53
IBERIA GRAECA	58
ARQUEOXARXA, RUTA DELS IBERS I RUTA DE L'ART RUPESTRE	60

INDICADORS BÀSICS MAC 2017

1	Garantim la identitat i la memòria col·lectiva			
	Objectes registrats			
	Valor patrimonial			17.000.000 €
	Espais de reserves de col·leccions en m2			9.716,95
2	Contribuim a la creació de coneixement			
	RECERCA			
	Projectes de recerca			
	Massa crítica de Doctors			
	BIBLIOTECA			
	Nombre de registres a la biblioteca			
	ARXIU D'IMATGES			
	Imatges digitalitzades			
	Registres al Repertori Iconogràfic d'Espanya			
	CONSERVACIÓ - RESTAURACIÓ			
	Nombre d'objectes restaurats			
	PUBLICACIONS DEL MAC			
	Científiques i de divulgació			
3	Dinamitzem el sector econòmic			
	Pressupost			
	Personal en plantilla			
	Estudiants en pràctiques / becaris			
	Nombre d'empreses contractades			
	Convenis signats			
4	Apropem el coneixement a la societat			
	USUARIS			351.484
	EXPOSICIONS			
	Exposicions temporals			13
	Espais expositius en metres quadrats			3.108
	ACTIVITATS			
	Nombre d'activitats. Públic general i familiar			75
	Nombre de participants a activitats			35.964
	Biblioteca - Nombre d'usuaris			
	OFERTA EDUCATIVA			
	Activitats incloses a l'Oferta Educativa. Segment escolar			57
	Visites escolars			40.619
	COMUNICACIÓ			
	www.mac.cat - visites			288.123
	Seguidors a Facebook			9.981
	Seguidors a Twitter			12.702
	Seguidors a Instagram			2.931
	Visulització youtube			
	Butlletí digital - subscriptors			8.552
5	Impactem territorialment			
	EQUIPAMENTS RELACIONATS	ARQUEOXARXA	RUTA IBERS	RUTA ART RUPESTRE
	Nombre de museus	13		0
	Nombre de jaciments	19	25	3
	Nombre d'abrics	0	0	8
	Total	32	25	11

PRESSUPOST

SEUS	CAP II	ESTRUCTURAL	CAPÍTOL I + SS	TOTAL
MAC BARCELONA	691.239,57	246.799,81	889.641,07	1.827.680,45
MAC EMPÚRIES	338.771,73	564.493,34	729.695,99	1.632.961,06
MAC GIRONA	298.931	81.789,9	317.713,32	698.434,22
MAC OLÈRDOLA	14.623		64.899	79.522
MAC ULLASTRET	83.060,22		146.538,06	229.598,28
CASC			53.837,04	53.837,04
IBERIA GRAECA	1.500			1.500
Total				4.271.480

RESERVES

	m²
MAC BARCELONA	1.046
MAC GIRONA + CASC + SAM GIRONA	2.290
MAC EMPÚRIES	1.063
MAC OLÈRDOLA	9,45
MAC ULLASTRET	308
MAGATZEM MAC CERVERA	5.000
Total	9.716,45

OBJECTES

SEUS	FITXES REGISTRE	FITXES MUSEUM PLUS
MAC BARCELONA	54.811 (2.603-2016)	54.811
MAC GIRONA	80.437 (54-2016)	8.120
MAC EMPÚRIES	10.137	351
MAC OLÈRDOLA	954 (20-2016)	954
MAC ULLASTRET	9.267 (150-2016)	
CASC	5.000	
IBERIA GRAECA	7.816	
Total	168.422 (2.827-2016)	64.236

USUARIS DE LA BIBLIOTECA I REGISTRES

SEUS	USUARIS	REGISTRES
MAC BARCELONA	550	21.234
MAC GIRONA	466	20.000
MAC EMPÚRIES	80	7.000
MAC OLÈRDOLA		
MAC ULLASTRET	31	7.000
Total	1.127	55.234

VISITANTS

SEUS	2017	2016	2015
MAC BARCELONA	35.028	36.555	35.351
MAC GIRONA	120.048	109.673	100.043
MAC EMPÚRIES	154.138	149.812	133.280
MAC OLÈRDOLA	13.556	14.522	14.324
MAC ULLASTRET	28.714	30.735	31.709
Total	351.484	341.297	314.707

ÀREA DE PÚBLICS

Web	2017	2016	2015	2014
Usuaris	288.123	248.016	223.304	184.997
Pàgines vistes (gener -octubre)	920.636	912.993	758.382	660.354
Butlletí digital				
Subscriptors	8.552	7.078	6.320	5.402
Xarxes socials				
Seguidors a Facebook	9.981	9.082	6.690	5.142
Seguidors a Twitter	12.702	10.916	8.581	6.650
Seguidors a Instagram	2.931	2.541	-	-

ACCIÓ EDUCATIVA. PÚBLIC ESCOLAR

SEU	2017	2016
MAC BARCELONA	12.737	23
MAC GIRONA	3.239	
MAC EMPÚRIES	20.274	
MAC OLÊRDOLA	3.012	
MAC ULLASTRET	1.357	

MEMÒRIA 2017
MAC BARCELONA

INFORMACIÓ ECONÒMICO - ADMINISTRATIVA

Pressupost executat per la seu de Barcelona del Museu d'Arqueologia de Catalunya 2017.

INGRESSOS PER CAPÍTOLS

Capítol III – Taxes i altres Ingressos..... 42.508,84 €

DESPESES PER CAPÍTOLS

Cap I – Despeses de personal..... - €

Cap II – Despesa estructural / accions quadre comandament 962.476,67 €

Cap VI – Inversions 2.547,94 €

Total - €

CONTRACTACIÓ ADMINISTRATIVA

Total de contractes menors de serveis i subministraments realitzats per l'àrea de gestió econòmica del MAC Barcelona: 282, amb el següent desglossament:

	Activitats	Estructural	Total
MAC BCN	230	35	265
CIG	2	1	3
CASC	7	7	14

Total d'expedients de despesa tramitats per Habilitació: 129.

Empreses/Professionals/Institucions contractats

	BCN	CIG	CASC
Empreses	130	1	11
Professionals/Autònoms	92	2	2
Inst./Fundacions/Universitats	18	1	

Quadre de Comandament: Total d'accions realitzades

	BCN	CIG	CASC
ACTIVITATS	70	15	10
ESTRUCTURAL	16	1	4
Totals	86	16	14

PERSONAL

Personal de la plantilla de la seu de Barcelona del Museu d'Arqueologia de Catalunya 2017: 25. Dels quals 10 són funcionaris i 15 contractats laborals.

ACTUACIONS I MILLORES REALITZADES

- Compra de vestuari per al personal d'atenció al públic.
- Actualització del Pla d'Autoprotecció a l'edifici seu de Barcelona del MAC.
- Instal·lació llums d'emergència a la part exterior de l'edifici al recorregut de la sortida d'emergència.
- Actuacions diverses de sanejament, segellat i reparacions a diferents zones de la teulada de l'edifici.
- Substitució de plaques al sostre de l'escala d'accés a la 1ª planta, zona laboratoris.

DESGLOSSAMENT INFORMACIÓ ECONÒMICA

Ingressos	42.508,84 €
Venda entrades.....	27.855,25 €
Arqueotiquet	178,59 €
Vendes productes botiga.....	1.414,94 €
Vendes publicacions.....	4.185,27 €
Vendes fotografies.....	1.443,15 €
Fotocòpies.....	18,60 €
Lloguer exposicions	1.652,89 €
Grec.....	991,74 €
Casal d'estiu.....	249,26 €
Canon icono	3.621,30 €
Canon lab. Paleop.	646,62 €

Despesa cap 2 (executat final mac bcn-cig-casc)

..... **103.071,80 €**

MAC BCN.....	964.609,70 €
Activitats.....	662.003,31 €
Estructural	302.606,39 €
CIG	2.350,67,00 €
Activitats	1.118,00 €
Estructural	1.232,67 €

DOCUMENTACIÓ I GESTIÓ DE LES COL·LECCIONS

CASC	137.435,90 €
Activitats	21.547,97 €
Estructural	115.887,93 €

ALTRES DADES MAC BARCELONA

Subministraments	53.658,28 €
Aigua	2.725,49 €
Electricitat.....	46.711,14 €
Gas	4.221,65 €

Contractes serveis principals	185.034,65 €
Vigilància.....	72.193,30 €
Neteja	69.962,23 €
Manteniment.....	42.879,12 €

Arqueoxarxa - territori.....	78.485,67 €
-------------------------------------	--------------------

Recerca	64.835,06 €
Girona	9.983,00 €
Ullastret.....	12.999,62 €
Empúries.....	12.964,50 €
Olèrdola.....	2.996,50 €
CASC.....	13.000,00 €
Altres.....	12.891,44 €

DOCUMENTACIÓ MAC (TOTES LES SEUS)

01/01/2017–31/12/2017. Coordinació de la documentació de les col·leccions. Desplegament del Pla de Col·leccions i del programari MuseumPlus. L'àrea de documentació del MAC Barcelona ha coordinat la implantació a les diferents seus del programari MuseumPlus, marcant els criteris d'homogeneïtzació i resolució de diferents problemàtiques.

- Finalització preparació per migració CASC a M+ (migració a fer a inicis de 2018)
- Implementació del thesaurus seca i sèrie dins categoria numismàtica. Treball conjunt amb el Gabinet Numismàtic del MNAC.
- Gestió de moviments externs de peces per exposició, estudi, restauració o analítiques
- Incorporació de l'acrònim de seu davant del núm. de registre i altres modificacions en diferents thesaurus i camps d'informació (ubicació, nom d'objecte, seca, dimensions, forma, material, bibliografia, autors..., etc. que permeten fer cada cop més operatiu el programa.
- Tasques principals: Thesaurus ubicació seus, thesaurus nom d'objecte, acrònims seus, paraules clau, etc.

Indicadors de gestió i increment de la col·lecció del MAC

INDICADORS DE GESTIÓ DE COL·LECCIONS	
Números de registre a Museum plus per categories	83.476
Arqueologia	80.724
Numismàtica	1.941
Intervenció	1.093
Altres	
TOTAL	
Fitxes amb acrònim de la seu	27.391
Fitxes amb imatge estàndard	11.413
Fitxes amb paraula clau	6.639
Valoracions	2.530
Consultes de materials dels fons	
Presencials	
No presencials	

01/04/2017–31/10/2017. Projecte de documentació dels principals objectes del MAC i museus de l'Arqueoxarxa en 3D. L'any 2017 s'han modelitzat en 3D en 2017 10 objectes procedents del MAC-Barcelona.

01/11/2017–31/11/2017. Gestió cessió d'objectes del MAC. Des del MAC Barcelona es coordina la cessió de peces a museus i institucions externes de totes les seus del MAC, bé siguin per exposicions temporals, permanents (documents de contracte de comodat) o estudis i analítiques. Participants: 1 tècnic de plantilla en la gestió dels expedients. Els tècnics de les seus gestionen la selecció d'objectes i la documentació inicial. S'han gestionat:

- 46 expedients / sol·licituds de moviments de peces fora del MAC (alguns iniciats el 2016 i closos el 2017, oberts i tancats el 2017 i altres oberts el 2017 i tancats el 2018).

- 36 expedients exposicions temporals
- 10 expedients d'estudis o analítiques fora del MAC

- Seguiment de contractes de comodat de peces cedides per tercers al MAC Barcelona

- 10 expedients amb altres institucions museístiques
- 4 expedients amb la Direcció General d'Arxius, Biblioteques, Museus i Patrimoni
- 2 expedients amb un municipi
- 1 expedient amb particular

ARTICLES COL·LECCIONS MAC

MOLIST, N. (en premsa), El plan de collecciones del MAC. La gestión en un museo integrado por diferentes centros, *V Congreso Internacional de Historia de la Arqueología. IV Jornadas de Historiografía SEHA-MAN*, Museo Arqueológico Nacional, Madrid.

MAC BARCELONA

01/01/2017–31/12/2017. Documentació de les col·leccions del MAC-Barcelona. L'àrea de documentació, 1 tècnic de plantilla a temps parcial, 4 tècnics externs temps parcial, 7 estudiants en practiques, ha treballat en diferents línies al llarg de 2017.

- Prioritats de la base de dades: incorporació dels acròmins de la seu, l'ordenació i acrònimis del thesaurus ubicació, eliminació de números buits, eliminació de números duplicats.

- Incorporat i donat d'alta al registre 1.102 peces i 4 campanyes d'intervenció arqueològica del MAC Barcelona (en curs de complementar fitxes a M+). Totes les altes corresponen a números reutilitzats (buits) dins el registre (números alterns des del 10216 fins el 20614).

- S'ha treballat en els materials dels següents jaciments i col·leccions: Burriac (Cabrera de Mar, Maresme), Can Piteu (Sabadell, Vallès Occ.), Coll del Moro, poblat i necròpolis Les Maries (Gandesa, Terra Alta), Cueva de Ambrosio (Vélez Blanco, Almeria), Empúries (l'Escala, Alt Empordà), Mallorca (entre ells Som Julià, Cova Moura, Mallorca), Tossal de les Tenalles (Sidamon, Alt Urgell), Sant Antoni (Eivissa), Sant Benet de Bagès (necròpolis del monestir), Sant Jaume Sesolivieres (Anoia), Puig Castellar (Santa Coloma de Gramanet, Barcelonès), Cova del Frare (Matadepera, Vallès occ.), Sitges (derelictes, monedes), i altres materials sense referència.

- S'ha donat d'alta com a intervenció arqueològica els jaciments: Coll del Moro (Gandesa, Terra Alta) campanyes de 1984–1988, 1991 i 1992; El Clascar (Malla, Osona), campanya 2017.

- 10 peces modelitzades en 3D (9 llànties romanes i la mandíbula neandertal de Sitges).

Indicadors de gestió i increment de la col·lecció del MAC Barcelona

INDICADORS DE GESTIÓ DE COL·LECCIONS	
Númers de registre a Museum plus per categories	49.698
Arqueologia	47.494
Numismàtica	1.278
Intervenció	915
Altres	4
TOTAL	
Fitxes amb acrònim de la seu	14.057
Fitxes amb imatge estàndard	8.112
Fitxes amb pauarula clau	3.792
Valoracions	1.941
Fitxes buides, sense dades	5.891

- Ordenació i correcte emmagatzematge d'objectes de metall (fons Empúries, Mallorca i Eivissa, Necròpolis de Maries del Coll del Moro.
- Ordenació de l'amforari (R2). Etiquetatge i mesures de conservació preventiva.
- Incorporació de les imatges procedents de catàlegs d'exposició, guies i altres publicacions del MAC.

01/01/2017–31/12/2017. Documentació de la col·lecció d'època ibèrica del MAC Barcelona. 1 tècnic de plantilla MAC Barcelona a temps parcial. Estudiants en pràctiques com a suport

- Increment de la col·lecció documentada i correcte emmagatzematge: jaciments de Coll del Moro, Burriac, Turó de la Rovira, Tossal de les Tenalles, Sant Antoni de Calaceit
- Millora de les dades incloses en el programari M+
- Atenció consultes
- Supervisió del moviment, transport i instal·lació de peces cedides

01/01/2017–31/12/2017. Consultes de materials del fons d'època ibèrica, de la col·lecció del MAC Olèrdola i altres consultes.

- Consultes presencials (23 estudis sobre materials d'època ibèrica)
- Consultes no presencials (31 consultes col·leccions via correu electrònic)

31/05/2017–30/06/2017. Selecció, inventari i documentació col·lecció Estival (Igualada). Col·lecció privada en curs de cessió en comodat. Informatització a la base de dades

- 144 objectes, majoritàriament de metall, de diferents cronologies

LABORATORI DE CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ

Organització del Laboratori de Conservació-Restaureació del MAC-Barcelona

Contempla la posada al dia de la maquinaria correcte, la preparació del material necessari, les mesures de prevenció de riscos i seguretat en el treball, etc.

Coordinació i execució de la intervenció d'un conjunt de 2.491 monedes de plata del segle XVII procedents de context marí

3na fase de documentació: 400 monedes (pes, mida, fotografia etc...).

3na fase del procés de conservació-restaureació: 245 monedes i falten per tractar 1.100 monedes (Calculem 2 anys per poder fer tots els tractaments, si el recurs continuen sent els mateixos)

Intervenció de conservació-restaureació d'objectes arqueològics tant a l'exposició permanent com a les diferents exposicions temporals que ha organitzat o en què ha col·laborat el MAC*

Intervencions de conservació-restaureació de peces que s'havien de mostrar en exposicions temporals: 113 peces

Intervencions de conservació-restaureació de peces procedents de l'exposició permanent o dels dipòsits del MAC: 57 peces

**Contempla la realització dels exàmens organolèptics de cada peça, la redacció de fitxes tècniques, fotografies i diferents tipus de neteges físiques i/o químiques, consolidacions etc... per avaluar el posterior tractament més efectiu i neutre.*

Coordinació i execució de la intervenció d'un conjunt de monedes de plata dels segles XI-XII procedents de context terrestre

1ra fase de documentació: 500 monedes (pes, mida, fotografia etc...).

2na fase del procés de conservació-restaureació: 200 monedes (Contempla l'examen organolèptic, la redacció de fitxes tècniques, fotografies i diferents tipus de neteges químiques per avaluar el posterior tractament més efectiu i neutre).

Conservació preventiva de les sales permanents, les reser-

ves del MAC o d'exposicions temporals

Conservació preventiva i recolzament en el muntatge de 5 exposicions temporals.

Revisió periòdica i gestió de la conservació preventiva de les sales d'exposició permanent, de les reserves i de les cambres de conservació

Participació com a correu en 3 exposicions temporals.

Tutorització i formació d'estudiants de conservació i arqueologia dintre de les respectives assignatures de pràctiques de cada grau o màster

Estudiants en pràctiques: 14

6 Escola Superior de Conservació Restaureació de Béns Culturals de Catalunya (Barcelona)

1 Escuela Superior de Conservación de Bienes Culturales de Aragón (Saragossa)

1 Grau de Conservació Restaureació de la Universitat de Barcelona

4 Universitat Autònoma de Barcelona

1 Università Ca' Foscari (Venècia)

1 Accademia Di Belle Arti Di Bologna

Participació en la gestió d'un catàleg de mosaics de Barcelona organitzat pel Servei d'Arqueologia de Barcelona

Recolzament en la gestió del Dipòsit de Patrimoni Cultural (MAC-Cervera)

Març i Octubre de 2017

Conferències i Congressos: 2

- 100 años de conservación-restauración en el Museu d'Arqueologia de Catalunya.

V Congreso Internacional de Historia de la Arqueología - IV Jornadas de Historiografía SEHA-MAN

- 100 anys de conservació-restaureació de mosaics en el Museu d'Arqueologia de Catalunya

The 13th Conference of the ICCM Foundation, International Committee for the Conservation of Mosaics

Difusió de conservació- restaureació vinculada al MAC

Xerrades als grups escolars dintre del taller "Coneix el passat"

EXPOSICIONS

L'aplicació de la política d'exposicions del MAC al llarg de 2017, ha donat com a resultat l'obertura al públic, a la seu de Barcelona, de diverses mostres. Són majoritàriament de creació pròpia i gran format (450 m²) però també, en ocasions, produïdes per altres entitats. Paral·lelament s'ha efectuat la preparació d'exposicions futures (per a l'horitzó 2018-2019), sempre amb un objectiu: la divulgació de les novetats en arqueologia (i molt especialment la dels resultats obtinguts pels equips de recerca del MAC), a tota mena de públics i amb l'idea de suscitar emocions i reflexions vinculades amb l'actualitat. Aquesta projecció del nostre patrimoni i de la cultura es fa en dues direccions: en el context català i més enllà. Destaquem que el vessant internacional de la institució s'ha intensificat de manera molt important, i fins i tot fora d'Europa, gràcies a les esmentades exposicions, a la participació del MAC en xarxes de treball museològic especialitzades (European Exhibition Network) i també amb altres col·laboracions com la efectuada amb el Museu d'Arqueologia de Zagreb (Croàcia) per editar un catàleg sobre els pobles ibers en anglès.

1. CREACIÓ D'EXPOSICIONS

"El vi grec. De l'antiguitat als cellers catalans"

29/09/2016 -29/01/2017

Exposició de producció pròpia que compara la cultura del vi (producció i consum) entre els seus orígens grecs i l'actualitat a Catalunya.

Descripció: Implementació i desmuntatge

Col·laboradors principals: INCAVI, Vins Sumarroca

Exposició temporal produïda l'any 2016 pel Museu d'Arqueologia de Catalunya, en col·laboració amb l'INCAVI i amb empreses del món vitivinícola català, que s'ha mantingut oberta fins principis de 2017 i s'ha desmuntat tot seguit. Comissariada per Xavier Aquilué (Iberia Graeca). Tracta la cultura del vi amb una visió dual: una comparació entre els orígens a la mediterrània Oriental i més concretament del món grec, la seva adopció per part de les poblacions indígenes a Catalunya, a través d'Empúries. Constata les similituds i diferències entre aquest passat i la nostra actualitat, tant a nivell de producció com de consum. Inclou materials arqueològics molt rellevants,

gràfics i enològics, així com la recreació d'una sala de banquets grega. Es completa amb dos audiovisuals de nova creació: un sobre la significació del vi en diverses cultures al llarg de la història, i un altre que reconstrueix la cadena vitivinícola comparant el món grec i l'actual, així com un interactiu mecànic (zoòtrop).

Entitats prestadores

Objectes arqueològics:

MAC (seus de Barcelona, Empúries, Girona i Ullastret)

Museo Arqueológico Nacional. Madrid

Museu de l'Empordà. Figueres

Museu d'Art. Girona Museu de Mallorca.

Documents bibliogràfics:

VINSEUM, Vilafranca.

Materials enològics:

Celler Parató, Riedel. Món del Vi, DO del vi catalanes

Desglossament d'actuacions 2017

- Edició d'un e-book en col·laboració amb el Gabinet Tècnic.
- Desmuntatge seguit del trasllat dels elements museogràfics a les reserves del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona (MNAT), on es preveu que enceti la seva itinerància.
- Retorn de les peces arqueològiques, materials gràfics originals i elements enològics als diversos prestadors.

"Navegants d'aiguamolls. 2000 anys de secrets enfonsats"

30/03/2017-02/07/2017

Exposició de producció pròpia que dona a conèixer un nou tipus de vaixell antic íberorromà a partir de les excavacions i recerques del CASC

Descripció: Creació, implementació i desmuntatge.

Col·laboradors principals: Hewlett Packard

Exposició temporal produïda l'any 2017 pel Museu d'Arqueologia de Catalunya, a partir dels resultats de la recerca del Centre d'Activitats Subaquàtiques de Catalunya a les costes de l'Empordà, i especialment en dues naus recuperades el 2012 i el 2016 a Cala Cativa i Cap del Vol (Port de la Selva).

Comissariada per Gustau Vivar (CASC). Col·laboració de Hewlett Packard en la producció gràfica.

Tracta la construcció naval i la navegació vinculada al comerç del vi (entre la Laietania i Narbona) a l'antiguitat, en el tram d'entre l'actual Catalunya i el Sud de França. Aquesta circulació era possible a gràcies a la invenció d'unes naus de fons pla a les acaballes del món ibèric, que podien transitar tant per maresmes com a mar obert, fent cabotatge.

La mostra es recolza en l'arqueologia experimental per reconstruir la quilla d'un vaixell d'aquest tipus, el velam i com s'efectuava la càrrega de les àmfores a la bodega. Presenta una seixantena de peces (ceràmica, metall i molt especialment elements de fusta dels vaixells excavats). També es dedica un apartat a la vida a bord i a les supersticions marineres.

Les escenografies tenen un gran pes museogràfic i el visitant pot experimentar igualment de manera personal, experiencial, amb els elements interactius mecànics o manuals per comprendre com es construïen aquestes naus i com navegaven plenes d'àmfores vinàries. També s'inclou un espai per a infants i un photocall on el públic es transforma en arqueòleg subaquàtic.

A més d'un audiovisual introductori, se n'han produït per a l'ocasió un altre sobre la navegació antiga i un tercer sobre la progressió dels sistemes de treball dels arqueòlegs i restauradors del patrimoni naval que compten inclús amb l'ajut de la robòtica. El discurs es completa amb dos àudios (fragments de textos clàssics) dedicats a històries del mar.

Desglossament d'actuacions 2017

- Creació de la museografia, elements auditius i audiovisuals..
- Implantació al MAC-Barcelona (sala d'exposicions temporals), desmuntatge i retorn de peces.
- Preparació d'un dossier promocional per promoure'n la itinerància.

Entitats prestadores d'objectes arqueològics

CASC
MAC-Girona

Col·laboració

Hewlett Packard

"La revolució neolítica. La Draga, el poblat dels prodigis"

28/09/2017-18/02/2018

Exposició de producció pròpia que dona a conèixer en primícia un jaciment neolític excepcional a la Mediterrània, excavat d'ençà 1991. S'hi recrea la vida dels primers pagesos i ramaders amb les noves tecnologies immersives i un gran recull de peces (quasi 300)

Descripció: Creació i implementació.

Col·laboradors: Ajuntament de Banyoles, Museu Arqueològic de Banyoles, CSIC-IMF, UAB

Amb el suport de: Recercaixa ACUP – Obra Social La Caixa
Institut d'Investigació en Intel·ligència Artificial – IIA
Vins Sumarroca

Exposició temporal produïda pel Museu d'Arqueologia de Catalunya, a partir dels resultats de la recerca de l'equip de La Draga (UAB, CSIC, MAC) d'ençà la descoberta fortuïta del jaciment el 1991. Es presenten al públic per primer cop quasi 300 peces entre les quals destaquen per la seva extraordinària conservació, les de fusta i d'altres matèries vegetals, cedides pel Museu Comarcal de Banyoles. Comissariada per Antoni Palomo (MAC-Barcelona).

A partir dels objectes, els gràfics i les explicacions i dels recursos audiovisuals s'explica la vida dels primers pagesos i ramaders: sistemes de subsistència, costums i creences. De les 8 produccions audiovisuals pròpies n'hi ha 4 dedicades a la metodologia i desenvolupament dels treballs d'excavació i de conservació així com 4 més que corresponen a les opinions i reflexions de diversos experts sobre alimentació, antropologia, ecologia i tecnologia, tot comparant la prehistòria i l'actualitat. La mostra es clou amb un espai immersiu on es visualitza un audiovisual en format 3D que permet endinsar-se individualment en la vida del poblat.

Desglossament d'actuacions 2017

- Creació de la museografia, elements audiovisuals i implantació al MAC-Barcelona..
- Organització de la itinerància per 2018

Entitats prestadores d'objectes arqueològics

Museu Arqueològic de Banyoles

Col·laboració en la producció del 3D

Obra Social La Caixa (Programa Recercaixa), UAB, CSIC

2. ADAPTACIÓ I ACOLLIDA D'EXPOSICIONS EXTERNES**"La fortalesa dels Vilars d'Arbeca. Terra, aigua i poder en el món iber"**

09/02/2016 - 30/04/2017

Resum dels 30 anys de les intervencions arqueològiques a la fortalesa protohistòrica de Els Vilars

Descripció: Creació i implementació.

Col·laboradors: MDL, UdL

Exposició temporal creada pel Museu de Lleida a partir dels resultats de les excavacions efectuades durant 30 anys, pel GIP de la Universitat de Lleida, a la fortalesa de l'edat del ferro dels Vilars d'Arbeca que s'ha adaptat per a l'espai del MAC-Barcelona, amb noves vitrines i un audiovisual. Presenta al públic un recull dels millors materials arqueològics i una maqueta de l'establiment, així com un resum audiovisual del que representa en l'arqueologia peninsular. Comissariada per Emili Junyent i Joan López (UdL).

Desglossament d'actuacions 2017

- Adaptació museogràfica i implantació al MAC-Barcelona (Anell central).
- Desmuntatge i retorn dels materials

Entitats prestadores d'objectes arqueològics

Direcció General de Patrimoni – Generalitat de Catalunya.
Museu de Lleida

"Empúries, la gran empresa arqueològica de J. Puig i Cadafalch"

05/10/2017 a 28/01/2018

Dedicada al paper capdal de J. Puig i Cadafalch en l'inici de les excavacions a Empúries.

Descripció: Implementació.

Col·laboradors: Direcció General de Patrimoni

Implantació (a l'Anell central) de l'exposició temporal creada

pel MAC-Empúries, en el marc de l'Any Puig i Cadafalch per commemorar la seva personalitat des del punt de vista de l'arqueologia. Tracta els orígens de les excavacions d'Empúries a principis del s.XX per iniciativa de la Mancomunitat de Catalunya, sota el seu impuls decisiu. Comissariada per Joaquim Tremoleda (MAC-Empúries).

Acull significatives peces descobertes en aquelles primeres intervencions, conservades al MAC i en el Gabinet Numismàtic del MNAC, així com nombrosa documentació gràfica de l'època, dos audiovisuals i una escenografia.

Entitats prestadores d'objectes arqueològics

MAC (seus de Barcelona, Empúries i Girona)

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Entitats prestadores d'elements escenogràfics

MNCTEC

3. PROJECCIÓ INTERNACIONAL**3.1. PROJECTE DE COL·LABORACIÓ PER INTERCANVI D'EXPOSICIONS****"L'esplendor dels castells medievals catalans"****"Xamans i esperits. Tresors del Museo del Jade de Costa Rica"**

01/01/2017 a 31/12/2017

Creació de l'exposició pròpia "L'esplendor dels castells medievals catalans" i suport a la creació de l'exposició "Xamans i esperits. Tresors del Museo del Jade de Costa Rica"

Descripció: Redacció dels projectes museològics i museogràfics. Gestió de préstecs

Col·laboradors: Museo del Jade y de la Cultura Precolombina de Costa Rica, Institut Ramon Llull, Gabinet Tècnic

Desenvolupament del projecte de col·laboració entre el Museo del Jade y de la Cultura Precolombina de San José de Costa Rica i el MAC per intercanviar dues exposicions de nova creació. S'han redactat els projectes de continguts i museogràfics d'ambdues i s'han organitzat accions complementàries.

El MAC-Barcelona ha desenvolupat l'exposició "L'esplendor dels castells medievals catalans" comissariada per Jordi Tura (MEMGA), amb el corresponent catàleg. Pel que fa les peces, s'han gestionat els préstecs de 51 d'objectes originals i 2 rèpliques, procedents de 9 museus i entitats col·laboradores.

Aquesta mostra desenvolupa un discurs al voltant de l'evolució arquitectònica i funcional dels castells catalans des de l'edat mitjana així com els esforços de recuperació patrimonial. La museografia evoca de manera minimalista l'estructura d'una muralla i una torre d'aquestes construccions. Les peces es situen en vitrines que hi sobresurten. Es completa amb un audiovisual introductori, un espai lúdic de realitat augmentada i un audiovisual de realitat virtual en 360°.

En paral·lel també hem donat suport tècnic a la preparació de la mostra "Xamans i esperits. Tresors del Museo del Jade de Costa Rica" dedicada a la cultura precolombina, la qual presta una especial atenció a peces d'ús ritual de jade.

Desglossament d'actuacions 2017

- Desenvolupament de continguts i de la museografia
- Coordinació del catàleg (continguts)
- Gestió de préstecs
- Tasques logístiques i de producció

3.2. ITINERÀNCIA D'EXPOSICIONS

"AQUA. Dominio y mitos"

23/03/2017 a 30/03/2017; 16/06/2017 a 23/06/2017

L'aigua a la Mediterrània: coneixement i gestió d'aquest recurs des de l'antiguitat.

Descripció: Cessió temporal en el marc del projecte "Wet-land-dry" vinculat al Dia internacional de l'aigua.

Col·laboradors: Embajada de España en Zimbabwe - Ministerio de Asuntos Exteriores de España y de Cooperación

Exposició temporal itinerant de caràcter internacional produïda l'any 2011 pel Museu d'Arqueologia de Catalunya, en el marc del Projecte Europeu de recerca sobre el coneixement i gestió de l'aigua antics al conjunt de la Mediterrània denominat MELIA-Mediterranean Dialogue on Integrated Water Management (INCO-CT_2006-517612). Comissariada per Ramon Buxó (MAC).

Aborda el tema a partir d'aspectes com l'enginyeria, els recursos i la gestió hídrics en diversos contextos temporals i geogràfics. També desenvolupa continguts lligats a la mitologia i la iconografia aquàtics del món clàssic mediterrani.

A sol·licitud de l'Ambaixada espanyola a Zimbabwe, s'han cedit els elements gràfics (plafons de textos i imatges) per ésser

USOS EXPOSICIÓ TEMPORAL				
Títol exposició	Data inici	Data final	Dies oberta	Nombre de visitants
El vi grec	29/09/2016	29/01/2017	29	2.022
Ossos	2-11-16	22-1-17	22	1.409
La fortalesa dels vilars d'arbeca	9-2-17	30-4-17	81	8.443
Navegants d'aiguamolls	30-3-17	30-7-17	123	16.449
La fi es el principi	20-7-17	11-9-17	56	2.197
Empúries, la gran empresa ... J. Puig i Cadafalch	5-10-17	28-1-17	88	7.530
La revolució neolítica. La Draga, ...	28-9-17	4-2-18	95	7.944
Jocs i joguines a l'antiguitat	9-11-17	14-1-18	53	4.818
No s'inclouen: 1) Mostres: exposicions situades en un lloc de pas sense control d'accés. 2) Exposicions itinerants promogudes pel centre: exposicions organitzades pel centre que circulen per altres centres del territori				

reproduïts i exposats a la capital del país, més concretament primer a Greenwood Park i després a l'Ajuntament de Hara-re. S'ha fet en el marc del projecte "Wet-Land-Dry" (on també participen l'embaixades de la UE a Zimbabue, la UNESCO i altres organismes) per commemorar el Dia internacional de l'Aigua.

Desglossament d'actuacions 2017

– Cessió de material gràfic (plafons)

"La navigation lacunaire. 2000 ans de secrets révélés par le Musée d'archéologie de Catalogne"

30/03/2017-02/07/2017

Preparació de l'adaptació de l'exposició per traslladar-la al Musée Henri Prades i complementar el discurs amb peces de la zona de Narbona

Descripció: Creació, implementació i desmuntatge.

Col.laboradors: Musée Henri Prades (Lattes, França) - Montpellier Méditerranée Métropole

3.3.- SEMINARI INTERNACIONAL EEN

Reunió anual del comitè del European Exhibition Network

04/07/2017 a 07/04/2017

Participació en una xarxa de treball de caire museològic d'abast *Descripció:* Assistència i presentació de projectes d'exposició propis a la 9a reunió anual del comitè de l'EEN (European Exhibition Network)

Col.laboradors: Museus membres de l'EEN

Participació a la reunió anual del Comitè del EEN (European Exhibition Network) al Drents Museum (Assen, Holanda), en la seva 9a edició, per tractar propostes de treball en xarxa, referents a la creació i la itinerància d'exposicions a nivell internacional, així com la promoció a través del web.

S'assisteix a la presentació de projectes de diversos equips de museus europeus. Paral·lelament, per part del MAC es presenta la política d'exposicions, la darrera mostra de producció pròpia en gran format inaugurada el 2017 a la seu de Barcelona ("Navegants d'aigües molles. 2000 anys de secrets enfonsats") i la que es troba en curs de producció ("La revolució neolítica. La

Draga, el poblat dels prodigis") així com el projecte de col·laboració entre el Museo del Jade y de la Cultura Precolombina de Costa Rica i el MAC per intercanviar exposicions durant 2018.

3.4.- PUBLICACIÓ D'UN CATÀLEG (EDICIÓ AMPLIADA EN ANGLÈS)

Northern Iberians. Life, death and rituals beyond the Pyrenees

01/01/2017 a 25/10/2017

Internacionalització

Descripció: Assistència i presentació de projectes d'exposició

Col.laboradors: Archaeoloski Mezej u Zagrebu

En el marc del Projecte Europeu "ARCAFE. Arqueologia i cultures de l'edat del Ferro" l'any 2015 el MAC va crear una exposició produïda pel Archaeoloski Mezej u Zagrebu dedicada a la cultura ibèrica a Catalunya, denominada "Northern Iberians. Life, death and rituals beyond the Pyrenees".

Aleshores el catàleg només es va editar en llengua croata. Enguany s'han traduït els textos d'autors especialistes en i s'han ampliat les fitxes catalogràfiques dels objectes per editar la versió anglesa del catàleg, amb l'expectativa de difusió a nivell internacional.

3.5.- ALTRES TASQUES

Northern Iberians. Life, death and rituals beyond the Pyrenees

– Assistència i assessorament en la consulta (TFM) de la investigadora en museologia Anna Peña Professor responsable Miquel Molist (UAB).

Exposicions temporals	2014	2015	2016	2017
Creació pròpia	1	4	3	4
Coproducció	2	2	3	3
Itinerants producció externa	1	0	1	1
TOTAL	4	6	7	8

ACTIVITATS

Durant l'any 2017, la seu de Barcelona del Museu d'Arqueologia de Catalunya ha ofert un ampli ventall d'activitats pensades i destinades a diferent tipus de públics, des dels més petits al públic més especialitzat. En resum es van dur a terme 240 activitats culturals, de les quals la gran majoria han estat de tipus divulgatiu i destinades a públic no especialitzat. Entre aquestes, caldria destacar novament la Nit dels Museus, amb una participació de gairebé 6000 persones.

Cal destacar també la implementació de noves activitats, tan per a públic adult (com és el Museum Quiz, en col·laboració amb altres museus de la ciutat) com per a públic familiar, amb la renovació de les activitats familiars de cap de setmana.

Nombre de visitats en Jornades de Portes Obertes	
Dia	Nombre de visitants
Nit dels Museus	6.076
Dia Internacional dels Museus	193
Jornades Europees del Patrimoni	124
Dia de gratuïtat mensual	1.439
Festivitat local	519

RELACIÓ D'ACTIVITATS 2017

ACTIVITATS VINCULADES A EXPOSICIONS TEMPORALS

El vi grec. De l'antiguitat als cellers catalans actuals (29/09/2016 – 29/01/2017)

14/01/2017. Les harmonies del cava i la xocolata. Maridatge de caves i xocolates.

21/01/2017. Tast de vins grecs

26/01/2017. Debats a tres: el vi com a fet social.

28/01/2018. Tast de vins i malvasies de la Fundació Sant Joan Baptista de Sitges.

fins al 29/01/2017. Visites guiades cada diumenge a les 12:30 h.

La fortalesa dels Vilars d'Arbeca. Terra, aigua i poder en el món iber (09/02/2017 – 30/04/2017)

23/02/2017. Conferència: Agricultura i paisatge: les innovacions tecnològiques de Vilars en el context dels Mediterrani

Occidental.

26/02/2017. Visita guiada especial amb el comissari de l'exposició.

26/03/2017. Visita guiada especial amb el comissari de l'exposició.

Ossos. Un viatge a l'època medieval de la mà de l'antropologia física. (03/11/2016–22/01/2017)

Navegants d'Aiguamolls. 2000 anys de secrets enfonsats (30/03/2017–30/06/2017)

27/04/2017. Visita especial amb el comissari de l'exposició.

11/05/2017. Conferència: Els vaixells a l'Antiguitat: comerç, pesca i guerra.

01/06/2017. Conferència: Un Empordà molt diferent. Ibers, grecs, fenicis i romans al mig de llacunes, rius i rierols.

10/06/2017. Taller familiar: Construïm vaixells!

15/06/2017. Conferència: Els camins d'aigua i les embarcacions fluvials a Catalunya

del 01/04/2017 al 30/06/2017. Visites guiades cada diumenge a les 12:30h.

La fi és el principi. Pràctiques funeràries a la Catalunya prehistòrica + Camins de vida i mort (20/07/2017 – 11/09/2017)

15/07/2017. Performance.

10/11/2017. Performance de cloenda de la mostra.

del 23/07/2017 al 10/09/2017. Visites guiades cada diumenge a les 12:30 h.

Empúries, la gran empresa arqueològica de J. Puig i Cadafalch

(05/10/2017–2018)

La Revolució Neolítica. La Draga, el poblat dels prodigis. (28/09/2017–2018)

07/09/2017. Demostració de talla de sílex i elaboració d'eines del Neolític

18/10/2017. Visita especial amb el comissari de l'exposició.

28/10/2017. Sortida cultural al jaciment neolític de "La Draga"

11/11/2017. Taller familiar: Farina i roselles: una proposta culinària.

16/10/2017. Debat: Savis i neolític
 25/11/2017. Tast de cervesa
 28/11/2017. Visita especial amb el comissari de l'exposició.
 02/12/2017. Taller familiar: Farina i roselles: una proposta culinària.
 20/12/2017. Visita especial amb el comissari de l'exposició.
 27,28,29/12/2017. Tallers de Nadal: un viatge a la prehistòria del 01/10/2017 al 2018. Visites guiades els diumenge a les 12:30 h.

Jocs i joguines a l'antiguitat. (09/11/2017-2018)

Cicle de conferències

Missions arqueològiques catalanes a Amèrica

17/05/2017. Projecte La Puntilla (Orcona, Nasca, Ica, Perú). Arqueologia social als assentaments de El Trigal.
 24/05/2017. Projectes arqueològics a Terra del Foc (1987-2007).
 31/05/2017. Arqueologia catalana a Nicaragua. Desenterrant una prehistòria desconeguda.
 07/06/2017. Caminant pels carrers de la Ventilla, Teotihuacan, Mèxic.
 14/06/2017. Indígenes a la costa nord-oest d'Amèrica: societats caçadores- recol·lectores complexes.

b) Any Puig i Cadafalch

16/02/2017. L'arqueologia de Josep Puig i Cadafalch. L'arquitectura i l'excavació en la primera meitat del Nou-cents.
 16/03/2017. Josep Puig i Cadafalch i l'inici de les excavacions a Empúries.

20/04/2017. La visió de l'arquitectura de Puig i Cadafalch

c) Una altra mirada

26/10/2017. El tocador d'una dona romana: l'obsessió per la bellesa.
 23/11/2017. Les corones votives visigòtiques: una expressió de la ritualitat de la cort de Toledo.

Màster-classes en col·laboració amb ARQUEONET

08/03/2017. Fidelitats i espionatges en les guerres mitridàtiques.

15/03/2017. Les primeres emperadrius bizantines: un nou model de dona poderosa.

22/03/2017. Crims i les seves conseqüències a l'Antic Egipte.

29/03/2017. Sacrificis humans al Pròxim Orient.

08/11/2017. D'època micènica a època geomètrica, continuïtats i innovacions culturals a la llum de la recerca actual.

15/11/2017. Oculi sunt duces: una antropologia de la mirada a l'antiga Roma.

22/11/2017. Les "cultures" de les primeres societats pageses al Pròxim Orient: dinàmiques de canvis culturals i materials entre el VIII i el VII mil·lenni.

29/11/2017. El viatge en la literatura de l'antic Egipte.

ACTIVITATS DE CAP DE SETMANA

Activitats familiars de diumenge

Gener, maig: "Vine a excavar al MAC. La vida quotidiana dels romans"

Febrer: "Vine a excavar al MAC. Una tomba a l'antic d'Egipte"

Març: "Vine a excavar al MAC. Coneixes els Ibers?"

Abril: "Vine a excavar al MAC. L'evolució humana i la prehistòria"

Juny: "Vine a excavar al MAC. Una tomba a l'antic d'Egipte"

Juliol: Proves pilot de les noves activitats.

- 09/07/2017 "Màgia i misteri a l'Antic Egipte"

- 16/07/2017 "La festa de Dionís!"

- 23/07/2017 "L'assassinat d'Ataülf..."

- 30/07/2017 "Exploradors de la prehistòria"

Agost:

- 6/08/2017 "Vine a excavar al MAC. L'evolució humana i la prehistòria"

- 13/08/2017 "Vine a excavar al MAC. Una tomba a l'antic d'Egipte"

- 20/08/2017 "Vine a excavar al MAC. Coneixes els Ibers?"

27/08/2017 "Vine a excavar al MAC. La vida quotidiana dels romans"

- **Setembre:** "Exploradors de la prehistòria"

- Octubre: "Màgia i misteri a l'Antic Egipte"

- **Novembre:** "La festa de Dionís!"

- **Desembre:** "L'assassinat d'Ataülf..."

Itineraris urbans

19/02/2017. Montjuïc una història d'urbanisme.

05/03/2017. Montjuïc una història d'urbanisme.

19/03/2017. Montjuïc una història d'urbanisme.

ACTIVITATS/VISITES ESPECIALS

Estables

03/01/2017. Espectacles i jocs a l'antiga Roma (Taller de Nadal).

04/01/2017. Del foc a la ceràmica! (Taller de Nadal).

11/03/2017. Visita guiada en motiu del Dia Internacional de les Dones.

25/03/2017. Tast per a vi-bliòfils en Dia Internacional de la Poesia.

08/04/2017. Visita especial en motiu del Dia Internacional de

L'Activitat Física.

23/04/2017. Heroi per un dia! (Taller en motiu de la Diada de Sant Jordi).

20/05/2017. Nit dels Museus.

del 26/06/2017 al 21/07/2017. Casals d'Estiu.

10-13/07/2018. Festival GREC.

31/10/2017. Visita guiada especial: Rituals de mort i pràctiques funeràries.

18/11/2017. Visita especial en motiu del Dia Internacional de la Infància.

30/11/2017. 14ª edició del Premi d'Arqueologia Memorial Josep Barberà i Farràs.

NOMBRE D'ACTIVITATS I PARTICIPACIÓ			
Tipologia de públic	Tipologies d'activitats	Nombre de sessions	Participació
Entorn educatiu	24	731	11.797
Especialitzat	2	26	1.154
Familiar	3	38	3.107
General	9	77	8.418
TOTAL	38	872	24.476

Tipologia d'activitat	Tipologia de públic	Nombre d'activitats organitzades per quadrimestre				
		1r Quadri	2n Quadri	3r Quadri	Anullacions	TOTAL
Casals d'estiu	Lleure	-	4**	-	-	4
Conferències	Especialitzat	9	3	6	-	18
Debats / Taules rodones	Especialitzat	1	-	1	-	2
Festival GREC	General	-	1**	-	-	1
Jornades / seminaris	Especialitzat	-	-	-	-	-
Jornades de portes obertes	General	2	1	2	-	5
Master-class	General	4	-	4	-	8
Presentació de publicació	Especialitzat	3	1	4	2	6
Projecció	General	-	-	-	-	-
Jocs	General	-	1	3	-	4
Activitats gastronòmiques	General	5	-	3	-	8
Tallers familiars	Familiar	17	15	15	14	33
Tallers Nadal	Familiar	2	-	3	-	5
Visites exposició temporals	General	9	14	16	-	39
Visites especials	General	5	-	2	-	7
Visites comissari	General	3	-	3	-	6
	TOTAL	59	40	61	15	146
Taula desenvolupada						

PUBLICACIONS

El Ressorgiment dels Antics

- 21/09/2017. Capítol I: Retrofuturismes (conferència).
- 24/09/2017. Capítol II: La primera partida (jocs de taula).
- 08/10/2017. Capítol III: La lluita continua... (jocs de rol).
- 28/10/2017. Epíleg: El desenllaç... (rol en viu).

Presentació de publicacions

- 02/02/2017. Monografies d'Ullastret; 3.
- 02/03/2017. Actes del I Workshop del Camp de les Lloses.
- 18/05/2017. Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC): el referent de l'arqueologia catalana.
- 25/10/2017. Catàleg de l'exposició "Northern Iberians: Life, Death and Rituals on the other side of the Pyrenees".
- 21/11/2017. Homenatge a Glòria Trias Rubiés. Ceràmiques gregues de la Península Ibèrica: cinquanta anys després (1967-2017).
- 13/12/2017. Monografies de Barcelona; 15.

JORNET NIELLA, R. Monografia núm. 15 de la sèrie Monografies del MAC Barcelona: 2017: El jaciment de Sant Antoni de Calaceit i el poblament ibèric de les comarques del Matarranya i la Terra Alta. Presentada el dia 13/12/2017.

Museu de l'Arqueologia de Catalunya MAC. El referent de l'arqueologia Catalana

E. Garcia, G. de Prado, J. Principal (eds.), *Working with buried remains at Ullastret (Catalonia)*. Monografies d'Ullastret 3. MAC, Ullastret, 2017.

-Publicació actes *I Workshop Camp de les Lloses: Roma en la Península Ibèrica presertoriana. Escenarios de implantación militar provincial*. Instrumenta 56, CEIPAC/UB, Barcelona, 2017 (presentació: 10_05_2017)

-Projecte de remodelació revista *Empúries*, per al núm. 57.

Catàleg visigots

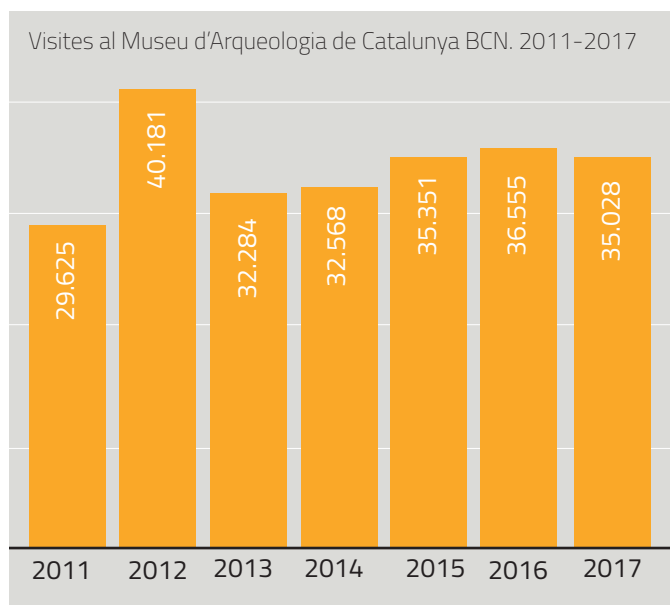
S'han encarregat a tres investigadors articles de fons per acompanyar la catalogació de la col·lecció visigòtica del Museu. Els articles estan basats en els treballs presentats al work shop de 2016: La col·lecció visigoda del Museu d'Arqueologia de Catalunya. Context i estudis

POLÍTIQUES DE PÚBLICS: ELS VISITANTS

L'any 2017 el Museu d'Arqueologia de Catalunya a Barcelona ha estat visitat per 35.028 persones. Els visitants a les exposicions temporals sumen un total de 50.812 visites. El 2017 hem tornat a augmentar la participació de visitants a la Nit dels Museus, arribant a les 6.076 persones.

L'agenda del Museu d'Arqueologia de Catalunya consolida la seva implantació en el segment del públic general del MAC Barcelona. Durant el 2017 s'han editat els números 5, 6 i 7, imprimint 30.000 unitats que es distribueixen mitjançant correu postal a més de 3.000 persones fidelitzades a les nostres bases de dades i la resta als principals equipaments culturals, museus, biblioteques i arxius de la ciutat de Barcelona.

S'han desenvolupat imatges gràfics específiques per a captar l'interès de segments de públics específics. Així s'han creat imatges gràfiques per a les activitats per a públic general del MAC, per als cicles de conferències i per a les accions i activitats de caràcter educatiu.

PUBLICITAT

S'ha gestionat un acord genèric amb l'empresa Sapiens que ens ha permès mantenir una presència contínua de les nostres activitats a les revistes Sapiens i Descobrir Catalunya.

S'ha contractat una promoció de les activitats educatives del MAC a la revista MónDocent amb motiu del Saló de l'Ensenyament 2017

S'han instal·lat 300 banderoles de carrer durant els mesos de maig i juny per a promocionar l'exposició Navegant d'Aiguamolls.

S'han aprofitat els acords publicitaris gestionats pel Gabinet Tècnic del Departament de Cultura amb els diaris ARA i PUN DIARI, que han permès millorar la difusió de les nostres activitats. Es va aportar informació per a un publireportatge sobre els nous tallers educatius del MAC Barcelona

S'han fet insercions promocionals en xarxes socials vinculades a les principals activitats del MAC.

PRINCIPALS APARICIONS EN MITJANS

El Museu d'Arqueologia de Catalunya acollirà la tardor del 2017 una ...

www.lavanguardia.com/.../el-museu-darqueologia-de-catalunya-acollira-la-tardor-del-20...

6 de jul. 2016 - ACN Banyoles.-El Museu d'Arqueologia de Catalunya acollirà al setembre del 2017 una exposició monogràfica d'uns 400 m2 sobre el jaciment neolític de la Draga de Banyoles. Malgrat les dificultats per...

PressReader - La Vanguardia: 2017-10-23 - El Museu d'Arqueologia ...

<https://www.pressreader.com/.../la-vanguardia/20171023/282...> -

La Vanguardia - 2017-10-23 - CULTURA - POL MASVIDAL Barcelona. Emoción, análisis, interpretación e imaginación. Estos son los cuatro ámbitos de la exposición La revolución neolítica. La Draga, el poblado de los prodigios que acoge el Museo d'Arqueologia de Catalunya. Tras 27 años de excavaciones en la orilla y en el ...

PressReader - La Vanguardia: 2017-03-27 - Así se navegaba hace ...

<https://www.pressreader.com/.../la-vanguardia/20170327/281...>

Así se navegaba hace 2.000 años en el Cap de Creus. El Museo d'Arqueologia reconstruye un barco ibérico como los dos hallados en el Cap de Creus. La Vanguardia - 2017-03-27 - PORTADA - IGNACIO OROVIO. Una pequeña atarazana ocupa estos días el Museo d'Arqueologia de Catalunya (MAC), en Barcelona.

PressReader - La Vanguardia: 2017-07-26 - Josep Manuel Rueda

<https://www.pressreader.com/.../20170726/28157806072969...>

26 de jul. 2017 - El Museu d'Arqueologia de Catalunya, que dirige Josep Manuel Rueda, participa junto a otra media docena de instituciones en las excavaciones de la Draga, en Banyoles, donde ha aparecido la primera arquitectura catalana. Posiblemente es casualidad, pero entre el estudio de arquitectura que ganó el ...

Inauguració del curs del Grau d'Arqueologia al Museu Arqueològic de ...

www.uab.cat/web/detall-de-noticia-1345697212743.html?noticiaid=1345736313399

22/09/2017. Avui s'inaugura el curs del Grau d'Arqueologia de la Universitat Autònoma de Barcelona al Museu Arqueològic de Catalunya. També comença ... per part del director del Museu, Josep Manuel Rueda, i del Degà de la Facultat de Filosofia i Lletres, Joan Carbonell, hi haurà una taula rodona on professorat de la ...

El Museu d'Arqueologia rep més de 340.000 visites l'any 2016

www.descobrir.cat/.../2017/.../el-museu-d-arqueologia-rep-mes-de-340-000-visites-l-a...

És l'equipament dedicat exclusivament a l'arqueologia més visitat del Principat. ... Dimecres, 8 de febrer de 2017. El jaciment d'Empúries, amb la il·luminació de nit ... El Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC) va rebre 341.099 visitants l'any 2016, un 4% més respecte al 2015. D'aquesta manera,

el MAC se situa entre ...

01 abril 2017 - L'evolució del "geni culinari" s'exposa al MAC de ... - Avui

www.elpuntavui.cat/.../1108870-l-evolucio-del-geni-culinaris-exposa-al-mac-de-giro...

1 d'abr. 2017 - El Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC), en el seu afany de reivindicar el fons que custodia mitjançant exposicions que connectin amb inquietuds actuals, i aprofitant l'interès que, més que mai, desperta la gastronomia, ha organitzat l'exposició El geni culinari. Innovacions que marquen la nostra ...

Exposició 22 de febrer- 6 de maig Museu d'Arqueologia de Catalunya ...

premsa.gencat.cat/pres_fs/vp/.../54537745-41b3-4237-a898-e302229b6b8b.PDF

Arquitectura talaiòtica a la Prehistòria de Menorca. Lloc de celebració. Museu d'Arqueologia de Catalunya. Passeig Santa Madrona, 39. 08038 Barcelona. Tel. 934 232 149 <http://www.mac.cat>. Data inauguració. 21 de febrer de 2018. Dates de celebració. 22 de febrer de 2017 - 6 de maig de 2018. Organitzadors.

Societat Catalana d'Arqueologia » Activitats

www.scarqueologia.com/?cat=2

La Societat Catalana d'Arqueologia i el Museu d'Arqueologia de Catalunya-Barcelona organitzen aquesta activitat, a càrrec del professor Carles Buenacasa, que ... i gratuïta per a tots els socis. Places limitades. Inscripció anticipada a la secretaria de la SCA (tel. 934 673 004). juny 8th, 2017. Categories: Activitats, General ...

"Pràctiques funeràries a la Catalunya prehistòrica" al Museu d' ... - Bonart

www.bonart.cat/.../practiques-funeraries-a-la-catalunya-prehistorica-al-museu-darqueo...

31 d'ag. 2017 - bonart. Fins a l'11 de setembre, el Museu d'Arqueologia de Catalunya mostra La fi és el principi. Pràctiques funeràries a la Catalunya prehistòrica. Aquesta exposició, que presenta una síntesi de les pràctiques funeràries a la prehistòria a Catalunya, vol ser una via d'aproximació al nostre passat a través ...

El Museu d'Arqueologia posa en marxa una nova oferta d'activitats ...

www.descobrir.cat/.../2017/.../el-museu-d-arqueologia-posa-en-marxa-una-nova-oferta...

20 de set. 2017 - La seu de Barcelona del Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC) ha posat en marxa una nova oferta d'activitats familiars de cap de setmana, ... Al setembre els tallers se centren en l'arqueologia, i els visitants poden aprendre els secrets dels arqueòlegs en el nou camp d'aprenentatge que té el MAC.

El Museu d'Arqueologia de Catalunya acull l'exposició "La Revolució ...

premsa.gencat.cat > Inici > Notes de premsa

28 de set. 2017 - L'exposició "La revolució neolítica. La Draga, el poblat dels prodigis" es pot visitar al Museu d'Arqueologia de Catalunya del 28 de setembre de 2017 al 4 de febrer de 2018. Inclou un programa d'activitats paral·leles que permetran obtenir una nova visió de les innovacions al llarg de la història. Es tracta de ...

Octubre de 2017 – Tribuna d'Arqueologia

tribunadarqueologia.blog.gencat.cat/2017/10/

27 d'oct. 2017 - Un viatge al món medieval de la mà de l'antropologia física, organitzada i produïda pel Museu d'Arqueologia de Catalunya- Arqueoxarxa, el Departament de Cultura del la Generalitat de Barcelona i la Diputació de Barcelona, és itinerant i es pot visitar fins el dia 3 de desembre al Museu Arqueològic de ...

Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC) : el referent de l ...

www.museunacional.cat/.../museu-darqueologia-de-catalunya-mac-el-referent-de-larq...

2017. Data: Dijous, 9 novembre, 2017. Publisher: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura ; Museu d'Arqueologia de Catalunya... Note: ISBN 9788439395515. Consulteu el catàleg · © Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barcelona; Palau Nacional, Parc de Montjuïc; 93 622 03 60; Mapa Web + · Avís legal ...

El mosaic de Teseu i Ariadna (Bell-lloc del Pla, Girona) (novembre ...

www.macgirona.cat/.../El-mosaic-de-Teseu-i-Ariadna-Bell-lloc-del-Pla-Girona-novem...

El procés de conservació i restauració del mosaic de Teseu i Ariadna, efectuats al Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya, va permetre eliminar els ... Una aventura de 140 anys, Museu d'Arqueologia de Catalunya, Girona, 2016. <http://www.mac.cat/Exposicions/PATRIMONI-ARQUEOLOGIC-3D/MAC-GIRONA>.

Presentació de la Revista Empúries 57 al MAC-Barcelona – Tribuna d ...

tribunadarqueologia.blog.gencat.cat/.../presentacio-de-la-revista-empuries-57-al-mac-...

Fa 6 dies - El proper dijous 22 de febrer a les 19,00 hores tindrà lloc, a la seu de Barcelona del Museu d'Arqueologia de Catalunya, l'acte sobre el present i futur de les publicacions periòdiques d'arqueologia com a eina de difusió científica i la presentació del nou format de la de la revista Empúries, amb ocasió de ...

La Fortalesa dels Vilars d'Arbeca.

09 febrero 2017 19:30 | 30 abril 2017

La exposición muestra un conjunto arqueológico único, resultado de más de treinta años de investigación, que ha revolucionado aspectos fundamentales del conocimiento de la civilización ibérica. Una fortaleza excepcional en el panorama de la edad del hierro. Por primera vez se exponen objetos arqueológicos de este yacimiento y se presentan imágenes del nuevo proyecto de realidad virtual.La forta...

La revolució neolítica. La Draga, el poblat dels prodigis.

28 septiembre 2017 19:00 | 04 febrero 2018

La exposición "La revolució neolítica. La Draga, el poblat dels prodigis" muestra el resultado de las exhaustivas excavaciones arqueológicas realizadas en el poblado neolítico de la Draga de Banyoles a lo largo de casi 30 años.La emoción de encontrarse en un yacimiento irreplicable singulariza una propuesta museográfica innovadora que utiliza recursos audiovisuales y recreaciones virtuales para...

OFERTA EDUCATIVA

El Museu d'Arqueologia de Catalunya ha preparat visites didàctiques, visites taller i itineraris urbans adaptats per a tots els nivells educatius per posar en valor uns coneixements i unes col·leccions excepcionals. Ofereix el contacte directe amb els escenaris de la nostra història a través dels objectes arqueològics originals exposats i recreem una metodologia basada en l'experimentació, en que l'alumnat reviu el passat en primera persona.

L'oferta educativa 2017-2018 ofereix als centres educatius vint-i-cinc activitats diferents entre visites guiades, visites taller i itineraris urbans. Aquest curs acadèmic presenta com a novetat l'estructura de les activitats per competències. Les activitats han estat adaptades com a eina per treure l'educació de la fragmentació del coneixement, relacionar de manera activa el coneixement amb la realitat i aglutinar diferents tipus de saber, amb l'objectiu de formar persones autònomes, crítiques i capaces de donar resposta a les situacions que la vida quotidiana ens planteja. I ho fem treballant diferents cultures, des de la prehistòria fins a l'època medieval, això com temes transversals com els mites, l'art o les matemàtiques.

S'ha consolidat l'activitat Art i Arqueologia a través de les Xarxes Socials, amb la participació de 152 alumnes i 6 grups.

Aquest curs s'han ofert com a novetat tres tallers fonamentats a potenciar el coneixement i l'aplicació de noves tecnologies en la recerca arqueològica: Exploradors del segle XXI, Paisatges antics: anàlisi de pòllens i Ossos CSI: Paleoantropologia forense.

La metodologia de creació dels tallers ha estat: singularització dels tallers, establiment de col·laboradors per als continguts tècnics, determinació de les característiques pedagògiques, proves pilot, integració a l'oferta educativa.

Els col·laboradors d'aquests nous tallers han estat les entitats: SOTS, ICAC i Antropòlegs.LAB. l'Adaptació pedagògica i d'estructura de taller ha anat a càrrec de Sònia López de l'empresa ICONO. Les proves pilot s'han realitzat gràcies al Centre de Recursos Pedagògics de Santa Coloma de Gramenet i els centres educatius Institut Torre de Malla de Parets del Vallès

VISITES. 2011-2017

	Grup escolar - alumnat	Docents	Total
2011	4.987	966	5.953
2012	5.157	1.595	6.768
2013	7.335	1.106	8.441
2014	8.235	1.672	9.907
2015	9.584	1.555	11.253
2016	9.532	1.514	11.046
2017	10.949	1.589	12.738

i l'Escola Joan Pelegrí de Barcelona. Els tallers van tenir també un seguiment per part del Departament d'Ensenyament que van assistir a les sessions pilot al Museu d'Arqueologia de Catalunya.

El taller exploradors del segle XXI ha estat desenvolupat gràcies a l'empresa SOTS, que ha aportat el seu coneixement i experiència en la realització de sondeigs i exploracions arqueològiques no intrusives. Mitjançant un tablet a l'aula i la programació d'un app l'alumnat pot treballar amb diferents sistemes d'exploració arqueològica. El treball per grups, l'establiment d'un temps límit per a realitzar el treball i l'establiment d'uns costos econòmics permet donar realisme competencial al treball. La posta en comú final determinarà l'eficàcia dels sistemes d'exploració seleccionats per cada grup.

El taller Paisatges antics: anàlisi de pòllens, ha estat desenvolupant mitjançant un conveni amb l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica, que ha aportat el seu coneixement i totes les mostres de pòllens. Mitjançant mostres de pòllens actuals i antics i unes lupes binoculars l'alumnat analitzarà diferents mostres, determinarà i compararà diferents tipus de pol·len i determinarà el percentatge de registre pol·línic d'unes mostres. Si el recompte s'ha fet adequadament s'obindrà el tipus de paisatge antic. Sis tablettes aportaran la informació necessària per a determinar les espècies de pòllens i crear

la tabla pollínica. Un taller tecnològic que utilitza l'actualisme com a base de recerca científica.

El taller Ossos: CSI: Paleoantropologia forense, se ha realitzat gràcies a l'empresa Antropolegs.Lab que han aportat la seva experiència en la creació i estructuració dels continguts. Mitjançant restes humanes reals procedents de diversos jaciments es proposarà a l'alumnat diverses qüestions tècniques a descobrir: sexe, edat, motiu de la mort ... amb eines específiques d'anàlisi antropològic i el suport d'un monitor analitzaran les restes, les identificaran i obtindran els resultats esperats.

La posta en marxa d'aquests nous tallers a comportat incorporar als recursos de l'aula tallers sis tabletes, sis lupes bínoculars i una càmera de fotografier adaptada així com una pantalla de televisió i materials de laboratori.

El MAC Barcelona, ha desenvolupat per segon any un projecte d'aprenentatge servei en col·laboració el Centre Cívic El Sortidor i l'Escola Joan Pelegrí. Es tracta d'una acció que articula centre educatiu, acció de barri i equipament cultural. Una alumne (Inès) de segon de batxillerat ha desenvolupat el seu treball de recerca (Opus musivarium: Els Mosaics Romans del Museu d'Arqueologia de Catalunya-Barcelona) tutoritzat pel Ricard Llopis. El Centre Cívic el Sortidor ha coordinar la participació d'una visita el 29 de març amb 25 persones de "Baixem al carrer", dels cursos de Català i d'altres grups vinculats al barri del Poble Sec per veure els mosaics: com es fan, quina és la seva utilitat, on es troben, que hi podem veure i què ens expliquen,...

BEQUES I GRATUÏTATS

El MAC Barcelona ha col·laborat amb el programa Argonautes per a facilitar el transport educatiu als museus i la coordinació de diverses beques a centres educatius de màxima complexitat, projecte desenvolupat gràcies a l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural. Amb el PAE de l'Ajuntament de Barcelona, s'han mantingut les beques establertes al conveni signat el 2016. L'empresa ICONO també ha gestionat gratuïtats segons estableix el seu contracte. En total s'han beneficiat 557 alumnes en 25 grups de 14 centres educatius.

FORMACIÓ

El MAC Barcelona ha participat

- **23 i 24 de febrer de 2017.** XIX Jornades de Museus i Educació del Museu Marítim de Barcelona. Joves: target impossible?
- **16 i 30 de març.** Metodologies de treball en xarxa per al compromís social. L'Aprenentatge servei i Treball per projectes. Consell de Coordinació Pedagògica, IMEB.
- **21.04.2017 i 05.05.2017.** Formació Apropa Cultura en Accessibilitat i Diversitat. Born i Centre de Cultura Contemporània

PRESENTACIÓ DELS NOUS TALLERS

Presentació dels nous tallers vinculats al segment educatiu

- Teide 2017
- Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya
- Fundació Catalana per a la Recerca i la innovació

CONVENIS SIGNATS 2017 VINCULATS AL SEGMENT EDUCATIU

- Editorial Teide
- Institut català d'Arqueologia Clàssica

ESTRATÈGIA DIGITAL: WEB, BUTLLETÍ MENSUAL I XARXES SOCIALS

El Museu d'Arqueologia de Catalunya ha apropiat la informació de les seves programacions mitjançant tres eines digitals: el lloc web, el *Butlletí* del MAC i els canals digitals vinculats a les principals xarxes socials.

El Butlletí digital durant el 2017 ha incrementat el nombre de subscriptors, gestionant actualment les dades de 8.552 persones, un increment d'aproximadament un 25%. Durant el 2017 s'han fet 12 comunicats mensuals i 85 comunicats d'activitats específiques amb un volum de correus equivalent a 630.500 correus electrònics. La taxa d'obertura mitjana dels butlletins mensuals ha augmentat a un 45% i la dels butlletins destacats es troba entre un 30 i un 50%.

La incorporació d'un sistema de subscripció automàtica mitjançant el nou site del macbarcelona ha generat una millora en la facilitat dels usuaris en sol·licitar rebre informació actualitzada de les activitats del museu.

S'ha endegat durant el 2017 les emissions sistemàtiques de les conferències en un canal d'estreaming propi. S'han emès un total de 21 conferències que poden ser consultables des del lloc web del mac i també directament des del canal youtube del mac.

2017	
Blogs i streaming	
Sessions streaming	21
Usuaris streaming	250
Xarxes socials	
Instagram	
Facebook (seguidors)	9.981
Twitter (seguidors)	12.702
Youtube (subscriptors)	569

Web principal de l'equipament. www.mac.cat		
		Nombre
Sessions de navegació a la pàgina web		199.513
Usuaris persones que han entrat al web		137.693
Nombre de pàgines visualitzades nombre total de pàgines vistes dins el web		691.315
Pàgines/sessió mitjana de pàgines de la pròpia web per les que han navegat els usuaris durant cada sessió		3,47
Durada mitjana de la sessió temps mitjà d'estància de les sessions a la pàgina web		149
Percentatge de rebot % d'usuaris que han entrat a la pàgina web y han sortit sense passar de la primera pàgina		52,02%
Percentatge de sessions segons edat	18 - 24	9,59%
	25 - 34	23,00%
	35 - 44	27,11%
	45 - 54	18,90%
	55 - 64	13,75%
	65+	7,65%
Percentatge de sessions segons sexe	Femení	59,06%
	Masculí	40,94%

FORMACIÓ

24.02.2017. Transformació digital: web 4.0 i presentació dels itineraris formatius SDE 2017. Escola Superior de Comerç Internacional

07.11.2017. Transformació digital: Taller de creació del pla estratègic de comunicació online. Escola Superior de Comerç Internacional

PROJECTES DIGITALS

El 2017 es va iniciar el projecte global de modificació de la plataforma web del Museu d'Arqueologia de Catalunya. Es va redactar un contracte públic per al desenvolupament i implantació de la remodelació gràfica i de programació d'una part del web del Museu d'Arqueologia de Catalunya, concretament el portal i els sites del MAC-Empúries, MAC-Ullastret, MAC-Olèrdola, CASC, Centre Iberia Graeca, Ruta dels Ibers, Ruta d'Art Rupestre i Arqueoxarxa.

El Museu d'Arqueologia de Catalunya vol adaptar l'actual portal del web www.mac.cat a una estructura en format de portal més moderna, visual, dinàmica i adaptada a les noves necessitats de recerca, accessibilitat i tramesa de continguts, que permeti una visualització responsive en diversos dispositius, eines de backoffice més eficients en la gestió de la informació i enllaços a d'altres plataformes i canals de comunicació externs. També es vol millorar l'estructura i organització de la informació per tal que sigui més senzilla i clara per l'usuari final.

El web pel Museu d'Arqueologia de Catalunya (www.mac.cat) es va implantar l'any 2008 i s'ha anat ampliant i modificant, adaptant-se a les diverses necessitats que han anat sorgint. Les darreres accions van ser la modernització dels sites de MAC Barcelona i MAC Girona. Considerem, no obstant, que el portal i l'articulació de la resta de les seus del MAC ha acomplert els objectius pel qual va ser creada inicialment, atès que ha anat quedant obsolet tant tecnològicament com en la gestió de continguts, aspectes que suposen costos addicionals de manteniment innecessaris. Igualment s'incorporen nous recursos de gestió com els vinculats a pagament elec-

trònic, eines responsive, recursos de transferència d'informació a xarxes socials.

El Museu requereix de la creació d'un portal que recopili i ofereixi als seus visitants tota l'oferta museística generada des de les diferents seus, i gestionada de forma automatitzada segons els criteris que el museu establirà. Així mateix, cal incorporar a aquest portal, a més dels actuals Barcelona i Girona, les seus de d'Ullastret, Olèrdola, CASC i Empúries, i la integració de les rutes de l'Art Rupestre i dels Ibers i d'Arqueoxarxa.

L'empresa que va guanyar el concurs va ser Microblau.

GOOGLE ARTS PROJECT

El Museu d'Arqueologia de Catalunya forma part d'aquest projecte amb la incorporació de més de 200 objectes de les col·leccions del museu, la visita en street view i una oferta de gigafotos. Està previst que durant el 2018 tot el contingut sigui accessible mitjançant la plataforma google.

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ ARXIU I IMATGES

Programa Memòria Viva de l'Arqueologia Catalana

Enguany s'ha editat un vídeo de l'entrevista realitzada a Aurora Martín directora jubilada del Museu de Sant Pere de Galligants, del Centre de Recerca arqueològica de Pedret i del jaciment d'Ullastret. També enguany s'ha enregistrat l'entrevista a Eduard Porta, el primer químic que es va especialitzar en conservació preventiva i en aplicar la química a la restauració d'objectes. Va treballar al MAC fins a la seva jubilació l'any 1998.

Documentació del fons Colominas Rubiralta

Enguany s'ha continuat amb la tasca de documentació de l'important Fons Colominas/Rubiralta donat el 2012 pels hereus de Josep Colominas Roca (1883-1958), i del seu gendre Lluís Rubiralta (1902-1980). Josep Colominas va ser investigador del Servei d'Arqueologia de l'Institut d'Estudis Catalans, mentre que el seu gendre, impressor d'ofici, va participar al salvament del patrimoni durant la Guerra civil. Així, el 2015 s'han començat a documentar les fotografies de Mallorca fruit de les exploracions que Josep Colominas va realitzar a l'illa.

Documentació de 300 ítems

Digitalització del fons analògic de l'inventari del Museu

Digitalització del fons FN3 1472 negatius de les fotografies d'inventari analògic del MAC. Enquadrament amb photoshop de la imatge, titulació identificació i ordenació en dos arxius diferents per ordre de fons i per número d'inventari.

Neteja de fitxes d l'Institut d'Estudis Catalans

Ítems: 167. Estabilització, conservació, col·locar fitxa a fitxa en sobres de conservació de polietilè i arxivament definitiu en caixes de ph neutre i lliure de càrrega alcalina. Les fitxes estan ordenades per nom de jaciment i per ordre alfabètic de la A (Aguilar de Anguita) a la Z

Neteja, ensobrar i encapsar fons FN3 Inventari analògic del Museu

Ítems: 1000

Neteja i ensobrar i encapsar del fons CB (negatius de vidre 9x18)

Ítems: 622

Digitalització del fons FB1 (Varia negatius)

Ítems: 3226

Identificació d'imatges positius analògics, negatius analògics ja digitalitzats o imatges digitals

Historial fotogràfic dels objectes del MAC

Endreçar en carpetes per número d'inventari tot els registres fotogràfics de diferents formats (analògics i digitals) que es conserven dels objectes del MAC.

Inventari de documentació històrica

- Inventari de 13 caixes de documents procedents dels armaris de les Claraboies
- Base de dades de la Carta Arqueològica. Carta realitzada a la dècada dels 70 i 80 que té l'interès de contenir en determinades ocasions fotografies originals i diaris d'excavacions originals. Es troba organitzada per municipis alfabèticament s'ha realitzat de la A a la lletra G

Consultes a l'Arxiu Històric

Han consultat l'arxiu diversos investigadors:

Abril:

Aurora Ogalla Polonio (UAB)
Bonaventura Bassegoda (UAB)
Yolanda Pérez

Juny:

Josep Farguell Magnet (Universitat de Girona)

Juliol:

Mª Carmen Hernández Martín (UAB)

Setembre:

Clara Beltran Catalan (UB)

Novembre:

Albert Velasco (Museu de Lleida)
Joaquim Nadal Farreras (Institut Català de recerca del Patrimoni Cultural)

Venda de fotografies

El 2017 em rebut l'encàrrec de 19 fotografies que han reportat una entrada de taxes de: 1.211,1 €

RECERCA

LABORATORI DE PALEOPATOLOGIA

Enguany s'ha realitzat l'inventari dels següents Jaciments:

- Sant Benet de Bages
- Sant Llorenç del Munt
- Cova de les Encantades de Toloriu

Aquest inventari a més serveix per a la sol·licitud del Dipòsit definitiu de les restes antropològiques al MAC, i per saber quin material antropològic d'excavacions de la casa es conserven al magatzem de Paleopatologia.

- Base de dades dels jaciments que es conserven al magatzem del laboratori de Paleopatologia.

JORNADES EN REPRESENTACIÓ DEL MAC

Títol: Publicar a Europeana i eines per a fer visibles la vostra col·lecció

23 i 24 de febrer de 2017

Palau Moja de Barcelona

Àngels Casanovas. "L'arxiu fotogràfic del Museu d'Arqueologia de Catalunya. Fons i col·leccions a Europeana"

EXPOSICIÓ PERMANENT MAC-BARCELONA

- Conceptualització i muntatge de la vitrina *Joies de la l'Anell Central* (01-02_2017).
- Conceptualització i avantprojecte per a la renovació de l'exposició permanent Sala Món Romà (01-06_2017). A partir del mes de setembre el projecte es va aturar i ha quedat pendent.

TRASLLAT MATERIAL

(Cessions materials exposicions temporals/correu)

- Trasllat i supervisió muntatge/desmuntatge peces MAC exposició temporal *D'obra*, Museu del Disseny, Barcelona (01_2017).
- Trasllat i supervisió muntatge/desmuntatge peces MAC exposició temporal *El poder del pasado*, Museo Arqueológico Nacional, Madrid (09_2016).
- Trasllat i supervisió muntatge/desmuntatge peces *Puig i Cadafalch. Arquitecte de Catalunya*, Museu d'Història de Catalunya, Barcelona (12_2017).

GESTIÓ INGRÉS NOUS MATERIALS FONDS MAC

- Valoració i selecció materials *col·lecció Estival* (03_2017).
- Revisió i regularització estatus *Terminus Augustalis* (Montornès del Vallès) (10_2017).
- Trasllat del MDCS i ingrés al MAC-Barcelona dels materials arqueològics corresponents a les excavacions 1970-1972 de l'*oppidum* ilerget del *Molí d'Espígol* (Tornabous, L'Urgell) (12_2017).

DOCUMENTACIÓ/REGISTRE MATERIALS FONDS MAC

- Revisió completa material col·lecció Balears (jaciments Mallorca i Menorca) i Pitiüses (Eivissa i Formentera) a Reserva 1 ([iniciat 11_2016] finalitzat 03_2017); compleció documentació i dades registre en M+ (ca. 5.381 registres).
- Revisió completa materials Empúries (jaciment i necròpolis) a Reserva 2 (iniciat 04_2017); compleció documentació i dades registre en M+ (ca. 6.521 registres).
- Revisió completa material col·lecció Caterina Albert (Empú-

ries) a Reserva 2 (09-10_2017); compleció documentació i dades registre en M+ (31 registres).

SERVEI CONSULTA MATERIALS

- Consultes presencials (investigadors) ateses 2017: col·lecció romana (5), col·lecció Balears (4) col·lecció grega (1), col·lecció egípcia (1).

- Consultes no presencials ateses 2017: genèriques museu/ recerca (9), col·lecció romana (6), col·lecció balears (3), col·lecció grega (2), col·lecció vidre antic (1).

GESTIÓ RECERCA

(Unitat de Recerca Arqueològica)

- Establiment relacions de cooperació/signatura conveni amb Institució CERCA i ICAC (01-05_2017).

- Establiment relacions de cooperació amb la Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació (FCRI) (04_2017).

- Disseny i preparació sol·licitud de Grups de Recerca de Catalunya (SGR 2017-2019), modalitat consolidats, conjuntament amb la Universitat Autònoma de Barcelona (unitat prehistòria) i la Universitat de Girona (unitat arqueologia clàssica) (06_2017).

- Participació en iniciativa Epigraphia.cat (Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya), sobre difusió digital del patrimoni epigràfic català (des de 10_2017).

ACTIVITATS CIENTÍFIQUES

Direcció de projectes de recerca

- *Cató a Catalunya. La batalla d'Empúries* (projecte propi MAC), 2017-2019. IP: Dr. J. Principal.

- *El nord-est de la Citerior des d'Escipió Emilià a Cèsar: la militarització del paisatge com a model de gestió territorial* (NECEEC) (Generalitat de Catalunya, MAC), 2014-2017. IP: Dr. J. Principal.

Intervencions arqueològiques

- (MA057) Relacionades amb el desenvolupament del projecte quadriennal de recerca arqueològica NECEEC (*El nord-est de*

la Citerior des d'Escipió Emilià a Cèsar):

- Prospecció geofísica del castellum tardorepublicà de Monteró (Camarasa, la Noguera) (03_03_2017).
- Excavació del vicus tardorepublicà del Camp de les Lloses (Tona, Osona) (03 al 16_07_2015)
- Prospecció geofísica (27_03_2017) i excavació (23_10 al 03_11_2017) de l'assentament tardorepublicà del Clascar (Malla, Osona)
- Treballs de memòria i estudi dels materials del *castellum* tardorepublicà de Monteró (Camarasa, la Noguera) (12_2017)
- Excavació de la torre romana de Puig d'Àlia (Amer, la Selva) (06-10_09_2017)
- Excavació de la torre d'accés/muralla del *castellum* tardorepublicà d'Olèrdola (Olèrdola, Penedès) (09-19_11_2017)
- Conceptualització i posada en funcionament del projecte *Cató a Catalunya. La batalla d'Empúries*: disseny de projecte i execució de la primera fase de prospecció (02-09_2017).

Participació en comissions/comitès científics/organització de reunions científiques (5)

- Membre del comitè científic del Congrés Internacional SECAH *Opera fictiles. Estudios transversales sobre cerámicas antiguas de la Península Ibérica*, celebrat a València (26-29_04_2017).

- (MA052) Seminari internacional *Entre Mer et Océan : archéologie et paysage littoral*, celebrat al MAC-Empúries (04-06_05_2017).

- Membre comitè científic del Congrés *Alimentación en el Mundo Púnico*, celebrat a la Universitat de València, València (15-16_06_2017).

- (MA059) IV Workshop Camp de les Lloses: *L'Arqueologia del Gènere i les Activitats de Manteniment. Estat actual de la recerca i l'ensenyament universitari*; celebrat a Tona (01_12_2017).

- Membre de l'Advisory Board del *24th European Association of Archaeologists Annual Meeting* (a celebrar el 09_2018 a Barcelona).

Participació en reunions científiques (workshops, congressos, etc.)

- Internacionals

- *The 2017 Telos Conference. Asymmetrical Warfare: the Centrality of the Political to the Strategic* (The Telos Paul Picco-

ne Institute, Nova York, 14-15 gener 2017). Comunicació (amb T. Naco): "Towards a Hegemonic State-System in Ancient Rome: Integrating Iberian Asymmetrical Warfare into Late Republican Armies".

- *Identifying black-glazed pottery productions in the central Mediterranean: an interdisciplinary approach* (Institut of Classical Archaeology, Universität Wien, Viena, 10 març 2017). Ponència (amb F.J. Heras i A. Ribera): "Hellenistic black-gloss ware from Rhizon (Risan, Montenegro). A preliminary approach".

- Nacionals

- *Territori i pobalment a la Plana llergeta* (Ajuntament de Sidamon, Sidamon, 11-12 febrer 2017). Ponència (amb O. Escala, A. Moya, E. Tartera, A. Vidal): "Els orígens de la ciutat ibèrica del Molí d'Espígol de Tornabous (l'Urgell)".
- *Territori i pobalment a la Plana llergeta* (Ajuntament de Sidamon, Sidamon, 11-12 febrer 2017). Ponència (amb M.P. Camaño, A. Moreno, C. Padrós): "Monteró, un fortí romanorepublicà en la llergeta, Camarasa (la Noguera)".

▪

Participació/col·laboració en projectes de recerca (3)

-Internacionals (1)

- *Structural Determinants of Economic Performance in the Roman World* (Flanders Research Foundation – Flanders Government, Bèlgica), 2017-2021. IP: Prof. Dr. K. Verboven (Ghent University), Prof. Dr. P. Erdkamp (Brussels University).

Nacionals (2)

- a) *SUMA 23. La socialització de la recerca en l'era digital: el cas de l'arqueologia ibèrica* (DIGIBERS) (Institución CERCA), febrer-diciembre 2017. IP: Prof. M.C. Belarte (ICREA-ICAC), Dra. G. Domènech (ICRPC).
- b) HAR2014-59503-P. *Espacios de integración en la Roma*

republicana: el NE de la Hispania Citerior (133-72 a.C.). (Subdirección General de Proyectos de Investigación, MICINN), 2015-2017. IP: Prof. T. Naco (Universitat de Girona).

PUBLICACIONS

Llibres (2)

- J. Principal, T. Naco, M. Duran, I. Mestres (eds.), *Roma en la Península Ibèrica presertoriana. Escenarios de implantación militar provincial*. Instrumenta 56, CEIPAC/UB, Barcelona, 2017.

Capítols de llibre (5)

- T. Naco, J. Principal, "Q. Sertorius, a Roman warlord in Hispaniae", in T. Naco, F. López Sánchez (eds.), *Wardlords, War and Interstate Relations in the Ancient Mediterranean 404 BC-AD 14*, Impact of Empire Series, Brill ed., Leiden & Boston, 380-414.
- J. Principal, "Identidades religiosas en transición: espacios de culto y devoción en el noreste de la Citerior, siglos II-I a.n.e.", in T. Tortosa and S. Ramallo (eds.), *El tiempo final de los santuarios ibéricos en los procesos de impacto y consolidación del mundo romano*, Anejos de AEspA LXXIX, CSIC, 27-43.
- J. Principal, R. Tamba, "Geophysical works in MAC archaeological sites", en E. Garcia, G. de Prado, J. Principal (eds.), *Working with buried remains at Ullastret (Catalonia)*. Monografies d'Ullastret 3. MAC, Ullastret, 2017, 21-28.
- M. Duran, I. Mestres, C. Padrós, J. Principal, "El Camp de les Lloses: evolución y significado del vicus tardorrepublicano", in J. Principal, T. Naco, M. Duran and I. Mestres (eds.), *Roma en la Península Ibèrica presertoriana. Escenarios de implantación militar provincial*. Instrumenta 56, CEIPAC/UB, Barcelona, 2017.

PRESSUPOST MAC EXECUTAT (ACCIONS SUBJECTES A DESPESA)	
(no totes les accions realitzades disposaven de pressupost associat, i d'altres van ser realitzades amb finançament extern)	
Organització trobada científica <i>Entre Mer et Océan : archéologie et paysage littoral</i>	1.115,51 €
Desenvolupament del projecte quadriennal de recerca arqueològica NECEEC	8.987,60 €
IV Workshop Camp de les Lloses	800,00 €
Transport i ingrés nous fons MAC-BCN	1.652,86 €
TOTAL	12.591,97 €

- M.P. Camañes, C. Padrós, J. Principal, "El *castellum* tardo-republicano de Monteró I (Camarasa, La Noguera)", in J. Principal, T. Naco, M. Duran i I. Mestres (eds.), *Roma en la Península Ibérica presertoriana. Escenarios de implantación militar provincial*. Instrumenta 56, CEIPAC/UB, Barcelona, 2017, 191-210.

Articles (1)

a) (publicat el 2017) M.C. Belarte, M.P. Camañes, M. Monrós, J. Principal, "Cooking in the Iberian Culture (Sixth-Second Century BC): Private or Public?", *Journal of Mediterranean Archaeology*, 29.2, 2016, 173-196.

CONFERÈNCIES

Dra. M.P. Camañes, Ms. A. Moreno and Dr. C. Padrós) Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya: "El fortí romà de Monteró 1 i la militarització del paisatge durant el primer segle de presència romana al nord-est de la Citerior". Seminar: Tribuna d'Arqueologia 2016-2017. Barcelona. 22 February 2017.

Consulta de col·leccions

- Consultes presencials: Josep Gallart (Sant Aleix -Santerada), Pablo Martínez (Fou de Bor, Bellver de Cerdanya), Raquel Piqué (La Draga, Banyoles), Xavier Carlús (Montserrat, Collbató)
- Consultes online: Josep Tarrús (Can Guiol I/II, Vilassar de Mar i Coves de Montserrat/Collbató), Xavier Oms (Cova Bonica, Vallirana), Bruno Gómez (Puig de les Ànimes, Caldes de Malavella), Roberto de Pablo (Montse Bernorio, Palencia)

Formació d'estudiants de grau en documentació

- 2 Estudiants

Documentació

Inici de la documentació a Cueva Ambrosio (Almeria) i la Fou de Bor (Bellver de Cerdanya)

Consulta sobre arqueologia

- Consultes presencials sobre arqueologia estudiants universitaris: 3
- Consultes/assessorament científic continguts literaris: 1

Redacció d'informes/peritatges

- Estudi de les restes arqueològiques recuperades en un decomís realitzat a Amer pels Mossos d'Esquadra i redacció d'informe.
- Informe sobre la col·lecció arqueològica de la Fou de Bor dipositat en el fons del MAC-Barcelona.

Exposicions

- Comissari de l'exposició: La revolució neolítica. La Draga el poblat dels prodigis. 28/09/2017-4/02/2018 MAC-Barcelona
- Guions de de l'exposició: La revolució neolítica. La Draga el poblat dels prodigis. 28/09/2017-4/02/2018 MAC-Barcelona

Altres

- Assessoria del projecte Bullipedia

RECERCA

Projectes de recerca/grups

- Investigador principal del projecte 'La Draga en el procés de neolitització del nord-est peninsular' (referència 2014/100822). Excavació del jaciment lacustre neolític de la Draga del 5 de juny al 28 de juliol. Participació de mitjana d'un total de 30 persones entre tècnics, estudiants i col·laboradors.
- Membre del grup consolidat de recerca AGREST (Arqueología de la Gestión de los recursos sociales y del territorio).
- Membre del projecte "Recercaixa" (2015ACUP0191). The digital Reconstruction of the Prehistoric Past: virtual Reality and Artificial intelligence for understanding socail life in the Neolithic.

Membre dels següents projectes d'investigació finançats pel Ministerio de Economía, Industria y Competitividad en qualitat d'investigador i/o col·laborador:

- "Simulación computacional de fenómenos históricos de cambio social y tecnológico durante el neolítico, Mineco (HAR2016-76534-C2-1-R). IP. Raquel Piqué (UAB) 30/12/2016 -29/12/2019.

- "Producciones, variabilidad técnica e innovación tecnológica en el Neolítico (HAR2016-76534-C2-2-R). IP.Xavier Terradas (IMF-CSIC) 30/12/2016 -29/12/2019.

ASSOCIACIONS/COMITÈS CIENTÍFICS

Membre del comitè de redacció del Boletín de Arqueología Experimental. Universidad Autónoma de Madrid.

Membre de l'Associació Española de Arqueología Experimental

Comitè Científic del V Congrés Internacional d'Arqueologia Experimental (Tarragona), 25-27 d'octubre 2017.

PARTICIPACIÓ EN CONGRESSOS INTERNACIONALS

Participació en la presentació de 6 comunicacions en congressos internacionals.

Congrés internacional AGSTR Mainz 2017 Mainz (Alemanya). 12-15 de setembre de 2017.

- Maria Bofill, Danai Chondrou, Antoni Palomo, Hara Procopiou & Soultana Maria Valamoti. Processing plants for food: Experimental grinding within the ERC-project PLANTCULT, AGSTR Mainz 2017 Mainz (Alemanya) https://converia.uni-mainz.de/frontend/index.php?folder_id=254

Congrés Internacional d'Arqueologia Experimental (Tarragona), 25-27 d'octubre 2017.

- Maria Bofill, Antoni Palomo, Danai Chondrou, Hara Procopiou & Soultana Maria Valamoti EXPERIMENTAL GRINDING STONE TOOLS IN THE PLANTCULT ERC PROJECT

- Antoni Palomo, Mikel Aguirre, Javier Baena. LA TALLA LÍTICA EXPERIMENTAL EN ESPAÑA, Una visión histórica y crítica. Conferència de cloenda del congrés.

Annual Meeting of the European Association of Archaeologists (EAA), Maastricht, 2017.

-Terradas, X; Oliva, M; verdún, E; Bogdanovic, I; Gibaja, J.F; Morera, N; Palomo, A, Piqué. R. From raw material to final products. Evidences of beads manufactures in the early neolithic site of la Drag (NE Iberian).

-Morera, N; Barceló, J.A; Bogdanovic, I, López, O; Campama, I; Palomo, A; Piqué, R; Revelles, J; Terradas, X; Arcos, J.I; Cebrián,S; Rodríguez-Aguilar, J.A. The role of the archaeologist when producing a serious game.

Participació coma docent en 3 cursos especialitzats i 2 conferències.

- XIII Curso de Arqueología experimental de Caspe (Universidad de Zaragoza). Setembre de 2017.

- Seminari: La tecnologia de la talla d'ascles i el seu ús en la prehistòria (CSIC-IMF). 20, 21 y 22 de Novembre de 2017

- Seminari L'ús de les fibres vegetals a la prehistòria. Jornada d'experimentació en el Campus d'Arqueologia de la UAB a la Draga. 25 de novembre de 2017.

- Participació en la classe inaugural del Grau d'Arqueologia de la UAB. Setembre de 2017.

- 15 de juliol conferència en el marc del cicle "Neolítics a la fresca" a Parc Neolític de la Draga sobre l'ús dels bolets en època neolítica per Josep Girbal (AUB), Raquel Piqué (UAB) i Antoni Palomo (MAC)

FORMACIÓ TESIS/TREBALLS DE RECERCA

Direcció d'1 tesi de doctorat i d'1 treball de final de màster. Actualment direcció de 2 tesis de doctorat.

Tesis defensades 2017:

- Aproximació a les comunitats pertanyents a l'Horitzó c.4.000- 3.400 cal ANE al NE de la Península Ibèrica a partir dels Estudis Tecno-Funcionals dels artefactes macrolítics bisellats situats en contextos funeraris i d'hàbitat Codirector de la tesi: Antoni Palomo; Juan Francisco Gibaja; Narcís Soler (Cum laudem)

Treballs de final de màster 2017:

- Carmen Rodríguez. 2017. Propuesta de valorización de la colección arqueológica de las Cuevas de Montserrat, codirectors de tesis. Antoni Palomo, Raquel Piqué. (nota: 9)

PUBLICACIONS

Resum: 3 articles en revistes internacionals indexades, 1 llibre, 1 revista estatal, 4 capítols de llibre, 5 articles actes de congressos internacionals, 2 articles en revista.

Revistes internacionals indexades

- Revelles, J,Burjachs, F; Palomo, A; Piqué, R; Iriarte, E, Pe-

rez-Obiol, R; Terradas, X. 2017. Human-environment interaction during the Mesolithic transition in the NE Iberian Peninsula. Vegetation history, climate change and human impact during the Early-Middle Holocene in the Eastern Pre-Pyrenees, *Quaternary Science Reviews*.

-Verdún, E; Palom, A; Piqué, R; Saña, M; Terradas, X. 2017. The consumption of molluscs in the first farming societies: the Neolithic settlement of la Draga (northeast of the Iberian Peninsula); *Archaeological and Anthropological Science*, 81, 101-115.

Maicher, C; Hoffmann, A; Nathalie, ML; palom, A; Saña, M; Bailly, M: 2017. Paleoparasitological investigations on the Neolithic lakeside settlement of La Draga (Lake Banyoles, Spain), *The Holocene* 1-10

Revistes estatals

- Palomo, A; Terrats, N; Oliva, M; Rodríguez, A; Majó, T. 2017. El complex arqueològic de Can Roqueta: un poblat paradigmàtic del bronze inicial a la Depressió Prelitoral Catalana. *Arrahona* 36, DOSSIER TEMÀTIC: ARQUEOLOGIES I PATRIMONI ARQUEOLÒGIC A SABADELL

Libres

-Palomo, A; Piqué, R; Terradas, X (ed) 2017. *La revolució neolítica. La Draga, el poblat dels prodigis*, Museu d'Arqueologia de Catalunya, 182 p.

Capítols de llibres

-Antoni Palomo, 2017. LA INDÚSTRIA LÍTICA TALLADA in TARRÚS, J coord.. El poblat neolític de Ca n'Isach (Palau Saverdera, Alt Empordà). Les excavacions de 1987-1994 i 2001-2003, Girona, 2017, 118-144, Sèrie Monogràfica 27.

-Terradas, X; Piqué, R; Palomo, A; Antolín, F; López, O; Relves, J; Buxó, R, 2017. Farming Practices in the Early Neolithic According to Agricultural Tools: Evidence from La Draga Site (Northeastern Iberia) in Oreto García-Puchol Domingo C. Salazar-García, ed; *Times of Neolithic Transition along the Western Mediterranean; Fundamental Issues in Archaeology*, 199-220.

-Gibaja, J.F; Subirà, M.E; López, D; Martín, P; Mozota, M; Oms, X; Fontanals, M; Ruix, J, Palomo, A; Allié, F; Morell, B. 2017. La necrópolis del Puig d'en Roca (Girona) in in (Gibaja, J.F; Mo-

zota, M; Subirà, M.E; Martín, A; Roig, J. Ed.) *Mirando a la muerte las prácticas funerarias durante el Neolítico en el noreste peninsular*, COLECCIÓN AKADEMOS – 1, 28-32.

-Gibaja, J.F; Martín, P; Mozota, M Subirà, M.E; Oms, X, Palomo, A; Allié, F; Morell, B.. 2017. La necrópolis de Sant Julià de Ramis (Girona) in (Gibaja, J.F; Mozota, M; Subirà, M.E; Martín, A; Roig, J. Ed.) *Mirando a la muerte las prácticas funerarias durante el Neolítico en el noreste peninsular*, COLECCIÓN AKADEMOS – 1, 66-74

Actes de congressos internacionals

-Palomo, A; Piqué, R, Terradas, X; Barceló, J. A. Rodríguez, J.A; Buch, M; Junkmanns, J M. de Diego; López, O. 2017. Research, Experimentation and Outreach in the Early Neolithic Site of La Draga (Banyoles-Spain), *Excavations Journal* 2017

-De Diego, M; Piqué, R; Palomo, A; Terradas, X; Clemente, I; Mozota, M. 2017. Traces of textile technology in the Early Neolithic lakeside settlement of la Draga (Banyoles, Catalonia) in in *Playing with the time, Experimental archaeology and the study of the past: 4th. International archaeology Conference*, 8-10 may 2014, 139-144.

-Mozota, Millán. Palomo, A; Clemente, I; Gibaja, J.F. 2017. EXPERIMENTAL PROGRAM: NEOLITHIC AWLS AND SPATULAS Programa Experimental: Espátulas y punzones neolíticos, in *Playing with the time, Experimental archaeology and the study of the past: 4th. International archaeology Conference*, 8-10 may 2014, 61-66.

-Bogdanovic, I; Palomo, A; Piqué, R; Rosillo, R; Terradas, X; Los últimos cazadores-recolectores en el NE de la Península Ibérica: evidencias de ocupaciones humanas durante el VI milenio cal BC, In *Actas del Congreso de Cronometrías para la historia de la península Ibérica*, Barcelona, 17-19 de octubre de 2016, 35-45.

Difusió /mitjans de comunicació

-Guionatge i participació del programa Què Qui Com (TV3). La Història a ganivetades.

-Entrevistes: ràdio Barcelona, televisió de Banyoles, ràdio Banyoles, Agència Catalana de Notícies, Punt Diari, Revista de Banyoles, Descobrir Catalunya, Diari Ara, la Vanguardia.

BIBLIOTECA

FORMACIÓ

01/01/2017–31/12/2017. Tutorització d'activitats de 4 estudiants en pràctiques durant el primer i segon quadri-mestres del 2017:

Dos estudiants de grau d'Arqueologia UAB. Una estudiant d'Erasmus Università di Cagliari (Sardenya, itàlia), Un estudiant de pràctiques Màster gestió del patrimoni UB (l'ACPC estava puntual)

Atenció a estudiants universitaris sobre intervencions de conservació-restauració realitzades al MAC: 10

RELACIONS AMB LES UNIVERSITATS

Alumnes en pràctiques

De la Universitat de Girona van venir durant tres mesos tres alumnes en pràctiques del Màster d'Antropologia impartit per la professora Joe Atzaries. Aquestes alumnes van identificar els individus de les excavacions del Monestir de Santa Maria de Ripoll i en van fer el seu estudi antropològic.

FORMACIÓ

Tutorització d'activitats d'estudiants en pràctiques al llarg del 2017

- Grau d'Antropologia de la Universidad de los Andes (Colòmbia) (1)
- Grau Estudis Clàssics UAB (2)
- Grau d'Història de l'Art de la UB (1)
- Grau d'Humanitats de la UPF (1)
- Màster Arts, Humanitats i Història de la Humanitat de la Università degli Studi di Bologna (Itàlia) (1)
- Màster Anàlisi i Gestió del Patrimoni Artístic de la UAB (1)

En l'exercici de l'any 2017, el Museu d'Arqueologia de Catalunya ha seguit, el seu projecte de catalogació de les biblioteques de les seves seus.

Pel que fa a la biblioteca del MAC-Barcelona, cal destacar l'impacte positiu que està tenint en els seus intercanvis la publicació de la Monografia 15 de Barcelona juntament amb la publicació de la revista Empúries el passat 2016, degut a que actualment l'intercanvi és la base del creixement del fons. D'altra banda, la renovació de les subscripcions també han estat una gran notícia que permetrà mantenir actualitzada la biblioteca del museu.

Per últim, destacar com poc a poc, la biblioteca del museu s'està convertint de manera progressiva en un espai on no només hi te cabuda l'activitat científica, sinó també l'educativa, ja que el museu compta amb diferents activitats escolars que es duen a terme o tenen algun vincle amb l'espai, donant-la a conèixer entre el públic més jove i reinventant un espai important per a l'activitat diària del museu

Registres bibliogràfics	
MAC Barcelona	19342
MAC Empúries (en procés de catalogació)	307
MAC Girona	7456
MAC Ullastret	966
TOTAL	28071
Registres d'exemplar	
MAC Barcelona	21216
MAC Empúries (en procés de catalogació)	363
MAC Girona	7947
MAC Ullastret	972
TOTAL	30498
Holgins/capçaleres de revista	
MAC Barcelona	1031
MAC Empúries (en procés de catalogació)	-
MAC Girona	518
MAC Ullastret	56
TOTAL	1605

USUARIS DEL MAC BARCELONA	
Interns	1125
Externs	204
TOTAL	1329

MEMÒRIA 2017 >
MAC CASC

INFORMACIÓ ECONÒMICO - ADMINISTRATIVA

BIBLIOTECA

Dades del pressupost executat per la seu del CASC del Museu d'Arqueologia de Catalunya- 2017

Capítol I - Despeses de personal + SS ACPC
 Capítol II
 Despeses corrents i quadre de comandament . 137.344,14 €
 Capítol III- Inversions. 0,0 €

Personal

Personal de la plantilla de la seu del CASC del Museu d'Arqueologia de Catalunya 2017- 1

Actuacions de millora en l'embarcació Thetis

S'ha hagut de reparar la zona de popa del vaixell, a la obra morta, la qual presentava un forat important en el casc d'acer, el qual feia perillar la estanqueïtat del buc i per tant la seva flotabilitat.

- S'ha realitzat la licitació i concurs del "Contracte de prestació de serveis per la gestió, manteniment i operativitat del vaixell Thetis i dels equipaments del Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya del Museu d'Arqueologia de Catalunya (2017).

DOCUMENTACIÓ I GESTIÓ DE LES COL·LECCIONS

A desembre de 2017 hi ha un total de 836 jaciments subaquàtics documentats i localitzats a Catalunya. Durant l'any 2017 s'han documentat 5 jaciments nous, localitzats i introduïts a la base de dades de jaciments subaquàtics a Catalunya, i s'han donat avis de 7 jaciments nous, els quals s'han anat a fer inspeccions, però encara no s'han localitzat.

S'han preparat un total de 5.855 fitxes del catàleg d'objectes del Mac-Casc per la seva transmissió a la base de dades de Museum Plus.

RECERCA

EXCAVACIONS

Prospecció al **poblat neolític de la Draga (Banyoles)**. La primera quinzena de juliol s'ha realitzat una prospecció sistemàtica als voltants de la zona arqueològica del poblat neolític de la Draga. Les prospeccions s'han realitzat a la zona situada dins de l'aigua, amb la intenció de comprovar fins a on podia arribar l'assentament dins de l'estany. S'ha aprofitat per comprovar espais que mai havien estat prospectats, així com avaluar zones que anteriorment havien donat resultats positius, apareixent objectes arqueològics aïllats, però que mai s'havia treballat en ells d'una manera sistemàtica.

Vaixell Deltebre I (Deltebre) Al mes de juliol s'ha procedit a fer una campanya de protecció de les restes del derelict que quedaran conservades "in situ". Aquesta actuació s'ha realitzat amb el departament territorial de Terres de l'Ebre del Servei d'Arqueologia de la Direcció General del Patrimoni Cultural. L'actuació ha consistit en el cobriment de tots els materials orgànics per part d'una protecció estable i perdurable, que minimitzi l'acció d'erosió natural per part del medi on es troba.

Vaixell Bou Ferrer (La Vila Joiosa, Alacant). Gràcies a una col·laboració entre la Direcció de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya i la Direcció General de Patrimoni cultural de la Generalitat Valenciana, s'ha realitzat una campanya arqueològica conjunta al derelict Bou Ferrer. Aquesta campanya s'ha desenvolupat entre els mesos de juliol i setembre. El jaciment és un dels derelictes millor conservats del mediterrani occidental, el qual es va enfonsar al segle I dC, en època de Neró, quan transportava un carregament de productes bàtics, especialment salses de peix i lingots de plom. Es tracta d'una gran nau de comerç, amb una càrrega possible d'envoltant les 4-5.000 àmfores, amb un conjunt important de lingots de plom, que estaven destinats a la realització de canonades i conduccions d'aigua a la ciutat de Roma. Aquest darrer supòsit s'ha pogut saber gràcies a un segell trobat en un dels lingots, precisament en la campanya d'enguany excavació del derelict.

També cal ressaltar el bon estat de conservació de l'estructura del vaixell, especialment la obra viva, la qual es conserva

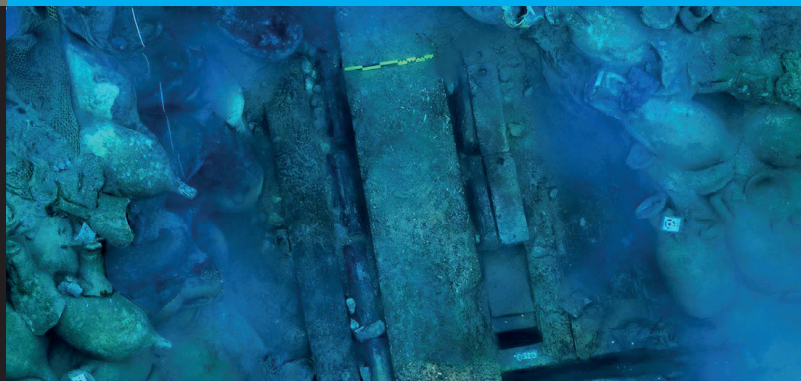
gairebé en la seva totalitat, arribant en certs espais, fins i tot a la zona de la borda del vaixell.

La darrera setmana de setembre i la primera d'octubre s'ha col·laborat amb l'equip del Consorci del Patrimoni de Sitges amb la confecció de la **Carta Arqueològica Subaquàtica de Sitges**

Vaixell Illes Formigues II (Palamós-Palafrugell). Durant el més d'octubre i novembre s'ha realitzat la primera actuació arqueològica sobre aquest vaixell que es va documentar en la campanya de prospecció de 2016. Es tracta d'un vaixell enfonsat a una fondària important, més de 40 metres, fet que ha permès que la seva conservació sigui extraordinària. En la primera campanya s'ha procedit a la neteja de sediment deixant el carregament visible per poder fer una documentació fotogramètrica en 3d del jaciment. S'ha pogut documentar que es tractava d'un carregament de productes provinents de la bàtica, relacionats amb les salses i conserves de peix.

En aquesta primera campanya també s'ha pogut documentar que sota del carregament encara es conserven les restes de la embarcació. Tot i això abans d'arribar a estudiar-la s'haurà de desmuntar tota la càrrega i estudiar bé la seva disposició dins de la bodega per entendre la estiba del vaixell i poder establir d'aquesta manera el port d'origen del vaixell.

- S'ha realitzat el **21é Cours Pràctic d'Arqueologia Subaquàtica**, amb un total de 44 alumnes, escollits entre un total de 114 inscripcions.

GESTIÓ ADMINISTRATIVA

- En col·laboració amb el Servei d'Arqueologia s'han realitzat 6 informes referents a estudis d'impacte ambiental, relacionats amb vestigis arqueològics.
- S'ha fet informe policial de peritatge de 2 actuacions d'espoli per la unitat de Patrimoni del Mossos d'Esquadra.
- S'han realitzat els informes, permisos i memòries pertinents pel Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura, de totes aquelles excavacions portades a terme pel CASC en els anys precedents
- S'ha realitzat un **curs sobre legislació, arqueologia subaquàtica** i materials arqueològics subaquàtics, amb una càrrega lectiva de 10 hores, per diferents cossos de seguretat: Bombers de la Generalitat, Mossos d'Esquadra, i Grupo Especial de Actividades Subacuáticas de la Guardia Civil. En total tres cursos individualitzats amb 80 alumnes cadascun.
- S'ha realitzat un **curs sobre protecció i legislació i arqueologia subaquàtica** al mòdul de Guies subaquàtics realitzat pel Parc Natural del Cap de Creus, amb un total de 50 alumnes.
- S'ha realitzat un **curs sobre legislació, arqueologia subaquàtica** i materials arqueològics subaquàtics, amb una càrrega lectiva de 10 hores, destinat als arqueòlegs territorials que treballen en el Servei d'Arqueologia de la Direcció General de Patrimoni cultural.
- S'ha participat com a vocal en el Plan Nacional de Protección del Patrimonio Cultural Subacuático, del Ministerio de Cultura.
- S'ha participat en la xarxa UNESCO UNITWIN, amb la possibilitat de que el CASC sigui el centre de formació pràctica per a totes les Universitats que conformen aquesta xarxa. Cada universitat contribuirà directament a pagar les despeses que generi la formació dels seus alumnes.
- S'ha donat acollida a diversos estudiants en pràctiques, de la Universitat de Barcelona i de la Escuela Superior de Conservación de Bienes Culturales de Galicia, seguint els convenis marc signats amb aquestes institucions de formació.

LABORATORI DE CONSERVACIÓ

- S'han acabat d'estabilitzar i conservar les peces que faltaven dels dos vaixells moderns extrets durant el transcurs de les obres del pas subterrani del tren a Tarragona. Aquesta actuació estava encarregada i pressupostada per la Autoritat Portuària de Tarragona. En total aquest any s'haurà conservat un vaixell sencer de 10 metres de llarg i 4 metres d'ample, desmuntat a peces. Els vaixells es van transportar a peces i cada un d'ells porta mes de 300 peces de diferents dimensions.
- S'han consolidat i restaurat les peces arqueològiques associades als vaixells anteriorment esmentats. En total s'han conservat 60 peces arqueològiques de diversos materials.
- S'han estabilitzat, conservat i restaurat les peces provinents del jaciment de Cap del Vol i de Cala Cativa I (Port de la Selva), una part de les quals han estat exposades a la exposició itinerant "Navegants d'Aiguamolls" inaugurada al MAC al març de 2017.
- S'han conservat i estabilitzat les peces provinents del jaciment de Deltebre de la campanya de 2015. Tant el material orgànic com inorgànic.
- S'han conservat 40 pals de cabana provinents del jaciment neolític de la Draga (Banyoles).
- S'ha conservat i restaurat el cistell de finals del segle II dC. del jaciment subaquàtic d'Aiguablava VI (Begur).
- Han entrat en tractament de conservació els diversos objectes arqueològics que s'han recuperat del jaciment d'Illers Formigues II (Palamós-Palafrugell).

DIFUSIÓ

- S'ha realitzat la exposició "Navegants d'Aiguamolls", conjuntament amb el personal del MAC-Barcelona. Ha estat exposada els mesos de març a juliol a la seu MAC-Barcelona.

- S'ha realitzat un taller a la piscina del GEIG (Girona), per nens de 6 a 12 anys- "Apren a ser arqueòleg subaquàtic". 4 sessions amb 20 nens per sessió. Es continuarà fent el 2018

- S'ha continuat amb les diferents propostes de visita guiada a les instal·lacions del CASC:

"Descobreix les instal·lacions del CASC"

"L'arqueologia subaquàtica i la Guerra del Francès"

"L'arqueologia subaquàtica i el Món Romà"

"Visita al vaixell Thetis"

- S'ha participat en diversos mitjans de comunicació, entre els que cal destacar TV3 als programes Espai Terra, i Temps d'Aventura, com a elements de difusió al gran públic, així com també en premsa escrita, digital i radio.

- S'ha itinerat l'exposició de Deltebre I, als Serveis del Departament de Cultura a Tortosa (realitzada pel Museu d'Arqueologia de Catalunya).

- S'ha fet un seminari específic d'Arqueologia Subaquàtica a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Autònoma de Barcelona, amb un total de 3 hores lectives a cada universitat.

- S'ha participat en el documental "Eduard Admetlla. El amigo de los peces", de Gorka Leclercq, dedicat al gran pioner del submarinisme, amb localitzacions i entrevistes. En aquest moment ja ha rebut el 1er premi CIMASUB 2017.

27/9/2017. S'ha impartit la lliçó inaugural del curs acadèmic 2017-2018 de la Facultat de Nautica de Barcelona

26/10/2017. S'ha impartit una comunicació a les Jornades de Numismàtica, celebrades al MNAC.

10/11/2017. S'ha rebut la mètopa commemorativa en reconeixement al servei públic i difusió de la cultura entre el món del submarinisme, en el acte del 50 aniversari de la Federa-

ció Española de Actividades Subacuáticas, al saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona.

MEMÒRIA 2017 >
MAC EMPÚRIES

INFORMACIÓ ECONÒMICO - ADMINISTRATIVA

S'indiquen les dades del pressupost executat pel centre gestor MAC-Empúries i Ullastret per a l'exercici de 2017, així com les dades específicament referides a la seu d'Empúries, juntament amb les del pressupost executat des dels serveis centrals de l'ACdPC.

INGRESSOS PER CAPÍTOLS		
	Centre gestor	MAC Empúries
Capítol III		
Taxes i altres Ingressos	626.164,07€	558.991,35 €
Capítol IV		
Transfer. Corrents	4.394,25 €	4.020,75€
Total ingressos		563.012,10 €

DESPESES PER CAPÍTOLS		
	Centre gestor	MAC Empúries
Capítol I		
Despeses de personal	1.005.939,01€	820.898,57 €
Capítol II - Despeses corrents i QdC		
Pressupost Centre gestor	808.809,31 €	651.934,54 €
Capítol VI – Inversions		
Pressupost Centre gestor	10.000,00 €	6.395,36 €
Instal·lació dels serveis bàsics de Bar/cafeteria (Serveis centrals ACdPC)	5.938,38 €	
Total despeses		1.565.166,85 €

Contractació administrativa

- Servei de Neteja: nou contracte amb LD Empresa de neteja y desinfección SAU, adjudicat per l'ACPC (1/4/2017)
- Servei de Vigilància i Seguretat: pròrroga del contracte amb IB2 Seguretat Catalunya, S.A. adjudicat per l'ACPC.
- Servei de Conservació i Manteniment i d'eficiència energètica: pròrroga del contracte amb COMSA-EMTE, adjudicat per l'ACPC.
- Servei de Jardineria: nou contracte amb Fundació Privada Altem, adjudicat per l'ACPC (15/7/2017).

- Servei de gestió de visites guiades i tallers didàctics, així com de l'agenda de reserves, adjudicat per l'ACPC (Icono, fins 22/5/17; Empordà Caterva, des del 21/10/17).
- Servei d'audioguies per a la visita a les seus d'Empúries i Ullastret del MAC, adjudicat per l'ACPC a l'empresa Flexigua, S.L. (1/4/2017).
- Servei de gestió del bar/restaurant del Centre de Recepció de Visitants, adjudicat per l'ACPC a l'empresa Molí de Sant Vicenç, S.L.. Inici del servei pendent, a l'espera de la finalització de les obres d'adequació de l'espai encarregades des de l'ACdPC.
- S'han gestionat 248 contractes menors relatius a Empúries, per part de l'àrea de gestió econòmica del centre gestor MAC Empúries i Ullastret. S'hi 'afegeixen 5 contractes menors comptabilitzats en cap. VI (inversions), per part de l'àrea de gestió patrimonial de l'ACdPC.

Personal

La plantilla estable de la seu d'Empúries del Museu d'Arqueologia de Catalunya al llarg del 2017 la formen 19 persones amb contracte laboral fix o temporal: 5 Tècnics superiors A1 (coordinació, conservació/arqueologia i difusió), 2 Aux. Administratives D1 (àrea d'administració), 3 Oficials D1 (manteniment, jardineria i auxiliar d'arqueologia) i 9 Guies d'Informació de monuments D1 (personal d'atenció al públic i vigilància). Al llarg del 2017 s'han firmat 25 contractes temporals de substitució i 6 contractes de reforç, per raó de substitucions de baixes, vacances i descansos, reducció de jornada, llicències d'activitat sindical i necessitat de reforçar la plantilla regular durant els mesos d'estiu.

Actuacions de millora en els edificis

Entre les millores realitzades durant el 2017 pel que fa a les instal·lacions i edificacions del MAC-Empúries, en destaquen:

- Obres d'instal·lació dels equipaments bàsics del bar-restaurant del Centre de recepció de visitants.
- Reparació de la porta interior de les aules de tallers didàctics i d'un dels finestrals de la biblioteca.
- Trasllat de la barrera d'entrada a l'accés de l'esplanada davant el Centre de Recepció de Visitants.
- Instal·lació del sistema de protecció de l'equipament audiovisual del criptopòrtic.

DOCUMENTACIÓ I GESTIÓ DE LES COL·LECCIONS

- Treballs diversos de reparació i manteniment de la instal·lació elèctrica, sistema d'alarmes i d'altres elements en diversos sectors de l'edifici del museu.
- Adquisició d'elements de mobiliari (papereres per a l'itinerari, taquilles per als vestidors del personal).

Actuacions en el conjunt arqueològic

Entre les actuacions realitzades durant el 2017 pel que fa al recinte del conjunt arqueològic, en destaquen:

- Posada en funcionament de l'instal·lació audiovisual a l'espai del criptopòrtic de la Domus dels mosaics (inversió dins el programa Patrimoni en Acció, subvencionat per la Fundació La Caixa, executada l'any 2016, amb realització i producció per part de Wasabi Produccions, SL i instal·lació de l'equipament audiovisual per l'empresa Eikonos, SA). Data d'inauguració, presidida pel Conseller de Cultura Santi Vila: 17/3/2017.
- Treballs complementaris de paleta relacionats amb el projecte de reforma i museïtzació del peristil i criptopòrtic de la Domus dels mosaics.
- Treballs diversos de consolidació i restauració d'estructures, paviments i revestiments en el jaciment arqueològic, detallats a l'apartat de Conservació-restauració.
- Treballs anuals de cobertura de mosaics per a la seva protecció durant l'hivern i de desbrossament dels camps de la ciutat romana.
- Instal·lació i reparacions d'elements de senyalització i informació a l'itinerari de visita.
- Treballs diversos de tala d'arbres i nova plantació de lledoners als jardins davant la Domus dels mosaics de la ciutat romana.

L'àrea de conservació, recerca i documentació del MAC-Empúries (4 tècnics de plantilla) ha estat completada amb contractes professionals de 2 tècnics externs per a treballs concrets i 4 estudiants de la Universitat de Girona que van realitzar les pràctiques de final del Grau d'Història. Entre els treballs de documentació i gestió de les col·leccions efectuats, en destaquen:

- Treballs de revisió de les fitxes de registre migrades l'any 2016 al programari Museum Plus. S'ha donat prioritat a aquesta tasca de revisió i d'incorporació de dades i imatges als registres migrats, respecte a la de creació de nous registres. Al llarg del 2017 s'ha procedit a la revisió acurada de les 1.000 primeres fitxes de l'inventari (MAC EMP-00001 a MAC EMP-00999), a més de la documentació de tots els objectes que han estat objecte d'algun estudi o han format part d'una exposició. S'ha completat també la documentació fotogràfica dels objectes corresponents als registres de Museum Plus que han estat objecte de revisió.
- Treballs de documentació fotogràfica dels objectes que formen part de l'exposició permanent del MAC-Empúries.
- Treballs d'inventari de materials procedents de les darreres intervencions arqueològiques realitzades a la Insula 30 de la ciutat romana
- Treballs de documentació dels materials traslladats al nou magatzem arqueològic. S'ha iniciat el trasllat dels materials procedents de diverses excavacions arqueològiques al jaciment prèviament guardats a l'antic Magatzem 2, i s'ha continuat amb el trasllat de materials inventariats dipositats al Magatzem 1.
- S'han atès diverses sol·licituds de préstec de peces del fons del MAC-Empúries per a exposicions temporals. En total, 37 peces cedides durant el 2017, per a set exposicions: El sexe en època romana (Arqueoxarxa – Museu de Prehistòria de València), El Geni Culinari (MAC-Girona), Puig i Cadafalch. L'arquitecte de Catalunya (Museu d'Història de Catalunya), L'Escala i la mar d'Empúries (Alfolí de la Sal – Ajuntament de l'Escala), El poder del pasado. 150 años de Arqueología (Museo Arqueológico Nacional de Madrid), Empúries, la gran empresa arqueològica de J. Puig i Cadafalch (MAC-Barcelona) i Encounters & Exchanges (House of European History, Brussel·les, del Parlament Europeu). La tramitació de la documentació relati-

CONSERVACIÓ - RESTAURACIÓ

va a aquests préstecs s'ha coordinat des del MAC-Barcelona.

- Durant aquest any s'ha continuat amb la col·laboració amb la base documental online Artefacts (<http://artefacts.mom.fr/fr/home.php>). A més, s'ha incorporat gran part de la documentació generada en el marc d'aquest projecte en la base de dades de Museum Plus.

Pel que fa a la documentació del jaciment, durant l'any 2017 s'ha continuat treballant en la nova base planimètrica, realitzada a partir d'un reportatge fotogramètric encarregat l'any 2016 a l'empresa 3Peus Geomàtica-Topografia. Juntament amb la integració al nou sistema de les planimetries existents de la ciutat romana, s'ha treballat en la realització de una nova planta general digitalitzada de la ciutat grega.

La plantilla de la seu d'Empúries del Museu d'Arqueologia de Catalunya no inclou personal tècnic per a tasques de restauració i conservació. No obstant això, al llarg de l'any 2017 s'han realitzat i coordinat treballs de conservació i restauració per part d'una restauradora, contractada des del Centre de Restauració de Bens Mobles de Catalunya, tant sobre materials exhumats durant treballs arqueològics, com sobre les estructures i elements immobles conservats in situ. En aquests treballs han col·laborat un alumne en pràctiques de l'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya, una alumna del Grau de Conservació i Restauració de la Universitat de Barcelona, i tres becaris del CRBMC.

Els treballs de conservació realitzats sobre les estructures conservades al jaciment han estat:

- Tant a la ciutat romana com a la Neàpolis, s'han controlat els treballs anuals de cobriment i descobriment dels mosaics i paviments que es mostren al públic, i que són coberts durant la temporada hivernal per protegir-los de les inclemències climàtiques. Durant els mesos que han estat descoberts s'ha continuat desenvolupant un protocol de manteniment que ha consistit en treballs de neteja mensuals, control dels microorganismes i de l'estat de conservació, i actuacions puntuals de consolidació.
- De la mateixa manera s'han dut a terme treballs de manteniment de revestiments i estructures fent-se neteges periòdiques, control dels microorganismes i actuacions puntuals de consolidació.

A banda d'aquest tractaments generals de conservació s'han realitzat les següents actuacions:

- Primera fase dels treballs de restauració del paviment conservat a la Basílica de la Neàpolis: eliminació dels ciments aplicats en una antiga restauració i control dels microorganismes.
- Finalització dels treballs de conservació i restauració del peristil i criptopòrtic de la Casa dels mosaics per a la seva inauguració.
- Consolidació i restauració d'urgència dels revestiments conservats a les columnes del criptopòrtic del fòrum romà.
- Treballs de conservació i restauració dels mosaics bicroms

EXPOSICIONS TEMPORALS

dels àmbits 40, 50 i 51 de la Domus dels Mosaics: eliminació de les intervencions antigues fetes amb ciments, tractaments pels microorganismes, neteja mecànico-química, fixació de zones despreses i reintegració de llacunes.

- Neteja, documentació i/o cobriment de paviments que presentaven un mal estat de conservació com els dels àmbits 11 i 14 de la Domus dels Mosaics de la ciutat romana, o els de la Casa de l'atri tetràstil, la Casa de l'atri toscà i la Casa del peristil de la Neàpolis. Treballs de restauració d'urgència del paviment de l'àmbit 23 de la Casa dels Mosaics

- Conservació d'urgència d'estructures in situ, exhumades durant el Curs d'Arqueologia d'Empúries a la Insula 30 de la ciutat romana, i extracció d'un dolium posat al descobert en anteriors campanyes.

Finalment, s'ha dut a terme la documentació cartogràfica, fotogràfica i la memòria d'intervenció de tots els treballs duts a terme al jaciment durant l'any 2017.

Durant l'any 2017 s'han traslladat diverses peces per a la seva restauració als tallers del CRBMC a Valldoreix. D'una banda, conjunts de pintura mural de les domus de la ciutat romana, per sotmetre'ls a tractaments de neteja, consolidació i plantejar noves museïtzacions. De l'altra, es va traslladar la gran maqueta de la Neàpolis per procedir a la seva consolidació i a la instal·lació d'un nou suport, amb motiu de la inclusió d'aquesta peça en l'exposició "Empúries, la gran empresa arqueològica de J. Puig i Cadafalch 1908-1923". S'han realitzat també tractaments sobre diverses peces de ceràmica del fons del museu i un conjunt de bronzes exhumats durant les intervencions arqueològiques de la Insula 30. Finalment, cal destacar la finalització dels treballs de restauració de l'emblema de mosaic amb la representació del Sacrifici d'Ifigènia, que ha pogut ser reincorporat a l'exposició permanent del museu.

Pel que fa als treballs de conservació i restauració d'objectes realitzats a Empúries durant el 2017 cal destacar els embalatges i primeres neteges dels materials delicats exhumats durant l'excavació; tractaments de neteja, restauració i consolidació sobre la maqueta la Neàpolis, abans esmentada; i treballs de neteja i consolidació del conjunt de monedes recuperades en les darreres campanyes d'excavació a la Insula 30.

Durant l'any 2017, l'espai d'exposicions temporals del MAC-Empúries ha acollit les següents exposicions, de producció pròpia o aliena.

03/1/2017-14/5/17. La seducció de Venus. Una mirada retrospectiva a l'obra de Guillem Rocas. La mostra acollí una quarantena d'obres de l'artista Guillem Rocas, a mode de retrospectiva de la trajectòria d'aquest artista surrealista i simbòlic enamorat dels paisatges empordanesos. Les seves composicions, simbòliques, surrealistes i oníriques, representen platges, aiguamolls i penya-segats, amb nombroses al·lusions a l'arquitectura i al món clàssic, i particularment a Empúries. Visitants: 16.150.

24/03/17-4/06/2017 Jocs i joguines a l'antiguitat. Aquesta mostra, produïda pel Museu d'Arqueologia de Catalunya a través d'Arqueoxarxa, inclou peces prestades pels diferents museus que la integren i permet recórrer l'evolució dels jocs des de l'antiguitat fins a l'edat mitjana, alhora que posa de relleu la gran varietat de fórmules utilitzades per omplir de diversió, i de vegades també d'aprenentatge, els moments de lleure. Visitants: 15.906.

29/06/2017-24/9/2017. Empúries, la gran empresa arqueològica de J. Puig i Cadafalch. Aquesta exposició, produïda pel Museu d'Arqueologia de Catalunya, es centra en les excavacions d'Empúries, com a projecte arqueològic emblemàtic comandat per Josep Puig i Cadafalch, en el marc de la commemoració del 150 aniversari del seu naixement. Un dels atractius de l'exposició va ser la mostra d'algunes de les peces emblemàtiques d'Empúries, com el cap de la Dama flàvia o el mosaic dels peixos, i la gran maqueta de la Neàpolis, que s'ha restaurat amb motiu d'aquesta exposició. A partir del mes d'octubre aquesta exposició s'ha traslladat a la seu de Barcelona del Museu d'Arqueologia de Catalunya. Visitants: 32.263

18/10/2017-31/12/2017 (actualment en exposició). **Antiqua Pavimenta. Mosaics i paviments d'Empúries.** Exposició de producció pròpia que destaca el conjunt de mosaics d'Empúries com un dels més importants coneguts a la Península Ibèrica pel seu nombre excepcional, per la seva diversitat ti-

ACTIVITATS

pològica, tècnica i decorativa i pel seu estat de conservació. Aquesta mostra posa en valor les característiques dels paviments i mosaics d'Empúries, alhora que fa una revisió dels treballs de conservació precedents i el projecte que s'està desenvolupant en l'actualitat, per tal d'establir estratègies de treball a curt i llarg termini. Visitants: 4.697

71È CURS D'ARQUEOLOGIA D'EMPÚRIES

Curs d'arqueologia adreçat a estudiants universitaris que combina treballs de pràctica arqueològica, conferències i visites a diversos jaciments arqueològics, l'origen del qual remunta a 1947. L'any 2017 es va celebrar la 71ª edició del Curs d'Empúries, entre els dies 2 i 22 de juliol, amb participació de 25 alumnes procedents de diverses universitats espanyoles i europees. El tema monogràfic del curs va consistir en: Nous mètodes i tècniques en el registre i l'exploració arqueològica. Les conferències i les pràctiques de camp impartides per experts en les diverses disciplines van permetre als estudiants conèixer en profunditat els avenços i les possibilitats de futur que ofereixen aquestes noves metodologies i tècniques per a l'estudi arqueològic.

La intervenció arqueològica realitzada durant el curs es va centrar en diversos sectors de l'anomenada Ínsula 30, situats a la meitat meridional d'aquest bloc urbà, amb l'objectiu de documentar les primeres fases d'ocupació d'aquest sector de la ciutat romana. Es varen programar també diverses activitats complementàries, com ara dues sessions de taller de prospecció arqueològica a càrrec de l'empresa SOT, i visites al poblat ibèric d'Ullastret, a la ciutat de Girona, i a la ciutat de Tarragona.

L'equip organitzador del Curs va estar format pels 4 tècnics arqueòlegs del museu, amb la col·laboració de 4 arqueòlegs de suport contractats per a tasques d'organització i de documentació de les dades de l'excavació.

Les conferències programades durant el curs han estat les següents:

06/07/2017. "Arqueomorfologia, prospecció i estructuració del territori: l'exemple de l'Empordà", a càrrec de J.M. Palet (Institut Català d'Arqueologia Clàssica)

07/07/17. "Reconstrucció de paisatges antics en ciutats portuàries mediterrànies: l'exemple d'Emporion-Emporiae", a càrrec de R. Julià (CSIC-Institut de Ciències de la Terra Jaume Almera), S. Riera (Universitat de Barcelona) i J. Montaner (Geoservei SL).

11/07/2017. "Tecnologies digitals en Arqueologia: gestió de la informació i la documentació arqueològica", a càrrec de P. del Fresno (Sistemes de Gestió del Patrimoni).

10/07/17. "Arqueología del conflicto. Metodologías de estudio de campos de batalla y otros escenarios de conflicto", a càrrec d'E. Ble (Universitat de Barcelona) i P. Rodríguez (Universidad de Zaragoza).

15/07/17. "Recerca i transmissió de coneixements del projecte Catedral de Tarragona", a càrrec de J.M. Macias (ICAC).

17/07/17. "La Indigència durant la Baixa República: una síntesi", a càrrec de J.M. Nolla (Universitat de Girona)

18/07/17. "Aplicacions de la teledetecció en Arqueologia: dels satèl·lits als drons", a càrrec de F. Cecília (CSIC-Institut Milà i Fontanals) i A. Logo (CSIC-Institut de Ciències de la Terra Jaume Almera).

ALTRES CONFERÈNCIES I PRESENTACIONS DE LLIBRES

16/12/17. Commemoració dels 25 anys de l'arribada de la flama olímpica a Empúries i l'Escala i presentació del llibre *Empúries: port, porta, pacte, pont*, que aplega els textos que Xavier Rubert de Ventós va escriure l'any 92 i que diversos actors i actrius van recitar a Empúries durant la celebració de l'arribada de la torxa olímpica, juntament altres textos clàssics recopilats per l'hellenista Eusebi Ayensa. Participants: 350

SEMINARIS, JORNADES I WORKSHOPS

28/01/2017. IV Jornada: Víctor Català, La Dona ferida pel llamp del Geni. Amb motiu del cinquantè aniversari de la seva mort, l'Ajuntament de l'Escala, amb la col·laboració de la família Albert, i altres institucions i entitats, celebrà diversos actes al llarg de l'any 2016. Aquesta jornada, organitzada en col·laboració amb el MAC.Empúries, va tancar el programa d'aquesta commemoració i, en la mateixa línia que les jornades que la precediren, tenia com a objectiu posar a l'abast del públic algunes de les darreres recerques sobre l'obra de Víctor Català. Participants: 70

4-6/5/2017. Celebració a Empúries del **Workshop Internacional: Entre Mer et Océan : archéologie et paysage litoral**, organitzat conjuntament pel Museu d'Arqueologia de Cata-

lunya amb l'Institut Català d'Arqueologia Classica i el grup de recerca Archéologie des Sociétés Méditerranéennes de Montpellier (UPV-UMR 5140). Aquest simposi tractà temes relacionats amb l'evolució i transformació del paisatge costaner i la incidència sobre la conservació del patrimoni arqueològic. Participants: 57

18/10/2017. Recepció i visita dels participants en la 13th Conference of the ICCM Foundation, International Committee for the Conservation of Mosaics. El MAC-Empúries va rebre els participants en aquesta conferència internacional per a la conservació de mosaics, que van realitzar una visita comentada al jaciment, especialment orientada a aspectes relacionats amb els mosaics d'Empúries. Amb motiu d'aquesta visita, s'hi va inaugurar també la mostra *Antiqua Pavimenta. Mosaics i paviments d'Empúries*. Participants: 170.

16/12/17. Homenatge A.M. Saurí. Cada l'any, l'Institut d'Educació Secundària de L'Escala en col·laboració amb altres instituts de la comarca, celebra un homenatge a la professora de llatí A.M.Saurí, consistent en l'elecció d'una temàtica i la lectura de textos clàssics relacionats amb aquesta. Aquest any la temàtica escollida va ser la mitologia en les obres literàries de Harry Potter. Participants: 80.

RODATGES I SHOOTINGS

1/2/17. Rodatge de l'audiovisual de promoció del Club de Cultura i Identitat del Patronat de Turisme Costa Brava Pirineu de Girona. Participants: 3

28/2/17. Rodatge del programa de TV3 "Acció política". El programa d'informació política de Televisió de Catalunya, té com a objectiu informar de primera mà de l'univers polític del país. Dins l'espai "la Política des de fora", el programa rodat al MAC-Empúries va entrevistar el filòsof escalenc Jordi Pigem. Participants: 5

3/3/17. Rodatge del programa de TV3 "De l'lit en l'lit". Aquest programa, conduït pel Dr. Estivill, té com a fil conductor el món del son que és analitzat en tres capítols dedicats als trastorns, a la llum i a la vida moderna. Participants: 3

17/3/17. Rodatge programa de la Xarxa de Televisions Locals "País en Ruta". Aquest programa té com a objectiu promocionar i donar a conèixer de forma directa, àgil i entretinguda el patrimoni històric i cultural del territori català. El rodatge

va comptar amb la intervenció d'un tècnic del MAC-Empúries. Participants: 2

7/5/17. Sessió fotogràfica/shooting pel Club de Salut i Benestar del Patronat de Turisme Costa Brava Pirineu de Girona. Participants: 7

13/5/17. Rodatge del programa "Kilimangiaro" de RAI3 a través del Patronat de Turisme Costa Brava Pirineu de Girona. El programa de la cadena italiana presenta documentals de viatge filmats a tot el món. Participants: 3

20/5/17. Rodatge de l'espot de promoció per la Ruta de la DO Empordà del Patronat de Turisme Costa Brava Pirineu de Girona. Participants: 4

19/6/17. Rodatge del programa "Divendres" de TV3. El programa d'entreteniment de les tardes de la Televisió de Catalunya va rodar un especial en directe des de L'Escala i el MAC-Empúries en el que va participar la tècnica de difusió del MAC-Empúries i un parell d'educadors/es del Servei educatiu. Participants: 15

4/7/17. Rodatge del programa "Economia en colors" de TV3. La segona temporada d'aquest programa ha tractat diverses temàtiques amb la voluntat d'explicar l'economia de manera entenedora, sense perdre el caràcter lúdic i pedagògic i l'afany d'entreteniment. El rodatge localitzat a Empúries, amb participació de Xavier Sala Martín i Tian Riba, es va incloure en el programa d'aquesta sèrie emès el 22/10/2017. Participants: 4

13-14/7/17. Rodatge del programa "Cartas en el Tiempo" de TV2. Aquesta sèrie documental viatja fins a fragments de la història política, social i cultural a través de cartes o textos escrits (en aquest cas la carta comercial grega sobre plom d'Empúries). El programa va comptar amb la intervenció d'un tècnic del MAC-Empúries. Participants: 8

12/8/17. Rodatge d'un espot promocional per l'Agència Catalana de Turisme. El rodatge va consistir en gravar part del concert del grup musical Blaumut al Fòrum Romà d'Empúries. Participants: 7

27/8/17. Rodatge d'un espot publicitari del BBVA. La productora de publicitat TESAURO va ser l'encarregada del rodatge de l'espot publicitari de l'entitat bancària, que va ser emès a les principals televisions nacionals durant la tardor. Participants: 50

14/11/17. Rodatge del programa "Aire lliure" de TV3. Aquest

programa de difusió turística i esport va gravar una visita comentada a un grup escolar a càrrec d'un dels tècnics de l'equipament, en que s'explicaven alguns dels principals espais del jaciment. Participants: 4

15/11/17. Rodatge del programa "Joc de Cartes" de TV3. En la seva segona temporada, el concurs de TV3, presentat per Marc Ribas, va reunir a Empúries representants de quatre restaurants de la zona que s'enfrontaren i es votaren entre ells. El rodatge va tenir lloc en diferents espais del jaciment i a la sala d'exposicions temporals. Participants: 20

24/11/17. Rodatge d'un espot promocional de l'Obra Social La Caixa. En l'entrevista realitzada a Empúries es destacaren els projectes recentment portats a terme en el marc del programa de patrocini Patrimoni en Acció. Participants: 2.

CESSIONS I LLOGUERS D'ESPAIS

18/4/2017. Curs de formació "Storytelling", de l'empresa ICONO Serveis Culturals, l'empresa concessionària del servei educatiu d'Empúries, que va tenir lloc a l'espai de la biblioteca del MAC-Empúries. Participants: 9

19/4/2017. Presentació de la XIV edició de La Marató de L'Escala-Empúries, organitzada pel Patronat Municipal d'Esports de L'Escala, amb el suport de la Federació Catalana d'Atletisme, que va tenir lloc a la sala d'exposicions temporals d'Empúries. Participants: 10

20/4/2017. Reunió de la Comissió d'Urbanisme de la Delegació de la Generalitat de Catalunya a Girona, celebrada a la biblioteca del MAC-Empúries. Participants: 60

3/5/2017. Presentació la X edició del Festival de Música i Art a la Mediterrània Portalblau, organitzat per l'Ajuntament de L'Escala amb la col·laboració del MAC-Empúries i altres entitats escalenques, que va tenir lloc a la sala d'exposicions del MAC-Empúries. Participants: 25

16/5/2017. Reunió tècnica dels Delegats del Govern a la demarcació de Girona, celebrada a l'espai de la biblioteca del MAC-Empúries. Participants: 36

16/5/2017. Activitat "Cata a cegues", inclosa en el programa de la fira professional Arrels del Vi de la DO Empordà, i en la que participen diferents sommeliers de l'Empordà, per a escollir els vins premiats en l'edició anual. Es va cedir la sala d'exposicions temporals del MAC-Empúries. Participants: 20

14/7/2017. Celebració del sopar anual de la DO Empordà que reuneix representants de les principals cooperatives i cellers de la comarca. Es va celebrar a l'esplanada dels temples i a l'àgora de la ciutat grega. Participants: 140
 Maig a setembre de 2017. Diversos lloguer d'espais dins dels jardins del conjunt arqueològic per a 6 cerimònies o celebracions privades. Total de participants: 425.

PARTICIPACIÓ EN FIRES

29/04/2017. Festival Romà Magna Celebratio. El MAC-Empúries va participar en la XIII edició d'aquest festival organitzat pel Museu de Badalona que té l'objectiu de donar a conèixer el patrimoni romà a través de la reconstrucció històrica (recreacions d'oficis i escenes de la vida quotidiana, i altres activitats de divulgació). El MAC-Empúries va participar amb un estand on s'oferia al públic informació sobre el conjunt arqueològic i també sobre altres museus que formen part d'Arqueoxarxa.

01/05/2017. IV Fira d'entitats de L'Escala, un espai impulsat per donar a conèixer les associacions i entitats locals. El MAC-Empúries va participar amb un estand on s'oferia informació de l'equipament i amb l'organització d'un taller infantil.

26-27-28/05/2017. Tarraco Viva. El MAC-Empúries va participar en la XIX edició de la Fira de Reconstrucció històrica Tàrraco Viva, un festival cultural internacional, especialitzat en la divulgació històrica d'època romana, organitzat per l'Ajuntament de Tarragona. El MAC-Empúries va participar, com en edicions anteriors, amb un estand en la Fira de Museus i jaciments d'època romana, oferint informació sobre l'equipament i les seves activitats.

JORNADES DE PORTES OBERTES

06/05/2017. Triumvirat Mediterrani

18/05/17. Dia Internacional dels Museus

02/09/17. Festa local a l'Escala

11/09/17. Diada Nacional de Catalunya

7/10/17 Jornades Europees del Patrimoni. Darrer dimarts de cada més entre els mesos d'octubre a juny.

VISITES GUIADES I TALLERS ESPECIALS

26/03/17 Empúries en joc! Activitat familiar. Visita especial a les ciutats grega i romana d'Empúries que proposa descobrir-ne els seus principals espais tot jugant amb els jocs que ens han llegat grecs i romans. Participants: 43.

21/5/17. Unguentarium: jardins i ungüents. Taller familiar. Activitat que combinava una visita als jardins d'Empúries per tal de conèixer les propietats naturals d'algunes de les plantes que podem trobar en el paisatge mediterrani, i descobrir-ne les propietats que els romans ja en coneixien, amb un taller d'elaboració d'un ungüent a la manera romana. Participants: 22.

3 i 4/6/17. Visites guiades de la Fira Arrels del Vi. Visita guiada a Empúries per als visitants de la Fira Arrels del Vi a St. Martí d'Empúries. Participants: 73.

24/06/17. Solstici d'estiu. Les festes de Janus. Visita comentada a les ciutats grega i romana d'Empúries per descobrir amb quines festes i rituals celebraven els romans l'arribada de l'estiu i el bon temps. Participants: 29.

07/10/17. Domus i visita al criptopòrtic. Amb motiu de les Jornades Europees de Patrimoni (JEP 2017), es va oferir una visita comentada que permetia al públic descobrir les característiques d'una gran domus romana. En aquesta visita també es visità el criptopòrtic de la Domus dels mosaics, equipat amb audiovisuals que inclouen reconstruccions en 3D. Participants: 50.

21/10/17. Taller infantil de mosaics romans. Taller de descoberta de les tècniques i característiques dels mosaics romans i elaboració d'un mosaic. Entorn a l'exposició "Antiqua Pavimenta..." Participants: 15.

1/11/17. Les festes de la tardor. Visita comentada. Una visita a les ciutats grega i romana d'Empúries pensada per a tota la família, per descobrir amb quines festes i rituals celebraven els romans l'arribada de la tardor. Participants: 18.

19/11/17. Els mosaics d'Empúries. Amb motiu de la Setmana de la Ciència, s'oferí una visita a l'exposició temporal Antiqua Pavimenta de la mà d'una restauradora per conèixer les característiques dels mosaics i paviments d'Empúries, amb una demostració dels diversos processos i tècniques que s'apliquen en la restauració dels mosaics del jaciment. Participants: 31.

08/12/16. Saturnals, les festes de l'Hivern. Visita comen-

tada. A l'hivern els romans celebraven les festes de les Saturnals, dedicades al déu Saturn. Mitologia i vida quotidiana es barregen en aquesta visita guiada a la ciutat grega i romana d'Empúries. Participants: 60.

9/12/16 al 7/01/17. Aquest Nadal la teva aventura comença als museus. Campanya impulsada per la Xarxa de Museus de les Comarques de Girona que proposa visites en família als 26 museus de la Xarxa. El MAC-Empúries va proposar els tallers de Nadal com a activitat dins el programa de la campanya, i com a la resta d'equipaments es proposava un joc de descoberta al Museu per als més petits.

Del 27/12/17 al 03/01/18. Tallers de Nadal. Tallers infantils amb diverses activitats, relacionades amb el món i la cultura de l'antiga Roma. Participants: 96. Els diversos tallers programats han estat els següents:

- **27/12/17.** Io Saturnalia! Taller de decoracions nadalenques.
- **28/12/17.** Laboratori de sons. Elaboració d'un instrument musical.
- **29/12/17.** Posem en ordre l'any. Creació d'un calendari del 2018.
- **02/01/18.** Ludi romani. Taller de jocs romans i elaboració d'un joc (tris romà).
- **03/01/18.** Arqueòlegs: a la recerca del passat. Taller d'arqueologia experimental.

Tot l'any. **Visita romana.** Iulia Domitia o Caius Aemilius, antics habitants de l'Emporiae romana del segle I dC mostren en aquesta visita com era la seva ciutat, com es vivia i com eren les cases, carrers, places, mercats i temples. Una visita pensada per a tota la família per conèixer la història de l'antiga ciutat d'Empúries. Organitzada la majoria de diumenges de l'any, i diàriament a l'estiu. Participants: 4.735.

Tot l'any. Domus, **visita al criptopòrtic.** Visita a l'espai subterrani del criptopòrtic, equipat amb una instal·lació audiovisual entorn de la domus romana, amb reconstruccions 3D i recreacions de la vida en el jardí i les estances que envoltaven el peristil. Participants: 1.096.

Juliol a setembre de 2017. **Visites teatralitzades** Cap al tard. Aprenents de Plaute. Visita teatralitzada que recorre els prin-

cipals espais d'Empúries aprofitant la màgia i la tranquil·litat del capvespre. Cada any es canvia el guió, recorregut i personatges. Participants: 1.409.

ACTIVITATS DESTACADES

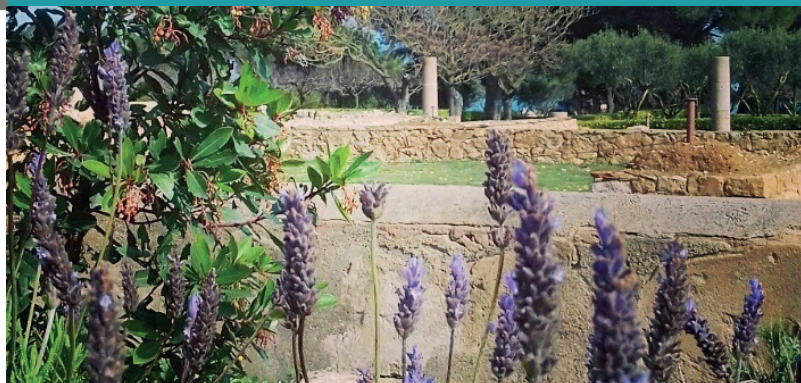
30/04/17. XV Marató d'Empúries, en col·laboració amb l'Ajuntament de l'Escala. La zona davant les muralles de la ciutat grega d'Empúries esdevé l'escenari de la sortida i arribada de les diferents curses organitzades (Marató, Mitja Marató i Cursa de 10 Km), així com dels serveis d'acollida als participants i els actes d'entrega de premis. Participants: 2.023.

06/05/17. XXII Triumvirat Mediterrani. La fira del Triumvirat Mediterrani, organitzada amb el Patronat de Turisme de l'Ajuntament de l'Escala, proposa diverses activitats de difusió i de recreació històrica relacionades amb l'antiguitat clàssica. Participants: 1.190.

Les activitats programades per part del MAC-Empúries varen ser:

- Sacra privata. Els rituals de la llar. A càrrec del grup de reconstrucció històrica Thaleia. L'activitat ens apropà a quatre dels rituals romans més destacats que es duïen a terme davant de l'altar domèstic i en la intimitat de la casa. Es van fer dues sessions.
- Entrenament i marxa de la Legió V Macedònica de Blanes, un grup de recreació històrica especialitzada en la vida militar romana.
- Demostracions d'oficis artesans romans relacionats amb la vida quotidiana. Unguentària (perfums), lignarius (fusta), fusor (la fosa), escriptorium (l'escriptura), ornatrices (abillament personal), vitrarium (vidre) i figularius (terrisaire) a càrrec de dels grups de Reconstrucció Històrica de Badalona.
- Ludi Puerorum. Jocs i activitats grecs i romans, a càrrec del servei educatiu del MAC-Empúries.
- Visita lliure al criptopòrtic de la Domus del mosaics.
- Visites teatralitzades romanes, a càrrec del servei educatiu del MAC-Empúries.

18/5/2017. Dia Internacional dels Museus. Jornada de portes obertes i presentació d'una nova peça singular incorporada a l'exposició permanent: Tresor de denaris de plata. Aquest tresor fou trobat l'any 2016 durant la campanya d'excavacions realitzades a la Insula 30 de la ciutat romana d'Empúries i està

format per 200 denaris, el més modern del qual correspon a l'emissió de C. Postumius, feta a la seca de Roma l'any 74 aC. Sobre aquesta troballa es va editar un fulletó, amb text explicatiu en 4 idiomes. Visitants: 573.

17/06/17. Empúries: port, porta, pacte, pont. Commemoració dels 25 anys de l'arribada de la torxa olímpica a la platja d'Empúries, organitzada en col·laboració amb l'Ajuntament de l'Escala i presidida pel Conseller de Cultura Santi Vila. Es van rememorar els millors moments d'aquell acte a través de la projecció de les imatges cedides per TVE, es va comptar amb l'acompanyament musical de la Coral Cantiga, i amb la recitació de textos a càrrec de Carme Callol, Josep Tero, Eusebi Ayensa i l'actriu Marian Aguilera. L'acte va incloure la presentació del llibre *Empúries: port, porta, pacte, pont*, per part de Xavier Antich i de Xavier Rubert de Ventòs, autor dels textos que recull aquesta publicació i que es varen recitar en la cerimònia de rebuda de la Torxa olímpica al 1992, juntament amb altres textos clàssics recopilats per l'hellenista Eusebi Ayensa. Participants: 350.

Gastrokids&Familiaria. Empúries en família. Segona edició d'aquesta jornada d'activitats especialment adreçades al públic familiar i infantil, un esdeveniment lúdic, cultural, musical i gastronòmic amb la intenció d'apropar les famílies i els infants al jaciment arqueològic d'Empúries. L'esdeveniment va incloure activitats diverses com tallers relacionats amb l'antiguitat, visites familiars guiades pel jaciment, tallers de cuina i música, i concert del grup SP3 del Club Super3 a l'espai de l'àgora. Organitzat conjuntament amb el festival Gastromusical del Molí de l'Escala i la productora Pistatxo. Participants: 860.

28-29/07/17. Festival Portalblau, festival de música organitzat a l'estiu per l'Ajuntament de l'Escala. En el marc de la col·laboració del MAC-Empúries amb l'Ajuntament de l'Escala, es van programar dos concerts a l'àgora de la ciutat grega, per part de l'artista algerià Rachid Taha i del grup català Sopa de Cabra. Participants: 1.489.

11-13/08/17 4ª edició dels Concerts al Fòrum Romà. Proposta musical d'estiu organitzada pel MAC-Empúries en col·laboració amb TEMproductions. Es varen programar tres concerts a l'espai del fòrum, amb les actuacions d'Amics de les Arts, Blaumut i Leiva, complementats com a teloners pels grups Clementina i Pantaleó. Participants: 4.676.

08/07/17 i 07/8/17. Sensorium. Aperitiu Nocturn amb diver-

sos espais de les ruïnes de la ciutat romana d'Empúries com a escenari. Aquesta activitat oferí el recital d'una llegenda local acompanyada amb música d'arpa, i el maridatge de dos vins del DO Empordà amb dues tapes d'Anxoves de l'Escala M. Su-reda. Participants: 200.

L'any 2016 la seu d'Empúries del Museu d'Arqueologia de Catalunya va acollir 149.812 visitants i usuaris, que representen un increment del 2,6% en relació a l'any anterior. Cal destacar que aquesta dada confirma la tendència positiva en l'increment de visitants iniciada ja l'any 2015, després de diversos anys de tendència decreixent, a partir del 2008.

POLÍTIQUES DE PÚBLICS: ELS VISITANTS

L'any 2017 la seu d'Empúries del Museu d'Arqueologia de Catalunya va acollir 154.138 visitants i usuaris d'activitats, que representen un increment del 2,8% en relació a l'any anterior. Cal destacar que aquesta dada confirma la tendència positiva en l'increment de visitants iniciada ja l'any 2015, després de diversos anys de tendència decreixent a partir del 2008.

Visites al MAC-Empúries. 2014-2017			
2014	2015	2016	2017
139.227	146.011	149.812	154.138

A continuació es presenta un quadre on es detallen de forma mensual el nombre de visitants en diferents categories segons la seva tipologia.

	Entrades de pagament	Entrades gratuïtes	Visitants individuals	Visitants en grup	Total visitants	Escolars	Altres grups
Gener	978	781	1275	484	1759	448	36
Febrer	2132	1718	2150	1700	3850	1288	412
Març	3012	5782	3252	5542	8794	5304	238
Abril	10074	10044	14019	6099	20118	5475	624
Maig	6636	10473	8401	8708	17109	7751	957
Juny	9508	5594	9490	5612	15102	4388	1224
Juliol	16905	6336	21878	1363	23241	932	431
Agost	24047	9105	32721	431	33152	146	285
Set.	10683	3637	12112	2208	14320	831	1377
Oct.	5709	3790	6392	3107	9499	2224	883
Nov.	2076	4328	2256	2072	4328	1710	362
Des.	1935	931	2477	389	2866	309	80
Total	93695	62519	116423	37715	154138	30806	6909

L'OFERTA EDUCATIVA

Usuaris d'activitats de difusió del MAC-Empúries (Servei educatiu)			
	2015	2016	2017
Visites guiades escolars	13.891	13.190	16.578
Tallers escolars	3.508	3.205	3.696
Visites guiades altres grups	5.513	5.962	7.301
Activitats públic general	6.617	6.235	7.509
Total	29.529	28.592	35.084

Durant l'any 2017 l'empresa ICONO Serveis Culturals, adjudicatària del servei (licitat per concurs públic l'any 2015), ha realitzat el servei de concertació de reserves i l'organització de visites i tallers didàctics fins a la data de la finalització del seu contracte (21 de maig). Per no afectar el correcte desenvolupament del servei educatiu durant la resta del curs escolar, es va acordar adjudicar per contracte menor la continuïtat del servei a l'empresa ICONO Serveis Culturals fins el 30 de juny, per a poder satisfer el servei per als grups escolars. Des d'aquesta data i fins a l'inici del contracte de la nova empresa adjudicatària del servei, aquest ha estat gestionat directament des de l'Àrea de Difusió del MAC-Empúries mitjançant contractes menors amb diverses empreses. Una vegada llicitat el nou concurs, des del 21 d'octubre de 2017 la nova empresa adjudicatària del servei de visites guiades i tallers didàctics és Empordà Caterva.

El MAC-Empúries dins la seva oferta educativa va programar pel curs 2016-2017 i part del curs 2017-2018, tretze activitats diferents entre visites guiades i tallers. Una de les activitats va ser presentada durant aquest nou curs escolar: el taller didàctic "Arqueòlegs: a la recerca del passat", un taller orientat a la descoberta del món de l'arqueologia i a la pràctica experimental d'aquesta disciplina, en un camp d'excavació especialment habilitat amb aquest objectiu. Aquesta nova activitat és una reformulació i actualització de la vella activitat "Els enigmes d'Empúries", un taller sobre arqueologia, els materials i la pedagogia didàctica de la qual havien quedar obsolets. També durant el curs escolar 2016/17 s'han realitzat millores en els materials de l'activitat "Visita romana" (arranjament de vestits i confecció de nous models), i "Taller de mosaics" (edició de no-

ves plantilles i ús de noves tesselles). Aquest any també s'han revisat alguns dels guions de les activitats del Servei educatiu, que utilitzen els educadors/es per a preparar les visites comentades i tallers didàctics.

Pel que fa a les activitats destinades al públic general, des del servei educatiu s'han tornat a realitzar algunes de les visites vinculades a les festes i tradicions romanes relacionades amb els canvis d'estació: "Les festes de Janus", "Les festes de la tardor" i "Les Saturnals, les festes de l'hivern". Aquest any es va definir el guió per la nova visita teatralitzada de l'estiu "Aprentants de Plaute".

Durant l'any 2017 han participat **35.084** persones, entre adults i grups escolars a les visites guiades i activitats del servei educatiu del MAC-Empúries, fet que representa un increment del **22,7%** dels usuaris respecte l'any anterior. Pel que fa als grups escolars, l'increment d'usuaris de visites i tallers ha estat de **3.879**, que representa un notable increment del **23,6%**.

El MAC-Empúries forma part del grup de treball "Una comarca de Museu", que treballa en xarxa amb vuit institucions museístiques i patrimonials de l'Alt Empordà per tal d'emprendre accions destinades a reforçar els lligams i la relació entre la comunitat educativa i els museus del territori. En aquest marc de treball el MAC-Empúries va participar aquest any 2017 en el certamen "That's English" a la ciutat de Figueres, una diada en que els instituts de la ciutat participen de diferents activitats organitzades per entitats culturals de la comarca que tenen com a finalitat l'aprenentatge de la llengua anglesa i la seva utilització entre la població jove.

COL·LABORACIONS AMB CENTRES EDUCATIUS I UNIVERSITATS

Al llarg de tot l'any 2017 el MAC-Empúries ha continuat rebent estudiants de diversos nivells educatius i especialitats, que realitzen treballs de recerca i treballs de fi de grau o màster; així com estudiants universitaris que sol·liciten fer consultes o demanen informació o bibliografia per a la seva recerca.

En total, s'han atès quatre alumnes de Batxillerat en relació

als seus treballs de recerca, procedents dels següents centres educatius: INS Narcís Monturiol (Figueres), INS Vilafant (Vilafant), INS Tona (Tona) i IES El Pedró (L'Escala).

S'han atès igualment diverses consultes de materials i demandes d'informació relativa a qüestions arqueològiques i de l'àmbit de la difusió en els museus, per part d'estudiants universitaris i investigadors, entre d'altres, de les següents universitats i centres de recerca: Universitat de Girona, Universitat de Barcelona, UMR CNRS Lattes, Escola de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya, Institució Milà i Fontanals-CSIC, Universitat Autònoma de Barcelona.

Durant el mes d'agost de 2017, el MAC d'Empúries ha col·laborat amb la Facultat de Turisme de la UdG, en el marc del projecte CSO2015-70633-P finançat per part del Ministeri d'Economia i Competitivitat (MINECO), que estudia el comportament dels visitants en espais monumentals i patrimonials. Pel que respecta a Empúries, l'estudi consistia en la captura d'imatges dels fluxos de visitants/usuaris des d'un perímetre de seguretat en vol estacionari amb dron.

FORMACIÓ

A banda de les activitats formatives desenvolupades amb motiu del Curs d'Arqueologia d'Empúries, durant l'any 2017 el MAC-Empúries ha acollit diversos estudiants universitaris en pràctiques, per tal de completar la seva formació.

En el marc del conveni de col·laboració de l'ACdPC amb la Universitat de Girona, el MAC-Empúries ha acollit durant el 2017 quatre estudiants d'arqueologia de la Facultat de Lletres d'aquesta universitat per a la realització de les seves pràctiques curriculars (120 h), desenvolupant diverses tasques relacionades amb l'àrea d'arqueologia i conservació. També ha realitzat les seves pràctiques curriculars al MAC Empúries una estudiant de la Universitat Pompeu Fabra (UPF), participant en les activitats programades durant el Curs d'Empúries i col·laborant en altres tasques de l'àrea de conservació i arqueologia.

D'altra banda, en el marc d'un acord de col·laboració específica entre la UdG, l'ACdPC i l'Ajuntament de Banyoles, entre els mesos de febrer a maig i de novembre a desembre, el personal tècnic del MAC-Empúries ha atès setmanalment, cada divendres, grups d'estudiants participants en l'assignatura "Arqueologia bàsica de Laboratori" organitzada pel Laboratori d'Arqueologia i Prehistòria de l'Institut de Recerca Històrica de la UdG. En aquestes sessions s'anaven alternant tasques de laboratori com neteja, siglat, classificació i dibuix de materials arqueològics, amb tasques d'intervenció arqueològica al jaciment. En total durant l'any 2017 s'han rebut 32 alumnes de 1er a 4rt, del grau d'Història i d'Història de l'Art repartits en diversos grups i sessions.

Durant l'any 2017 s'han realitzat també pràctiques relacionades amb treballs de restauració al jaciment. En aquests treballs han col·laborat un alumne en pràctiques de l'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya, una alumna del Grau de Conservació i Restauració de la Universitat de Barcelona, i tres becaris del CRBMC.

També es van rebre 4 estudiants internacionals de la Facultat de Turisme de la UdG del màster EMTM (Erasmus Mundus European Master in Tourism) per atendre preguntes sobre la gestió de l'equipament i la programació de les activitats que es porten a terme.

RECERCA

Pel que fa a les activitats de recerca desenvolupades per part del personal tècnic del MAC-Empúries durant l'any 2017 aquestes s'inscriuen en quatre grans apartats:

INTERVENCIONS ARQUEOLÒGIQUES

Les intervencions efectuades dins del recinte arqueològic del MAC-Empúries s'han centrat sobretot en les excavacions portades a terme amb els alumnes del 71è Curs d'Arqueologia d'Empúries, en el mes de juliol de 2017.

3-21/7/2017. Intervencions a la Insula 30 de la ciutat romana: Els treballs arqueològics han permès continuar l'excavació de diferents sectors d'aquesta ínsula, ocupada, al nord, per les termes públiques, i que és objecte d'un projecte d'intervencions iniciat l'any 2000. Les darreres campanyes s'han centrat especialment en la documentació dels nivells més antics d'ocupació d'aquesta zona del jaciment, per sota d'alguns dels locals o tabernae d'època imperial situats al sud de l'edifici termal. Els treballs efectuats amb els alumnes del curs s'han pogut completar amb una altra intervenció realitzada durant el mes de novembre de 2017. D'aquesta manera s'ha pogut prosseguir l'excavació d'alguns espais d'emmagatzematge o celler relacionats amb la domus d'època romana baixrepublicana, que havia ocupat el sector meridional de l'ínsula en el segle I aC. Aquesta excavació ha aportat un destacable conjunt de materials, entre els quals un nombrós conjunt d'àmfores, fragmentades però conservades in situ i de procedència majoritàriament itàlica, així com altres peces ceràmiques i objectes metàl·lics. En altres sectors situats a la banda oest del mateix bloc s'han excavat diverses estructures corresponents a una fase d'ocupació anterior d'aquesta zona, que remunta a la segona meitat del segle II aC i que es pot relacionar amb la instal·lació campamental que va precedir la creació de la ciutat romana. Es pot destacar l'excavació de tres grans sitges, localitzades en la campanya de 2016, que ha aportat també un nombrós conjunt de materials arqueològics. En una d'aquestes sitges s'hi va localitzar l'enterrament d'un individu masculí adult que ha estat objecte del corresponent estudi antropològic. Destaca també la localització, en els nivells fundacionals de les construccions d'aquesta fase, d'enterraments rituals d'individus perinatals.

Suport a les excavacions realitzades al Turó de Vilanera (l'Escala). Amb dues campanyes realitzades en els mesos de maig i setembre de 2017 se ha donat continuïtat a les intervencions arqueològiques a l'anomenat sector 3 del turó de Vilanera, per part de l'empresa Baula SL, subvencionades per part del Departament de Cultura i l'Ajuntament de l'Escala. El MAC-Empúries col·labora donant suport material i tècnic a aquestes excavacions. La primera intervenció ha tingut com a objectiu la finalització de l'excavació de la part central del gran túmul neolític documentat durant la tardor de 2016. Es tracta d'una estructura complexa formada per un anell de pedres superior que envolta un segon túmul inferior, també format amb pedres. Per sota d'ambdós nivells i a la part central del túmul s'ha excavat una estructura megalítica formada per una fossa excavada en subsòl coberta amb una gran llosa de pedra calcària. A l'espai excavat del túmul, al costat i per sobre de l'estructura central esmentada, han aparegut 4 inhumacions primàries, totes elles en posició fetal i cobertes amb pedres. Les característiques, molts singulars, del túmul, així com algunes troballes recuperades, entre les quals una peça de ceràmica tipus Montboló, han permès situar la seva construcció dins el període Neolític Mig, durant els primers segles del IV mil·lenni aC, cronologia que han confirmat les anàlisis radiocarbòniques encarregades des del MAC-Empúries. Aquesta atribució cronològica representa una important novetat que permet ampliar considerablement la utilització del sector de Vilanera com a espai funerari i que aporta un testimoni arqueològic d'excel·lent interès per reconstruir els inicis del poblament d'aquest territori.

Les excavacions repeses en el mes de setembre de 2017 es centraren en l'exhumació de diverses estructures funeràries corresponents a la necròpolis d'incineració que durant el Bronze Final i la Primera Edat del Ferro ocupà aquest mateix sector del turó, necròpolis que és objecte d'un dels projectes de recerca impulsats des del MAC-Empúries a partir de la documentació arqueològica i els materials recuperats en les intervencions precedents de 1999-2000 i que formen part del fons del museu.

Durant l'any 2017 s'ha continuat també amb l'activitat de coordinació i suport de les intervencions preventives que han

tingut lloc dins el terme municipal de l'Escala, en col·laboració amb el Servei d'Arqueologia (SSTT de Girona). En destaca la intervenció realitzada a La Punta, en el front marítim de l'Escala, en la qual es van localitzar restes dels fonaments d'una torre de guaita medieval.

ESTUDI I DOCUMENTACIÓ DE MATERIALS PROCEDENTS D'EXCAVACIONS

Al llarg de l'any 2017 s'han realitzat diversos estudis i treballs de documentació relatius a materials recuperats en intervencions arqueològiques prèviament realitzades al conjunt arqueològic d'Empúries i al seu entorn. En aquests estudis i treballs han participat diversos arqueòlegs i investigadors, juntament amb l'equip tècnic del museu.

- Estudi i documentació (classificació, inventari i dibuix) de materials ceràmics procedents d'intervencions realitzades dins del recinte arqueològic (Insula 30 i intervencions realitzades prèviament a la construcció del Centre de Recepció).
- Estudi i catalogació de materials numismàtics recuperats a l'Insula 30.
- Realització de l'estudi antropològic de les restes humanes recuperades en les excavacions de la Insula 30.
- Estudi antropològic i encàrrec de datacions radiocarbòniques de les restes recuperades a les excavacions de túmul neolític de Vilanera.
- Treballs de tria de restes orgàniques (carbons i restes vegetals, fauna) recuperades en el filtratge (mitjançant sistemes de flotació i de columna de garbells) de mostres de sediments recollides en excavacions precedents realitzades a diversos sectors de la Neàpolis (sector N.O., Estoa). Igualment s'ha procedit al filtratge de sediments recollits a les excavacions de la Insula 30 de la ciutat romana.

PARTICIPACIÓ EN PROJECTES DE RECERCA

Participació en Projectes de Recerca

Durant l'any 2017 s'han desenvolupat diverses activitats que s'emmarquen en els diversos Projectes de recerca en els quals participen com a investigadors els tècnics arqueòlegs de la plantilla del MAC-Empúries:

- **"Procesos sociales, tecnológicos y económicos en la ex-**

plotación de recursos minerales del Priorat (Cataluña): una visión diacrónica (HAR2010-21105-C02-01) impulsat des de la Universitat de Lleida i renovat l'any 2014. Participa com investigador en el projecte: M. Santos. En el marc d'aquest projecte, ja finalitzat, s'ha donat suport a les anàlisis arqueo-metal·lúrgiques realitzades per part de Julia Montes en el marc del seu treball de Màster (presentat a l'Institute of Archaeology, University College London) a partir de mostres de processos metal·lúrgics (escòries, residus de fosa, gresols) procedents d'excavacions recents a la Neàpolis.

- Projecte **"Amphorae ex Hispania. Paisajes de producción y de consumo (AExH 1)"** (HAR2011-28244), projecte impulsat des de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica i actualment també renovat, fins el 2018, amb el títol "Amphorae ex Hispania 2. Sistematización y accesibilidad en red de los centros de producción (AExH 2)", (HAR2015-68554-P), finançat pel MINECO. Participa com investigador en el projecte: J. Tremoleda.

- **"Interacción, Identidad y Cultura Material: un estudio comparativo de tres espacios coloniales (Bahía de Málaga, Empúries-Ullastret y bahía de Oristano)"** (HAR2012-36260), projecte finançat pel MINECO, que va ser renovat amb el títol "Hestia: Comidas, cocinas y prácticas de consumo en espacios coloniales mediterráneos (s. VIII - V a.C.)" (HAR2015-69842-P). Projecte liderat des del Grup de recerca d'Arqueologia Mediterrània (GRACME) de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona, en el que participa com investigadora M. Santos. En el marc d'aquest projecte s'han continuat els estudis de diversos contextos de materials ceràmics recuperats en excavacions a la ciutat grega.

- **"Interacciones socio-ambientales durante el Holoceno: dinámica del paisaje, adaptaciones socioculturales y complementariedad de recursos en la cuenca del río Ter (Pirineos orientales-Empordà). Integración de datos paleoambientales y arqueológicos (TerAmAr)"** (HAR2012-39087), projecte coordinat aprovat i finançat pel MINECO pel trienni 2013-2015 i impulsat des de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica i la Universitat de Barcelona. El projecte va ser també aprovat pel departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya en el marc del concurs per a projectes quadriennals de recerca en matèria d'arqueologia i paleontologia per al període 2014-2017. Ha participat com investigador en el projecte: P. Castanyer. Els resultats de les investigacions realitzades en

el marc d'aquest projecte, ja finalitzat, s'han presentat en el Workshop Entre mer et océan. Archéologie et paysage litoral celebrat a Empúries en el mes de maig. Durant el mes d'octubre de 2017 es varen realitzar novament treballs de prospecció del territori proper a Empúries, amb l'objectiu d'estudiar camins i traces de parcel·lacions antigues.

Com a continuïtat del projecte abans esmentat, s'ha aprovat el nou projecte "Interacciones llano-montaña en el nordeste peninsular: ocupación y dinámica del territorio en el llano del Empordà y en los Pirineos Orientales a partir de la Arqueología del Paisaje (InterArPa)" (HAR2015-64636-P), impulsat des de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (2016-2019) i finançat des del MINECO. Participa com investigador en el projecte: P. Castanyer.

- **"Ager mutandis. La explotació del territori de Emporiae y Gerunda durante la República y el Alto Imperio Romano (AgerMut)"** (HAR2016-74466-P), impulsat des de l'Institut de Recerca Històrica de la Universitat de Girona i finançat des del MINECO. Participa com investigador en el projecte: P. Castanyer.

- **"La decoración parietal en el cuadrante NE de Hispania: pinturas y estucos (siglo II a.C.-siglo VI d.C.)"** (HAR2013-48456-C3-2-P), impulsat des de la Facultat de Geografia i Història de l'UNED i finançat des del MINECO. Participa com investigador en el projecte: J. Tremoleda. Durant el mes de novembre de 2017, la investigadora principal d'aquest projecte, Dra. Carmen Guiral (UNED) ha treballat en l'estudi i documentació de restes de pintures murals recuperades a la ciutat romana d'Empúries.

PUBLICACIONS

Relació de publicacions referides a Empúries, a càrrec de l'equip tècnic del MAC-Empúries editades o lliurades l'any 2017:

- Castanyer, P., Santos, M., Tremoleda, J., Julià, R., Montaner, J., Riera, S., Evolución del paisaje y del poblamiento del territorio de Emporion-Emporiae entre el Bronce Final y la Antigüedad Tardía, *Madrid Mitteilungen* 57 (2016), Deutsches Archäologisches Institut. Abteilung Madrid, 2017, 306-361.

BIBLIOTECA

- M. Campo, P. Castanyer, M. Santos, J. Tremoleda, Tesoro de denarios romanos hallado en la Ínsula 30 de Empúries (74-73 a.C.), Numisma 260 (2016), Sociedad Ibero-Americana de Estudios Numismáticos, 2017, 7-37.
- M. Campo, P. Castanyer, M. Santos, J. Tremoleda, Depósito de época de Augusto hallado en la Ínsula 30 de Empúries y el atesoramiento de denarios c. 73 a.C.- 4 d.C., Numisma 261 (2017), Sociedad Ibero-Americana de Estudios Numismáticos, en premsa.
- M. Campo, P. Castanyer, M. Santos, J. Tremoleda, Camí d'Empúries. Troballa d'un tresor de denaris a la ciutat romana d'Empúries, Camí de Ronda 8, CEDRHE (l'Escala), 2017, 82-88.
- Santos, M., La sede de Empúries del Museu d'Arqueologia de Catalunya: un proyecto centenario de recuperación patrimonial, investigación y museografía arqueológica, V Congreso Internacional de Historia de la Arqueología, IV Jornadas de Historiografía SEHA-MAN (en premsa)
- Tremoleda, J., Santos, M., Castanyer, P., Josep Puig i Cadafalch, l'excavació d'Empúries i el primer museu monogràfic de l'arqueologia catalana, Josep Puig i Cadafalch i la gran empresa arqueològica d'Empúries, Museu d'Arqueologia de Catalunya, Barcelona, 2017 (en premsa).
- Tremoleda, J., Castanyer, P., Santos, M., Reviure la flama, Empúries. Port, porta, pacte, pont. 25 anys de l'arribada de la torxa olímpica, Girona, 2017, 17-22.

El MAC-Empúries compta amb una biblioteca especialitzada amb més de 8.000 exemplars i nombroses capçaleres de revista. Actualment la documentació del fons bibliogràfic es troba recollit en una base de dades amb programari FileMaker, a l'espera de ser incorporat al catàleg de les Biblioteques Especialitzades de la Generalitat de Catalunya.

Sense un registre regular d'usuaris, les consultes corresponen preferentment al personal tècnic del museu i col·laboradors, investigadors que realitzen estudis sobre el jaciment i sol·liciten consultes de materials, així com els estudiants en pràctiques i els alumnes dels cursos d'Empúries.

Durant l'any 2017 el fons de la biblioteca s'ha incrementat amb 116 exemplars (llibres i volums de revistes), adquirits bàsicament a través dels intercanvis i donacions.

PUBLICACIONS

AA.VV. *Empúries. Port, porta, pacte, pont. 25 anys de l'arribada de la torxa olímpica*, Ajuntament de l'Escala. Museu d'Arqueologia de Catalunya-Empúries, Girona, 2017.

Santos, M., Tremoleda, J. (coords.), *Josep Puig i Cadafalch i la gran empresa arqueològica d'Empúries*, Museu d'Arqueologia de Catalunya, Barcelona, 2017 (en premsa).

MEMÒRIA 2017 >
MAC GIRONA

INFORMACIÓ ECONÒMICO - ADMINISTRATIVA

Pressupost

Dades del pressupost executat per la seu de Girona del Museu d'Arqueologia de Catalunya 2016.

INGRESSOS PER CAPÍTOLS

Capítol III – Taxes i altres Ingressos830,23 €

DESPESES PER CAPÍTOLS

Capítol I – Despeses de personal361.135,66 €

Capítol II – Despeses corrents i quadre comandament
422.774,14 €

Capítol VI – Inversions 4.862,56 €

Total 427.606,70 €

Contractació administrativa

- Servei de Neteja, adjudicats per l'ACPC
- Servei de Conservació i Manteniment i d'eficiència energètica, adjudicats per l'ACPC
- Servei de gestió de Visites guiades i Tallers didàctics, així com la gestió de l'agenda de reserves, adjudicats per l'ACPC des del 2016, que ha estat vigent fins el 22 de maig de 2017 i posteriorment no s'ha renovat, amb la qual cosa aquestes tasques tornen a gestionar-se directament pel MAC-Girona.
- S'han gestionat 191 contractes menors de serveis i subministraments realitzats per l'àrea de gestió econòmica.

Personal

Plantilla de la seu de Girona del MAC a 2016 : 11 persones

Prevenió de riscos laborals

Realització de simulacre d'evacuació per incendi a l'edifici de Pedret del Museu d'Arqueologia de Catalunya el dia 23 de febrer de 2016 i del museu de Sant Pere de Galligants el dia 26 de febrer de 2016.

Actuacions de millora de l'edifici

- Adequació i adaptació del magatzem de publicacions, arxiu documental i arxiu fotogràfic.
- Reparació i adequació del paviment de les sales d'exposició permanent de sant Pere de Galligants.
- Adequació de la sala ibèrica a Sant Pere de Galligants per aula didàctica.

- Final de la senyalització d'emergència de l'edifici de Pedret.
- Adequació de la sala de recepció i entrada a l'edifici de Pedret.
- Projecte de diagnosi i intervenció a les cobertes de l'absis central de sant Pere de Galligants.
- Projecte d'execució de la remodelació dels mòduls de tiquetatge i botiga-llibreria del monestir de Sant Pere de Galligants.

DOCUMENTACIÓ I GESTIÓ DE LES COL·LECCIONS

DOCUMENTACIÓ

08/01/2017 – 30/11/2017. Documentació de les col·leccions del MAC-Girona. L'àrea de documentació, formada per 1 tècnica externa a temps parcial, 4 estudiants en pràctiques i 1 documentalista extern (150 h) en el marc del programa de documentació de la xarxa territorial de museus de les comarques de Girona, ha treballat en diverses línies al llarg de 2017:

- S'han incorporat i donat d'alta al registre 77 peces.
- S'han creat 803 fitxes noves al MuseumPlus, bàsicament peces amb número de registre i fitxa de paper però que no estaven informatitzades. Aquest any, cal remarcar el treball d'un documentalista extern per passar fitxes al MuseumPlus, que ha suposat la incorporació de 600 fitxes d'un lot de ferros i bronzes d'Empúries.
- S'han revisat més de 400 fitxes. S'han incorporat fotos, actualitzat ubicacions i s'han afegit els acrònims del MAC-Girona davant el número de registre. S'ha ampliat o revisat la informació donada, l'estat de conservació...

GESTIÓ DE LES COL·LECCIONS DEL MAC-GIRONA

Exposicions. Préstec de peces

Total: 74 cedides en préstec:

- "El Geni Culinari", MAC-Girona. L'adaptació d'aquesta exposició a Sant Pere de Galligants va suposar la substitució d'unes 60 peces de la proposta original. Les peces procedents del fons del MAC-Girona tenien com a objectiu representar cada tema amb material de les terres gironines.
- "El poder del pasado", Museo Arqueológico Nacional (MAN), Madrid. Préstec d'una peça.
- "Empúries, la gran empresa arqueològica de Puig i Cadafalch (1908-1923)", MAC-Empúries i MAC-Barcelona. Préstec d'una peça.
- "Puig i Cadafalch, Masó i els Banys de Girona" Fundació Rafael Masó, Girona. Préstec de 12 peces.

Consultes

- Entrada de nous dipòsits arqueològics definitius a les reserves del MAC-Girona:

- Material dibuixable i monedes de Mas Gusó (Bellcaire d'Empordà, Baix Empordà)
- Carrer Ciutadans 10, Girona. Campanya 2013.
- Can Bech de Baix (Agullana, Alt Empordà). Campanyes 1974-1977. Dipòsit fins ara guardat a l'escoles d'Agullana.
- Pla de l'Horta (Sarrià de Ter, Gironès), Campanyes 2014, 2015 i 2016.
- Poblat ibèric de Sant Julià de Ramis i Castellum (Sant Julià de Ramis, Gironès) campanyes 2014, 2015 i 2016.

En total aquests dipòsits arqueològics ocupen una cinquantena de caixes.

- Entrada de nous dipòsits arqueològics provisionals a les reserves del MAC-Girona:

- Castell de Rocabrúna (Camprodon, Ripollès). Metalls de la campanya 2014.
- Ara de pedra, Pujada de Sant Feliu, 3 (Girona, Gironès). Campanya 2017.

- Revisió i col·locació dels materials del dipòsit del Pla de l'Horta 2011-2013. Es revisa que el material entregat coincideixi amb l'inventari del materials de la memòria d'excavació. Alhora se separen els materials com la fauna, les restes òssies, l'os treballat, el vidre, els metalls...

- S'ha continuat la revisió dels materials del dipòsit d'Isidre Macau, que van ingressar al museu el 1984, per la donació feta per les germanes Macau. Aquesta col·lecció, a principis de l'any 2018 serà cedida a l'Ajuntament de Palau-saverdera per exposició en un espai de l'ajuntament. Aquest projecte està gestionat pel MAC-Girona, que s'encarrega de la proposta expositiva (disseny i contingut) i de la preparació del material dels fons pel seu trasllat.

Tasques

- Una tasca important de l'any 2017 ha estat la preparació de l'exposició "El Geni Culinari". A part de les peces que es van triar per anar a l'exposició i que estan referenciades a l'apartat d'exposicions, des de l'àrea de documentació i conservació es varen coordinar els transports, els préstecs dels museus externs, el muntatge i el desmuntatge de l'exposició.
- Una altra de les tasques importants ha estat l'elaboració dels continguts de l'exposició del dipòsit Macau a Palau-saverde-

ra, conjuntament amb el disseny i la tria de materials de les vitrines. A més, cal afegir que s'estan preparant planxes amb la resta de material no exposat, que anirà col·locat en els 42 calaixos que té el moble expositor. El material arqueològic, format per més de 200 peces, ha estat fotografiat i revisat.

- Catalogació d'una cinquantena de segells municipals i una petita part de particulars.

- Revisió de la documentació i dels materials de la necròpolis de Can Bech de Baix (Agullana, Alt Empordà), campanyes 1943-1958.

- Preparació del material d'una maleta didàctica que fa de suport de xerrades adreçades als instituts. Proposta elaborada conjuntament amb la Universitat de Girona.

- Revisió dels textos de l'aplicació Visitmuseum que fan referència a les peces exposades a Sant Pere de Galligants.

- Assessorament per a la preparació de la visita a Sant Pere de Galligants "Llums cromàtiques: de l'origen del vidre a l'al·lúmina dels colors", juntament amb Joan Piña, director del Museu-Tresor de la Catedral de Girona.

- Preparació de la peça del mes de la pàgina web de la seu del MAC-Girona.

- Durant l'any 2017 s'ha continuat la tasca d'endregar les peces del l'edat del ferro retirades l'any anterior de l'exposició permanent del Museu de Sant Pere de Galligants.

- Acollida de quatre estudiants de la Facultat de Lletres de la UdG per fer pràctiques de museologia. Aquesta estada té una durada de 120 hores per estudiant.

- Recollida de dades i elaboració d'informes sobre conservació preventiva i gestió de les reserves per a l'empresa 4Restaura, encarregada de fer l'avaluació de les reserves dels museus de les comarques de Girona.

equipaments municipals patrimonials i el Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona. Aquest és el cas del poblat ibèric de "Kerunta" i el Castellum visigòtic de la muntanya de Sant Julià de Ramis, i la villa romana del Pla de l'Horta (Sarrià de Ter).

DESPLEGAMENT EN EL TERRITORI

PROGRAMA SATÈL·LITS

Han continuat les accions per articular i configurar el projecte de col·laboració de jaciments del Gironès amb els Ajuntaments de Sarrià de Ter, Sant Julià de Ramis i la Diputació de Girona. Aquest programa contempla el dur a terme accions de suport tècnic i/o material per programes de divulgació dels

CONSERVACIÓ - RESTAURACIÓ

Revisió de l'estat de conservació dels materials arqueològics presents en l'exposició permanent a Sant Pere de Galligants, i execució de les intervencions de conservació i restauració. Anualment s'efectua la valoració de l'estat de conservació de les peces exposades i es retiren algunes peces de l'exposició permanent per tal d'efectuar-ne els tractaments de conservació i restauració oportuns, generalment motivats per l'estat de conservació que presenten.

Revisió de l'estat de conservació del material en dipòsit a les sales de reserva del centre de Pedret, i execució de les intervencions de conservació i restauració. Anualment s'efectuen tractaments de conservació i restauració d'alguns dels materials arqueològics custodiats al centre. Generalment estan motivats per l'estat de conservació que presenten, per necessitats concretes d'investigadors, o per peticions de préstec a exposicions pròpies o altres centres museístics.

Redistribució de vitrines de la sala 4 de l'exposició permanent al sobreclaustre de Sant Pere de Galligants, amb l'objectiu final de millorar el circuit i l'experiència expositiva. Aquesta tasca va iniciar-se l'any 2015, amb continuïtat al 2016, amb la redistribució de l'antiga sala dedicada al món ibèric, i les sales temàtiques de l'època neolítica i l'edat dels metalls.

Intervenció de conservació - restauració dels objectes exposats en les diferents exposicions temporals que ha organitzat o participat el MAC. S'han tractat objectes de exposats en les següents exposicions temporals: *El vi grec. De l'antiguitat als cellers catalans actuals*, *El Geni culinari: Innovacions que marquen la nostra cuina*, i l'exposició de *L'esplendor dels castells medieval catalans*.

Finalització dels tractaments de conservació-restauració i adequació pel trasllat, dels materials procedents de diverses excavacions arqueològiques de Besalú, que s'exposen de manera permanent a l'*Espai Besalú*, un centre d'interpretació sobre l'origen i història d'aquesta població garrotxina.

Col·laboració amb el Servei d'Atenció als Museus- Girona participant en la restauració d'alguns materials que tenen en

dipòsit, per garantir-ne la seva conservació i/o afavorir-ne l'estudi.

Col·laboració amb la UdG participant en la restauració d'alguns materials per garantir-ne la seva conservació i/o afavorir-ne l'estudi.

Correu de béns cedits per exposicions a la seu del MAC-Barcelona: El vi grec. De l'antiguitat als cellers catalans actuals i Geni culinari: innovacions que marquen la nostra cuina.

Seguiment i control del procés de cessió de l'ara de Mas Castellar, Pontós (Alt Empordà), per l'exposició temporal *El poder del pasado. 150 años de Arqueología en España* - Museo Arqueológico Nacional (Madrid) del 2 d'octubre de 2017 a l'1 d'abril de 2018.

Coordinació i execució del trasllat de les urnes d'incineració de la necròpolis de Can Bech de Baix d'Agullana.

Participació amb l'equip de dissenyadors de J. Pigem de m3h i l'àrea de difusió del MAC-Girona en l'adaptació de l'exposició *el Geni culinari* a Sant Pere de Galligants. Co-coordinació del muntatge i desmuntatge de l'exposició del Geni culinari a la seu de Girona.

Participació amb l'equip de dissenyadors de J. Vallbona i l'àrea de conservació del MAC-Girona en el projecte executiu de museïtzació de la col·lecció d'Isidre Macau. Al llarg d'aquest any el Laboratori de Conservació i Restauració ha estat treballant en la conservació de la col·lecció d'Isidre Macau, atès que s'està preparant per ser cedit i exposat a l'Ajuntament de Palau-saverdera (Alt Empordà) en el marc d'un projecte que el propi ajuntament anomena "Llegat d'Isidre Macau".

Seguiment de la instal·lació (i posterior desinstal·lació) de l'escultura Dies Irae de Pep Admetlla i CODIestudi a l'absis de Sant Pere de Galligants. Projecte presentat originalment a la 15ena Biennal d'arquitectura de Venècia (2016) i que durant la tardor de 2017 s'ha mostrat de manera coetània a la sala Sant Nicolau de Bòlit. Centre d'Art contemporani. Girona i

EXPOSICIONS TEMPORALS

al MAC-Girona- Sant Pere de Galligants.

Participació amb l'equip de dissenyadors de M. Marín i Croquis i l'àrea de difusió del MAC-Girona en l'adaptació de l'exposició de *La revolució neolítica. La Draga, el poblat dels prodigis* a Sant de Galligants.

Col·laboració amb l'equip d'arquitectes de Fortià. Arquitectes. Avaluació i seguiment de l'estudi efectuat per detectar les patologies de l'interior de la volta de pedra de l'absis central del Monestir romànic de Sant Pere de Galligants afectat greument per humitats. Inspecció ocular i presa de mostres puntuals, per diagnosticar l'origen de les humitats i poder executar les mesures correctives acord a les particularitats històriques del conjunt.

Col·laboració amb l'equip d'arquitectes de Fortià. Arquitectes. Seguiment del projecte de nova distribució dels mòduls de tiquetatge i de botiga-llibreria a l'interior de la nau del monestir romànic de Sant Pere de Galligants.

Guiatge d'alumnes de pràctiques. Gregorio Fernández estudiant de l'ESCRBCC i Andrea Rubio estudiant del Centro de Formación de Postgrado LICEUS (Iniciativas de Gestión Cultural Siglo XXI, S.) i UDIMA.

Participació al 13th Conference for Conservation of Mosaics, organitzat per l'International Committee for the Conservation of Mosaics, que ha tingut lloc a Barcelona del dia 15 al 20 d'Octubre de 2017. Amb el títol *El mosaic de Teseu i Ariadna (Bell-lloc del Pla, Girona) 1876-2016: De l'obscuritat al museu*, s'ha volgut presentar el projecte d'estudi i de conservació i restauració del mosaic de Teseu i Ariadna exposat i custodiat al MAC-Girona, des de l'any 1941.

Participació en la nova web del MAC. Sota l'encapçalament *En bones mans* es recull mensualment una petita comunicació del que s'està treballant al Laboratori amb la idea d'aproximar al públic general algunes singularitats d'aquesta disciplina.

31/3/17 – 24/9/17 "El geni culinari. Innovacions que marquen la nostra cuina". Exposició dedicada a mostrar les restes arqueològiques des de la perspectiva culinària.

4/10/17 – 23/11/17, "Entre cos i enigma, arquitectura dels sentits". Mostra escultòrica de l'artista Pep Admetlla titulada "Dies Irae... fi del relat".

ACTIVITATS

CONFERÈNCIES

9/6/17, "L'alimentació al paleolític". A càrrec d'Eudald Carbo-nell. Participants 70.

1/9/17, "Si cuinar ens fa humans, deixarem de fer-ho?". A càrrec de Toni Massanés. Acompanyat de tastets elaborats per Evarist Marc "un passeig per la història de la cuina mediterrània al bell mig de Girona". Participants 27.

8/9/17, "L'alimentació infantil". A càrrec de Carlos González. Participants 61

15/9/17, "Debat a tres: Tres mirades sobre la història de la cuina". A càrrec de Jaume Fàbrega, Jesús Contreras i Lluís García. Participants 15.

JORNADES DE PORTES OBERTES

18/05/2017 Dia Internacional dels Museus

23/04/2017 Sant Jordi

29/10/2017 Sant Narcís

07/10/2017 Jornades Europees de Patrimoni.

VISITES GUIADES I TALLERS ESPECIALS

Durant l'any s'han ofert diferents activitats que complementaven l'exposició temporal "El geni culinari" i, alhora, també s'han consolidat d'altres que ja es venien oferint altres anys. Com a novetat, s'han ofert dues noves activitats en col·laboració amb la Catedral de Girona: "Llums cromàtiques: de l'origen del vidre a l'alquímia dels colors" i "Heràldiques desxifrades: jeroglífics en escuts familiars i altres blasons".

4/1/17. Taller de Nadal. "El Nadal és la bomba". Participants 11.

12/1/17. Visita guiada "Jocs de Trons". Participants 38

15/1/17. Visita guiada "Símbols compartits". A càrrec de Joan Piña. Participants 27

28/1/17. Visita guiada "Jocs de Trons". Participants 21

29/1/17. Visita guiada "Jocs de Trons". Participants 10

29/1/17. Visita guiada "Sepulcres i epitafis". A càrrec de Joan Piña. Participants 13

12/2/17. Visita guiada "Símbols compartits". A càrrec de Joan Piña. Participants 34

19/2/17. Visita guiada "El burg de Sant Pere". Participants 29

26/2/17. Visita guiada "Sepulcres i epitafis". A càrrec de Joan Piña. Participants 10

12/3/17. Visita guiada "Símbols compartits". A càrrec de Joan Piña. Participants 37

19/3/17. Visita guiada "El burg de Sant Pere". Participants 32

26/3/17. Visita guiada "Sepulcres i epitafis". A càrrec de Joan Piña. Participants 30

18/4/17. Taller "Fem dolços". A càrrec de Pitu Roig. Participants 48

22/4/17. Visita guiada a l'exposició "El geni culinari". A càrrec de Lluís García. Participants 34

23/4/17. Visita guiada "El burg de Sant Pere". Participants 36

30/4/17. Visita teatralitzada "Un passeig per la història de Sant Pere de Galligants". Participants 38

6/5/17. Taller "Cuinem com a la prehistòria". A càrrec d'Arqueolític. Participants 27

27/7/17. Taller "Amb les mans a la massa". A càrrec de Kooking. Participants 8

28/5/17. Visita teatralitzada "Un passeig per la història de Sant Pere de Galligants". Participants 53

17/6/17. Taller "Amb les mans a la massa". A càrrec de Kooking. Participants 20

25/6/17. Visita teatralitzada "Un passeig per la història de Sant Pere de Galligants". Participants 50

8/7/17. Visita a l'exposició "El geni culinari". A càrrec de Lluís García i showcooking de Robafum. Participants 28.

16/7/17. Visita guiada a l'exposició "El geni culinari". Participants 4

30/7/17. Visita teatralitzada "Un passeig per la història de Sant Pere de Galligants". Participants 72

27/8/17. Visita teatralitzada "Un passeig per la història de Sant Pere de Galligants". Participants 104

23/9/17. Taller "La cuina, el nostre laboratori de química". A càrrec de la Càtedra de cultura científica i comunicació digital de la UdG. Participants 53

24/9/17. Visita teatralitzada "Un passeig per la història de Sant Pere de Galligants". Participants 40

8/10/17. Visita guiada "Símbols compartits". A càrrec de Joan Piña. Activitat dins les JEP 2017. Participants 30

21/10/17. Visita acompanyada d'un vermut a l'exposició de Pep Admetlla. Participants 92.

29/10/17. Visita teatralitzada "Un passeig per la història de Sant Pere de Galligants". Participants 175

4/11/17. Visita infantil "Ajuda'ns a descobrir alguns enigmes del monestir de Sant Pere de Galligants". Activitat en el marc del SOM CULTURA. Participants 16.

5/11/17. Visita guiada "Sepulcres i epitafis". A càrrec de Joan Piña. Participants 17.

12/11/17. Visita guiada "Llums cromàtiques: de l'origen del vidre a l'alquímia dels colors". A càrrec de Joan Piña. En el marc de la Setmana de la Ciència. Participants 25.

17/12/17. Visita guiada "Heràldiques desxifrades". A càrrec de Joan Piña. Participants 27

27/12/17. Taller de Nadal "Contes de Nadal i taller de fanal·lets". A càrrec de La Sal d'Olot. Participants 28.

ACTIVITATS DESTACADES

El museu ha continuat col·laborant en diferents iniciatives a nivell de ciutat, a nivell nacional i a nivell internacional cedint o oferint el seu espai.

28 i 29 /1/17. Girona 10. El museu s'adhereix a aquesta iniciativa de ciutat, on tots les comerços i restaurants fan una oferta a 10 €. L'entrada del museu és a 2 €. Participants 81.

10/2/17. Reunió de la Comissió Institucional de la Xarxa de Museus. Participants 75

11/3/17. Concurs d'instagramers per la ciutat de Girona, i en concret fotografiant el claustre del museu. Participants 42.

10/3/17. Sopar del Patronat de Turisme. Participants 245

12/3/17. Festival +MOT. Participació amb la visita "Símbols compartits". Participants 37.

18/5/17. Dia Internacional dels Museus. Participants 222.

20/5/17. Nit dels Museus. Concert de Ton Torné. Participants 103

25 i 27/5/17. Firatocs. Fira de tastets de vins organitzada en el claustre del museu. Participants 53.

30/5/17. Sopar directius d'American Express. Participants 128.

16 i 19/7/17. Nit de Clàssica. Amb l'actuació del traverso, François Lazarevich i el contratenor, Xavier Sabata. Participants 266

4/9/17. Fòrum gastronòmic. Participants 112

6/10/17. Sopar directius de l'empresa de vol Boeing. Participants 100

7/10/17. Sopar del Patronat de turisme. Participants 45

7/10/17. Jornades de Patrimoni 2017. Participants 567

18/10/17. Col·laboració en la preparació de la visita al mosaic de Teseu i Ariadna per part dels participants a la 13th Conference for Conservation of Mosaics, celebrat a Barcelona. Participants 125

31/10/17. Esdeveniment Boiler Room. Participants 450

26/11/17. Temporada Alta. Representació de "Impulso" de Rocío Molina amb l'acompanyament de Silvia Pérez Cruz. Participants 320

PRESENTACIÓ DE LLIBRES

28/04/2017. Sala de conferències del Centre Cívic de Palau-saverdera. 'El poblat neolític de Ca n'Isach. Les excavacions de 1987-1994 i 2001-2003', de Josep Tarrús (coord.), n° 27 de la sèrie monogràfica del MAC-Girona. Participants: 60

POLÍTIQUES DE PÚBLICS: ELS VISITANTS

En el 2017, en el Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona varen passar 120.048 visitants (dels quals 32.981 visitants son sense comptar els registrats durant el temps de flors), que representen un increment d'un 6 % en relació a l'any anterior.

Visites al Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona. 2012-2017					
2012	2013	2014	2015	2016	2017
43.892	73.663	78.815	100.043	109.673	120.048

Aquest augment segurament és donat per la temàtica de l'exposició temporal i l'increment d'activitats complementàries entorn a aquesta. Així com l'increment d'activitats de caps de setmana en general. També cal tenir present el nombre d'esdeveniments diversos de la ciutat on el Museu hi ha participat o col·laborat activament.

Usuaris d'activitats al MAC-Girona. 2012-2017					
2012	2013	2014	2015	2016	2017
5.474	6.522	4.600	9.446	11.395	14.370

SERVEIS I MATERIALS

Durant aquest 2017 des de l'Àrea de difusió s'ha col·laborat en la posada en marxa d'alguns materials o serveis per a millorar la visita en general.

- Preparació de la web nova del museu.
- Col·laboració en els continguts de la web nova de l'ajuntament
- Nou disseny del Benvinguts del museu
- Remodelació de la senyalització del museu
- Edició del fulletó MAC-Educació
- Instal·lació d'un armari nou a la Sala Macau
- Preparació i posada en marxa d'audioguies en català, castellà, anglès i francès
- Participació en la revisió del contingut del Visitmuseum
- Reedició dels fulletons de la visita teatralitzada i del fulletó promocional

L'OFERTA EDUCATIVA

Durant el 2017 s'han ofertat 14 tallers i visites guiades diferents als diversos nivells educatius. Han participat 9.946 persones en les activitats adreçades al món educatiu. Aquesta xifra representa un increment del **20 %** respecte a l'any anterior. Pel que fa als nivells educatius, un **46 %** han estat alumnat d'ESO, un **29 %** d'infantil i primària, un **13 %** de batxillerat i un **12 %** universitaris.

MILLORES A NIVELL D'OFERTA EDUCATIVA

Instal·lació d'un armari en la Sala Macau per tal de millorar la distribució i emmagatzematge del material de les activitats escolars.

- Posada en marxa d'un nou taller "Taller de mosaics".
- Millora i consolidació del taller "Sons dels Galligants" i del paquet didàctic "Gallicantí".

COL·LABORACIONS AMB CENTRES EDUCATIUS

Durant aquest any 2017, es continua la relació amb diferents departaments de la UdG (Història de l'Art, Magisteri, Pedagogia, Turisme: participants 421 alumnes) perquè coneguin el museu, les tasques que es duen a terme, i sobretot, el fons.

14/4/17. Xerrada sobre els ibers a l'Empordà en el club de tennis de Palafrugell. A càrrec de Lada Servitja

31/5/17. Xerrada a Caixafòrum. A càrrec de Lada Servitja

3/6/17. Visita a l'alumnat del curs "Dinamització, programació i desenvolupament d'accions culturals" de la UdG. A càrrec de Carme Baqué

7/6/17. Visita de persones grans de la Caixa. A càrrec de Lada Servitja

5/9/17. Presentació dels recursos educatius 2017-2018 al claustre de la Facultat de Lletres de la UdG, en el marc de la Presentació de Recursos Educatius de la Ciutat de Girona.

08/07/17 estudiants del 71è Curs Internacional d'Arqueologia d'Empúries. Participants: 30

10/10/17. Presentació de l'activitat "Gallicantí" al Seminari de Diversitat, Arts i Educació d'A Tempo en el Centre Cultural de la Mercè. A càrrec de Carme Baqué.

16/11/17. Visita als alumnes del departament de didàctiques de la UdG. A càrrec de Carme Baqué.

BIBLIOTECA

Col·laboració anual amb l'Obra social "La Caixa" per oferir visites a col·lectius de risc d'exclusió social de les comarques de Girona.

Col·laboració amb la Taula de Recursos Educatius de l'Ajuntament de Girona.

FORMACIÓ

Tutorització de diferents estudiants al llarg de l'any.

- Estudiant procedent del Pràcticum de la Facultat de Pedagogia de la UdG. (350 hores)
- Estudiant de 2on Batxiller de l'Institut Vicens Vives com a pràctiques en centres de treball (120 hores)
- Estudiant de la Fundació per a la formació i l'estudi Paco Puerto, com a pràctiques en centres de treball (80 hores)
- Estudiants de l'Institut Narcís Xifra de Projecte singular (octubre 2017-juny 2018)

La biblioteca ha estat catalogada i ja està en línia per tal de fer-la accessible a través d'internet. També, l'arxiu històric, el qual es troba a l'abast del públic del fons de la Comisión Provincial de Monumentos Históricos y Artísticos (1844-1981), s'ha vist ampliat amb el catàleg en línia del Fons del Servicio de Defensa del Patrimonio Artístico Nacional - Delegación Provincial de Bellas Artes (1940-1974); el fons Comisaría Provincial de Excavaciones Arqueológicas - Delegación Provincial del Servicio Nacional de Excavaciones Arqueológicas (1941-1974); i el fons Fons Joan Sanz i Roca (1955-1969).

La biblioteca del MAC-Girona/CASC ha atès, al llarg de 2017, un total de 451 usuaris presencials i 15 consultes per via telefònica o telemàtica.

Els fons s'han incrementat amb un total de 296 nous registres (155 monografies i 141 núm. de revista) dels quals 257 pertanyen al MAC-Girona i 39 al CASC.

Al llarg de l'any s'ha continuat la tasca de catalogació dels fons amb el programa Millennium i la descatalogació dels llibres i revistes donats de baixa, processos encara en curs.

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ, ARXIU D'IMATGES

El Centre de documentació del MAC-Girona ha atès, durant 2017 un total de 92 usuaris, mentre que s'han interessat per l'arxiu d'imatges un total de 13 usuaris. Ultra això, ha estat atesa també 1 consulta telefònica relacionada amb els fons documentals.

S'ha fet una ordenació preliminar dels fons documentals ingressats com a conseqüència de les jubilacions d'Aurora Martín i Enriqueta Pons i del canvi d'activitat de Ramon Buxó. També de la documentació de les excavacions de Xavier Nieto a la Ciutadella de Roses entre 1978 i 1985.

RECERCA

A banda de l'activitat normal derivada de la gestió, documentació i cura de les col·leccions (arqueologia clàssica, món púnic i illes Balears), de l'atenció de consultes (presencials i no presencials) i de la supervisió del moviment, transport i instal·lació de peces cedides, el MAC-Girona ha continuat participant i donant suport al projecte de la Draga de Banyoles, i ha col·laborat en l'edició del catàleg "La revolució neolítica. La Draga, el poblat dels prodigis".

ACTIVITAT EDITORIAL.

El poblat neolític de Ca n'Isach (Palau Saverdera, Alt Empordà). Les excavacions de 1987-1994 i 2001-2003, Monografia 27 del MAC-Girona (presentada a Palau-Saverdera), TARRÚS, J. (coord). Girona, 2017, 202 p.

Publicació del número 20 de la revista *Cypselà* (2014-2016), 236 p.

MEMÒRIA 2017 >
MAC IBERIA GRAECA

CENTRE IBERIA GRAECA (CIG)

El Centre Iberia Graeca (CIG) és un organisme creat pel Ministerio de Cultura de l'Estat espanyol i la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya (BOE 56 del 6/3/2007) per al desenvolupament de projectes de recerca, documentació, conservació i difusió del patrimoni arqueològic grec de la península Ibèrica, del qual forma part també l'Ajuntament de l'Escal. Les activitats del Centre es desenvolupen a través del Museo Arqueológico Nacional i del Museu d'Arqueologia de Catalunya, aquest darrer integrat des de l'any 2014 a l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural (ACPC). La seu del Centre es troba a la Casa dels Forestals de Sant Martí d'Empúries (l'Escal, Girona), al nucli fundacional de la ciutat grega d'Emporion (la Palaïapolis), una fundació foceu-massaliota del segle VI aC.

Les activitats realitzades l'any 2017 s'emmarquen dins dels objectius generals del Centre aprovats pel seu Consell Rector.

EL WEB DEL CENTRE I LA BASE DOCUMENTAL

El web del Centre (www.iberiagraeca.org) es l'eina principal del CIG per aquest motiu s'ha continuat treballant en el seu manteniment i millora afegint al menú principal les corresponents actualitzacions, principalment, als apartats de la "Base Documental", "Bibliografia" i "Publicacions".

Al llarg de l'any 2017 s'han introduït 413 fitxes de documentació de ceràmiques gregues, amb les seves corresponents fitxes complementàries de "jaciment arqueològic", "context arqueològic", "imatge gràfica" i "bibliografia". A 31 de desembre de 2017 la Base Documental d'Iberia Graeca esta formada per 8.229 fitxes d'objectes grecs de la península Ibèrica, procedents de 1.658 contextos arqueològics, corresponents a 415 jaciments, arqueològics d'Andalusia (Almeria, Càdiz, Còrdoba, Granada, Huelva, Jaén, Màlaga i Sevilla), d'Aragó (Huesca i Teruel), de Catalunya (Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona), de Castella la Mancha (Albacete, Ciudad Real, Cuenca, Guadalajara i Toledo), Extremadura (Badajoz i Càceres), Murcia, Comunitat Valenciana (Alacant, Castelló i Valencia), Illes Balears (Eivissa i Mallorca) i Portugal (Alentejo, Algarve, Centro i Norte) i amb un suport gràfic de 9.529 imatges.

L'apartat de "Bibliografia" també s'ha incrementat, comptant a 31 de desembre amb 1.209 referències bibliogràfiques, de les que 614 tenen incorporat el corresponent link que permet accedir a la seva consulta digital en format PDF.

L'any 2017 el web del Centre ha comptabilitzat 6.767 visites.

PUBLICACIONS DEL WEB DEL CENTRE

A l'apartat de "Publicacions" del web es pot descarregar de forma lliure el llibre Iberia Graeca. El llegat arqueològic grec a la Península Ibèrica, en format PDF. L'any 2017 el llibre en la versió castellà-català ha tingut 2.023 descarregues i en la versió anglès-grec 250, fent un total de 2.273 descarregues. Des de l'any el llibre ha tingut un total de 6.241 descàrregues: 5.343 de la versió castellà-català i 898 de la versió anglès-grec.

També es pot descarregar el llibre Homenaje a Ricardo Olmos. Per speculum in aenigmate. Miradas sobre la Antigüedad, editat per l'Asociación Cultural Hispano-Helénica, el qual recull 107 articles científics de diferents investigadors en homenatge al professor Ricardo Olmos (investigador del CSIC i membre del Consell Científic d'Iberia Graeca) amb motiu de la seva jubilació. L'any 2017 ha tingut 1.200 descàrregues. Des de l'any 2015 el llibre ha tingut un total de 7.052 descàrregues.

Finalment i des del 15 de desembre de 2017 també es pot descarregar el llibre "Homenatge a Glòria Trias Rubiés. Cerámicas griegas de la Península Ibérica: cinquanta anys després (1967-2017)", en format digital. Des del 15 de desembre a 31 de desembre s'han comptabilitzat un total de 217 descàrregues.

RELACIONS INSTITUCIONALS

Les relacions més rellevants del Centre Iberia Graeca amb altres institucions han estat amb la Universitat Autònoma de Barcelona, el Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia de la Universitat de Barcelona, la Calouste Gulbenkian Foundation (Lisbon, Portugal), el Departamento de

Ciências e Técnicas do Património de la Universidade do Porto, l'Institut de Arqueología de Mérida (CSIC), el Departament de Prehistòria i Arqueologia de la Universitat de València, el Departament de Cultura, Patrimoni i Esport del Consell de Mallorca, el Departamento de Prehistoria y Arqueología de la Universidad de Granada, la Sociedad de Estudios de la Cerámica Antigua en Hispania i la Comunitat Grega de Catalunya.

ACTIVITATS

Reunió del Consell Rector

Amb data 29 de juny a les 12 h va tenir lloc al Centre Iberia Graeca, ubicat a la Casa dels Forestals de Sant Martí d'Empúries, la reunió del Consell Rector, constituït per el Sr. Luís Lafuente (Director General de Bellas Artes y Patrimonio Cultural del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte), Sr. Miguel González Suela (Sotsdirector General de los Museos Estatales), Sr. Andrés Carretero, (Director del Museo Arqueológico Nacional) Sra. Paloma Cabrera (Cap del Departamento de Antigüedades Griegas y Romanas. Museo Arqueológico Nacional), Sr. Juan Manuel Sánchez-Bustamante (Sotsdelegat del Govern a Girona), Sr. Víctor Puga (Alcalde de l'Ajuntament de l'Escala), Sr. Jusèp Boya, Director General de Patrimoni Cultural. Generalitat de Catalunya) Sr. Josep Manuel Rueda, (Director del Museu d'Arqueologia de Catalunya) i Sr. Xavier Aquilué (Responsable del Centre Iberia Graeca).

En aquesta reunió es va informar als membres del Consell Rector de l'estat actual del Centre, es va decidir les actuacions a realitzar l'any 2018 i es va proposar la formulació d'una fundació pública per donar personalitat jurídica al Centre abans de que finalitzi el conveni de col·laboració vigent entre el Ministerio de Educación, Cultura y Deporte i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (BOE. 56 del 6/3/2007).

Reunió del Consell Científic d'Iberia Graeca

Amb data 21 de novembre a les 12 hores va tenir lloc al Museo Arqueológico Nacional (Madrid) la reunió del Consell Científic d'Iberia Graeca, format per els Dr. Xavier Aquilué (CIG-

MAC), Dra. Paloma Cabrera, (CIG-MAN), Dr. Sebastián Celestino (Institut de Arqueología de Mérida- CSIC), Dr. Adolfo J. Domínguez (Universidad Autónoma de Madrid), Dr. José Miguel García Cano (Museo de la Universidad de Murcia), Dra. Maite Miró, (Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya), Dr. Rui Morais (Universidade do Porto), Dr. José Pérez Ballester (Universitat de València), Dr. Pierre Rouillard, (Centre René Ginouvés del CNRS), Dr. Arturo Ruíz (Universidad de Jaén), Dra. Carmen Sánchez (Universidad Autónoma de Madrid) i Dr. Joan Sanmartí (Universitat de Barcelona. En dita reunió es va informar sobre l'estat de la base documental del web del Centre, els treballs de recerca en curs i es va proposar les activitats científiques a realitzar els anys 2018 i 2019.

Actes d'Homenatge a la Dra. Glòria Trias Rubiés

Aquest any 2017 s'han complert els 50 anys de la publicació del llibre Cerámicas griegas de la Península Ibérica (València 1967), de la Dra. Glòria Trias Rubiés. Aquesta publicació, formada per dos volums (Vol. I: Texto [1967] i Vol. II: Láminas [1968]) es va convertir en una referència obligada per a tots els investigadors de les importacions ceràmiques gregues en Iberia. El Centro Iberia Graeca ha volgut commemorar aquest aniversari amb l'organització de diversos actes en homenatge a la trajectòria acadèmica i investigadora de la Dra. Glòria Trias Rubiés, que compta a l'actualitat amb 92 anys d'edat, entre ells l'edició d'un llibre sobre l'estat actual de les investigacions de la ceràmica grega en la península Ibèrica. El llibre titulat "Homenatge a Glòria Trias Rubiés. Cerámicas griegas de la Península Ibérica: cinquanta anys després (1967-2017)" es una publicació realitzada pel Centre Iberia Graeca amb la col·laboració del Departamento de Prehistoria y Arqueología de la Universidad de Granada i del Departament de Cultura, Patrimoni i Esports del Consell de Mallorca, en la qual han participat 50 autors especialistes en ceràmiques gregues de la península Ibèrica, essent els editors científics del llibre el Dr. Xavier Aquilué (CIG-MAC), la Dra. Paloma Cabrera (CIG-MAN) i la Dra. Maite Orfila (Universidad de Granada).

El 21 de novembre es va fer a la seu de Barcelona del Museu d'Arqueologia de Catalunya l'Acte d'Homenatge a la Dra. Glòria Trias, consistents en una dissertació sobre la seva trajectòria

personal i acadèmica (Dra. Margarita Orfila), la importància de la seva obra en l'estudi de la ceràmica grega peninsular (Dra. Paloma Cabrera), la presentació del llibre d'homenatge (Dr. Xavier Aquilué) i una actuació musical a càrrec de la cantautora Mariona Sagarra.

El 14 de desembre es va fer al Museo Arqueológico Nacional de Madrid el segon Acte d'Homenatge a la Dra. Glòria Trias, amb dues parts diferenciades. La primera amb els mateixos continguts que l'Acte celebrat a Barcelona i la segona una Jornada Científica de debat sobre "Cerámicas griegas de la Península Ibérica, 50 años después" en la qual van participar el Dr. Xavier Aquilué (CIG) Dra. Paloma Cabrera (MAN), Dra. Maite Miró (Servei d'Arqueologia i Paleontologia, Generalitat de Catalunya), Dr. Rui Morais (Universidade do Porto), Dr. José Pérez Ballester (Universitat de València), Dr. Pierre Rouillard (Centre René Ginouvés del CNRS), Dr. Arturo Ruíz (Universidad de Jaén) i Dra. Carmen Sánchez (Universidad Autónoma de Madrid) i que va servir per reflexionar sobre el present i el futur de les investigacions de les ceràmiques gregues a la península Ibèrica.

Recerca i difusió científica

Membre de la Unitat de Recerca del Museu d'Arqueologia de Catalunya (Agència Catalana del Patrimoni Cultural, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya).

Organitzador dels Actes d'homenatge a la Dra. Glòria Trias Rubiés realitzats pel Centre Iberia Graeca l'any 2017 conjuntament amb la Dra. Paloma Cabrera (CIG-MAN) i la Dra. Margarita Orfila (Universidad de Granada).

Ponent (junt a Paloma Cabrera i Pol Carreras) en el Congrés "There and Back again: Greek art in motion. Conference in honour of sir John Boardman on the occasion of his 90th birthday", celebrat en el Calouste Gulbenkian Foundation (Lisboa, Portugal), els dies 3 a 5 de maig de 2017, amb la ponència: The Database of Iberia Graeca Centre.

Ponent en les Jornades Científiques "Las Comisiones de Monumentos y las Sociedades Arqueológicas como instrumen-

tos para la construcción del pasado europeo", organitzades per el Instituto de Arqueología de Mérida (CSIC) i la Universitat Autònoma de Barcelona, celebrades en Mérida els dies 23 i 24 de novembre de 2017, amb la ponència "El papel de la Comisión Provincial de Monumentos de Girona y de la Junta de Museos de Barcelona en la recuperación institucional de Empúries (l'Escala, Girona)".

Participant com a membre del Comitè Científic del IV Congreso Internacional de la SECAH-EX OFFICINA HISPANA, Opera fictiles. Estudios transversales sobre cerámicas antiguas de la Península Ibérica, celebrat a València, entre els dies 26 i 28 d'abril de 2017.

Participant en el grup de discussió organitzat per la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat Autònoma de Barcelona, per conèixer l'opinió d'experts externs a l'àmbit universitari i d'eventuals ocupadors dels graduats i graduades en el nou pla d'estudis de l'àmbit de Ciències de l'Antiguitat, el 9 de març de 2017.

Membre del Grup de Recerca Consolidat núm. 791, aprovat per l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) l'any 2014 (Resolució de 7/5/2014), dedicat a la recerca de l'"Arqueologia de l'Hàbitat". El grup es coordina pel Dr. Josep M. Nolla, Catedràtic d'Arqueologia de la Universitat de Girona.

Avaluador científic de diferents articles de les revistes *Pyrenae* (Universitat de Barcelona), *Lucentum* (Universitat d'Alacant) i *Quarhis* (Museu d'Història de Barcelona) així com de les Actes de *Tarraco Biennal*, *3er. Congrès Internacional d'Arqueologia i món antic: La glòria del Circ, Curses de carros i competicions circenses* (Fundació Privada Mutua Catalana, Tarragona).

Membre del Consell de Redacció de la revista *Quaderns d'Història i Arqueologia del Museu d'Història de Barcelona* (QUARHIS), editada per l'Ajuntament de Barcelona.

Membre del Comitè Científic de la sèrie monogràfica *Roman and Late Antique Mediterranean Pottery* (RLAMP), editada per Archaeopress (Oxford, England).

Membre del Comitè Científic Phicaria VI Encuentros Internacionales del Mediterráneo: Navegar por el Mediterráneo (Mazarrón, 3-5 de marzo de 2017), organitzats per la Universidad Popular de Mazarrón i la Universidad de Murcia.

Membre del Consell Editorial de la *Serie Classica Instrvmenta. Monografías de Historia de Arte y Arqueología* de la Universidade de Coimbra (Portugal).

Membre del Consell de Cultura i Patrimoni de l'Ajuntament de l'Escala (Girona).

Conferencia "El consum del vi de l'antiga Grècia entre els ibers", amb motiu de la celebració del 17è Cap de Setmana Ibèric, Brindant amb els ibers: Tresors líquids de fa 2000 anys, impartida al Museu de l'Esquerda (Roda de Ter) el 14 d'octubre de 2017.

ARTICLES PUBLICATS

X. Aquilué, P. Cabrera, M. Orfila (eds.), *Homenatge a Glòria Trias Rubiés*. Ceràmiques gregues de la Península Ibèrica: *cinquanta anys després* (1967-2017), Centro Iberia Graeca, Barcelona, 2017.

X. Aquilué, "Emporion/Emporiae. Una antigua ciudad portuaria en el extremo occidental del Mediterráneo", in: López Ballesta, J. M. y Ros Sala, M. M. (coords.), *Conviviendo con la Arqueología: las capitales de las grandes potencias mediterráneas en la Antigüedad, una mirada alternativa*, Phicaria. V Encuentros Internacionales del Mediterráneo. (Mazarrón, 4-6 de marzo de 2016), Mazarrón, 2017, 105-121.

X. Aquilué, "El Centre Iberia Graeca", in: J. M. Rueda, J. Muñoz (coords.), *Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC): el referent de l'arqueologia catalana*, Institucions i equipaments culturals, 4, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2017, 57-58.

X. Aquilué, "Xavier Dupré, impulsor de la investigació y la recuperación urbana del circo de Tarraco", *Actes del 3er. Congreso Internacional d'Arqueologia i món antic: La glòria del Circ: Curses de carros i competicions circenses. In memoriam Xavier Dupré i*

Raventós, (Tarragona, 16-19 de novembre de 2016), Tarragona, 2017, 241-249.

X. Aquilué, Ressenya del llibre "D. Malfitana i Michel Bonifay (a cura di/sous la direction de), *La cerámica africana nella Sicilia romana/La ceramique africaine dans la Sicile romaine*, (II vol.), Monografie dell'Istituto per i Beni Archaeologici e Monumentali (IBAM) 12, Consiglio Nazionale delle Ricerche, Catania, 2016", *Pyrenae*, 48/2, Universitat de Barcelona, Barcelona, 2017, 155-160.

X. Aquilué, P. Carreras, Mª T. Miró, "Presencia de los talleres de cerámica ática en los poblados ibéricos indiketas y su relación con Emporion (Empúries)", in: X. Aquilué, P. Cabrera, M. Orfila (eds.), *Homenatge a Glòria Trias Rubiés*. Ceràmiques gregues de la Península Ibèrica: *cinquanta anys després* (1967-2017), Barcelona, 2017, 97-110.

J. Torres Costa, A. Quevedo, C. Capelli, X. Aquilué, "Inscriptions sur les amphores africaines tardives. Le cas des Keay 35", in: D. Dixneuf (ed.), *LRCW 5. Late Roman coarse wares, cooking wares and amphorae in the Mediterranean Archaeology and archaeometry*, vol. I, *Études Alexandrines*, 42, Alexandria, 2017, 25-38.

MEMÒRIA 2017 >
MAC OLÈRDOLA

RECERCA

L'any 2016 la coordinació del MAC Olèrdola va ser desenvolupada directament per l'Àrea de Monuments de l'ACdPC i no disposem d'informació vinculada a les activitats del 2016.

Pressupost

Reserves

Objectes

Visitants

Projecte quadriennal de recerca arqueològica NECEEC (El nord-est de la Citerior des d'Escipió Emilià a Cèsar)

07 a 18/11/2017. Excavació de la torre romanorepublicana de la muralla de Sant Miquel d'Olèrdola (Olèrdola, Alt Penedès): Excavació estratigràfica de l'interior de la torre a partir del nivell deixat a la campanya de 2016. Expedient 437 K121 N485 2017-1-21062.

Projecte quadriennal de recerca arqueològica ECLOC (Ecclesia, coemeteria et loci), liderat per la Universitat de Barcelona. S'han dut a terme intervencions arqueològiques i de consolidació ens els tres jaciments que conformen el projecte (Olèrdola, Sidillà i el monestir de Sant Quirze de Colera). A més s'ha procedit a la realització de diferents analítiques i restauració de materials arqueològics, així com l'inventari dels materials i la realització dels informes anuals preceptius, lliurats al Servei d'Arqueologia i Paleontologia.

Olèrdola (Olèrdola, Alt Penedès)

22/06/2017 – 22/07/2017. Premsa de vi medieval / sector 08 (Sant Miquel d'Olèrdola, Alt Penedès). Arqueocasal organitzat conjuntament amb l'Ajuntament d'Olèrdola i Tríade Serveis Culturals. Expedient 437 K121 N485 / 2017-1-20482.

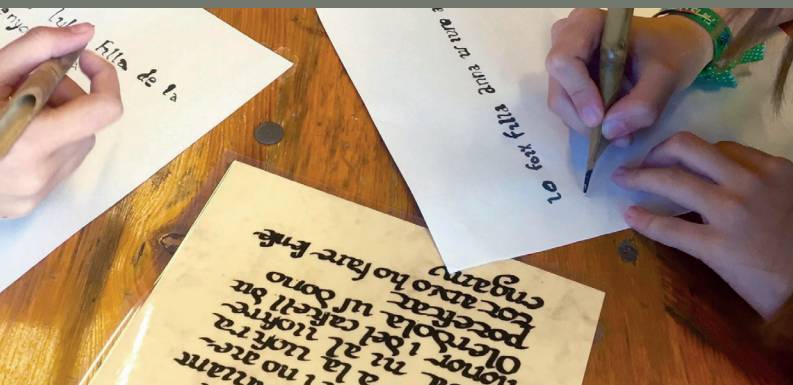
27/09/2017 – 13/10/2017. Excavació de l'església de Santa Maria al Pla dels Albats i tombes de la necròpolis (Sant Miquel d'Olèrdola, Alt Penedès). Arqueòlegs professionals. Expedient 437 K121 N485 / 2017-2-20875.

27/09/2017 – 13/10/2017. Treballs de consolidació dels enlluïts muraris i restitució parcial de l'estructura del transsepte de l'església de Santa Maria del Pla dels Albats (Sant Miquel d'Olèrdola, Alt Penedès). Expedient 437 K121 N485 / 2017-3-20899.

01/01/2017 – 31/12/2017. Topografia més registre SIG de les restes arqueològiques visibles tallades a la roca del barri medieval fora muralles del Pla dels Albats, necròpolis de Sant Miquel i altres estructures interior del recinte.

10/04/2017 – 25/07/2017. Estudi antropològic individus necròpolis de Santa Maria, Pla dels Albats (UAB)

23/01/2017 – 27/01/2017. Estudi antropològic hiperostosi vertebral sobre individus de la necròpolis de Sant Miquel

DOCUMENTACIÓ

d'Olèrdola (Universitat de Bradsford)

25/04/2017. Estudi zooarqueològic d'un gos (sector 08 Pla dels Albats) (ERAAUB/UB)

- Anàlisi radiocarboni. Dues mostres procedents del Pla dels Albats (CNA, Sevilla)
- Visites guiades i presentacions (amb Ajuntament d'Olèrdola)
- Inventari del material campanyes 2016 i 2017
- Dibuix del material de les campanyes de 2016 i 2017
- Gravació 3D per a visita virtual de l'església i de la necròpolis del Pla dels Albats
- Redacció informe anual i articles científics

Sidillà (Foixà, Baix Empordà)

- **04/02/2017.** Desbrossament. Expedient 437 K121 N291 2017-1-19843.
- **02/05/2017 – 03/05/2017.** Prospecció arqueològica. Expedient 437 K121 N291 2017-2-20196.
- **25/08/2017 – 10/09/2017.** Intervenció arqueològica Torre Sant Sebastià. Expedient 437 K121 N291-2017-2-20736/1-19572 i 518 K121 N291-2017/2-19699.
- Redacció informe anual i articles científics

Sant Quirze de Colera (Rabós, Alt Empordà)

- Introducció a SIG i a Proleg Stratigraf de les dades procedents de les acampanyes al jaciments prèvies al projecte ECLOC. Establiment de l'evolució crono estratigràfica del monestir i de la necròpolis.
- Redacció informe anual i articles científics

Intervenció d'urgència a la necròpolis de Sant Miquel d'Olèrdola

- **14 a 24/01/2017.** Excavació d'una sepultura (TB 179). Necròpolis de Sant Miquel (Olèrdola, Alt Penedès): Expedient 437 K121 N485 2017-1-19899.

01/01/2017 – 31/12/2017. Documentació de les col·leccions del MAC-Olèrdola. 1 tècnic de plantilla MAC Barcelona a temps parcial

- 40 peces donades d'alta al registre per MAC Olèrdola.
- Revisió de la categoria de numismàtica: seca, emissions, nom propi, forma, etc... (166)
- Completar la documentació fotogràfica de les peces.
- Organització tesaurus ubicacions MAC OLE.
- Actualització documentació i millores fitxes correccions: estandardització mesures, paraules clau, ubicació, etc.

Indicadors de gestió i increment de la col·lecció del MAC Olèrdola (suma del treball del personal de documentació de cada seu).

- 1.013 Núm. de registre a MuseumPlus
 - Categoria Arqueologia: 801 (objectes)
 - Categoria Numismàtica: 166 (monedes)
 - Categoria Intervenció: 43 (jaciments i/o campanyes)
 - Altres categories: 3
- 1.013 Fitxes amb acrònim de la seu
- 991 Fitxes amb imatge estàndard (increment de 41 registres amb imatges st)
- 988 Fitxes amb paraula clau (increment de 276 registres amb paraula clau)
- 17 valoracions corresponents a un total de 18 objectes

01/01/2017–31/12/2017. Consultes de materials del fons de la col·lecció del MAC-Olèrdola.

- 2 Consultes presencials
- 13 Consultes no presencials

PUBLICACIONS

DD.AA. 2017, Museu d'Arqueologia de Catalunya. *El referent de l'arqueologia catalana*, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya. Cap. 02_La Seu d'Olèrdola (p. 47-49).

MOLIST, N.; 2017, El conjunt històric d'Olèrdola. Història, Arquitectura i arqueologia, in SEGURA, J.; CORBELLÀ, N.; ESTEVE, J.; RENALIAS, I. SORIANO, L. (eds.), *Ibèria Roma, al-Àndalus. El fi com a principi*, AADIPA, XXXIX Curset de Patrimoni.

MOLIST, N.; ESTEVE, X.; RIPOLL, G. 2018 (ep), *Olèrdola (Alt Penedès). Urbanisme de la ciutat alt medieval*, Tribuna d'Arqueologia 2016-2017, Generalitat de Catalunya.

RIPOLL, G., CARRERO, E., RICO, D., MOLIST, N., CENTELLES, À. G., BENSENY, J., TUSET, J., BEHAIM, J., MARTÍNEZ, J. y TUSET, F. 2017, *Sancti Cirici de Colera / Sant Quirze de Colera (Alt Empordà, Girona). Estudio preliminar del conjunto monástico, siglos VIII al XVI*, [Living and dying in the cloister. Monastic life from the 5th to the 11th c.], Hortus Artium Medievalium 23, 602-628.

MEMÒRIA 2017 >
MAC ULLASTRET

INFORMACIÓ ECONÒMICO - ADMINISTRATIVA

Pressupost

Dades del pressupost executat per la seu d'Ullastret del Museu d'Arqueologia de Catalunya durant el 2017.

INGRESSOS PER CAPÍTOLS

Capítol III – Taxes i altres Ingressos	67.172,72€
Capítol IV – Transferències corrents	373,50€
Total	67.546,22€

DESPESES PER CAPÍTOLS

Capítol I – Despeses de personal	185.040,44€
Capítol II – Despeses corrents i QdC	156.728,39€
Capítol VI – Inversions	
Centre gestor.	3.597,33€
Despeses projecte excavació fossat.	119.576,21€
Despeses expropiació terreny.	46.222,12€
Altres despeses d'inversió	523,98€
Total	511.688,47€

Contractació administratiu

- Servei de Neteja: nou contracte amb LD Empresa de neteja y desinfecció SAU, adjudicat per l'ACdPC (1/4/2017).
- Servei de Conservació i Manteniment i d'eficiència energètica: pròrroga del contracte amb COMSA-EMTE, adjudicat per l'ACPC.
- Servei de Jardineria: nou contracte amb Fundació Tramuntana, del Consell Comarca del Baix Empordà, adjudicat per l'ACdPC (15/7/2017).
- Servei d'audioguies per a la visita a les seus d'Empúries i Ullastret del MAC, adjudicat per l'ACdPC a l'empresa Flexiguia, S.L. (1/4/2017).
- S'han gestionat 96 contractes menors relatius al MAC-Ullastret, per part de l'àrea de gestió econòmica del centre gestor MAC Empúries - Ullastret. S'afegeixen 7 contractes menors comptabilitzats al capítol VI, per part de l'àrea de gestió patrimonial de l'ACdPC.

Personal

Personal de la plantilla de la seu d'Ullastret del Museu d'Arqueologia de Catalunya: 5

Actuacions de millora de l'edifici

- Reparació del termo d'aigua calenta que aprovisiona l'edifici del museu.
- Pintura i sanejament dels lavabos públics dels clients.
- Obres de reestructuració d'espais de la sala polivalent.
- Instal·lació d'aparells de climatització a la sala de reunions del primer pis, despatx DE.01 Administració, recepció del museu i edifici de venda d'entrades (caseta).

Prevenió de Riscos Laborals

Realització de simulacre d'evacuació per incendi a l'edifici del museu de la seu d'Ullastret del Museu d'Arqueologia de Catalunya el dia 19 d'abril de 2017 a les 10h.

DOCUMENTACIÓ I GESTIÓ DE LES COL·LECCIONS

CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ

DOCUMENTACIÓ

1/08/2017–31/12/2017. Documentació de les col·leccions del MAC-Ullastret. Durant l'any 2016 s'ha contractat un tècnic extern per a la realització de tasques de documentació.

Les tasques desenvolupades han estat les següents:

- Revisió de 500 registres del fons del MAC-Ullastret.
- S'han donat d'alta 100 registres nous del fons del MAC-Ullastret.
- S'han inventariat i documentat els materials procedents de les darreres intervencions arqueològiques al Puig de Sant Andreu (Ullastret).
- S'ha continuat amb les tasques de realització de fotografies de catalogació del fons museístic i de la reserva del MAC-Ullastret.

GESTIÓ DE LES COL·LECCIONS

01/01/2017–31/12/2017. Cessió d'objectes del MAC-Ullastret. Des del MAC Ullastret s'han cedit diversos objectes a exposicions temporals del MAC i d'altres institucions externes:

- Cinc objectes a l'exposició temporal "El geni culinari. Innovacions que marquen la nostra cuina", MAC-Girona 31/3/2017 – 1/9/2017.
- Dos objectes a l'exposició temporal "Guíxols: Eines i Creences", Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols 1/5/2016 – 30/4/2017.

El Museu d'Arqueologia de Catalunya-Ullastret, a través de tècnics externs contractats pel CRBMC, ha desenvolupat dues actuacions de conservació i restauració:

FORMACIÓ

Tutoria de pràctiques curriculars en documentació i gestió de col·leccions d'un estudiant de grau d'Història de la Universitat de Girona durant el primer quadrimestre de 2017.

15-31/7/2017. Intervenció de restauració d'un capitell de pedra. A través de l'empresa ABAC Conservació i Restauració SL, s'han realitzat tasques de neteja (química i mecànica) i consolidació d'un capitell dòric de pedra procedent dels Clots de Sant Julià que es trobava a l'exterior de l'edifici del museu i que s'estava deteriorant de manera accelerada.

ACTIVITATS

JORNADES DE PORTES OBERTES

23/4/2017 Sant Jordi
 18/05/2017 Dia Internacional dels Museus
 10/08/2017 Festa Local
 08/10/2017 Jornades Europees del Patrimoni;
 Últim dimarts de mes (de setembre a juny).

VISITES GUIADES I TALLERS ESPECIALS

29/01, 19/02, 22/05, 19/03, 30/07, 14/04, 21/05, 24/06, 15/07, 05/08, 26/08, 10/09, 22/10, 05/11 i 03/12/2017. Cicle de visites teatralitzades "Els ibers d'Ullastret". Participants: 442.
 05/02, 02/04, 17/09/2017. Cicle de visites guiades a l'Illa d'en Reixac. Participants: 146.
 28/03/2016. Taller infantil "fes d'arqueòleg". Participants: 44.
 08/04, 15/04, 30/04, 13/05, 28/05, 10/06, 25/06, 08/07, 23/07, 20/08, 09/09, 24/09, 07/10, 11/11/2017. Cicle de visites guiades "Ullastret. Escapada al més autèntic Empordà". Conjunt de visites guiades que uneixen la ciutat ibèrica d'Ullastret a través de l'antic camí d'Empúries amb el nucli medieval d'Ullastret. Aquest cicle de visites es realitzen conjuntament amb l'Ajuntament d'Ullastret a través del Pla Estratègic de desenvolupament econòmic local i d'ocupació. Participants: 89.
 16/04, 25/06, 13/08, 15/10, 10/12/2017. Cicle de visites guiades "Ruta Josep Pla a Ullastret". Participants: 38.
 17/04/ i 19/08/2017. Taller infantil "fes d'arqueòleg". Participants: 111.
 20/05/2017. Visita a la Tomba 80. En motiu del Dia Internacional dels Museus. Participants: 20.
 18/06 i 01/07/2017. Cicle de visites guiades a l'edifici aristocràtic de la ciutat ibèrica d'Ullastret. Activitat vinculada al programa El Lloc dels Fets de TV3. Participants: 12.
 25/06/2017. Visita guiada al poblat ibèric de Castell en motiu de la Festa Major de Palamós. Participants: 25.
 07/10/2017. Visita a l'antic estany d'Ullastret. Dins les Jornades Europees del Patrimoni Cultural. Participants: 37.
 14/10/2017. Visita teatralitzada conjunta entre la ciutat ibèrica d'Ullastret i el poblat de Sant Sebastià de la Guarda (Calella de Palafrugell). En motiu del CSI 2017. Participants: 120.

15/10/2017. Visita teatralitzada conjunta entre el poblat de Sant Sebastià de la Guarda (Calella de Palafrugell) i el poblat ibèric de Castell (Palamós). En motiu del CSI 2017. Participants: 35.

19/11/2017. Visita guiada per descobrir la petjada dels grecs a la ciutat ibèrica d'Ullastret. Activitat vinculada a la Setmana de la ciència 2017. Participants: 73.

25/11/2017. Ullastret a vista d'ocell. Visita des d'un globus captiu per veure les excavacions del fossat defensiu de la ciutat ibèrica, en el marc del programa SOM CULTURA, del Patronat Girona Costa-Brava. Participants: 62.

26/11/2017. Els museus al carrer. Activitats didàctiques a la plaça Constitució de Girona dins el marc del programa SOM CULTURA, del Patronat Girona Costa-Brava. Participants: 78.

17/12/2017. Visita guiada a les intervencions arqueològiques del fossat defensiu del Puig de Sant Andreu. Activitat en col·laboració amb La Marató de TV3. Participants: 43.

30/12/2017. Contacontes. Narració de contes de temàtica ibèrica. Participants: 22.

ACTIVITATS DESTACADES

22/01/2017. Presentació Monografia 3 Ullastret: Working with buried remains of Ullastret (Catalonia). Participants: 35.

18/5/2017. Dia Internacional dels Museus. Jornada de portes obertes. Participants: 80.

03/6 – 04/06/2017. III Festival Indika. Ullastret, un tast iber. Participants: 825.

29/07/2017. Concert de l'Orquestra de Cambra de l'Empordà a la ciutat ibèrica d'Ullastret. Participants: 215.

12/08/2017. Recital Josep Pla amb Toti Soler i Joan Massotkleiner. Participants: 249.

08/10/2017. Jornades Europees del Patrimoni. Jornada de portes obertes. Participants: 230.

14/10–15/10/2017. Cap de setmana ibèric. Participants: 474.

PRESENTACIÓ DE LLIBRES

22/01/2017 Working with buried remains of Ullastret (Catalonia). Proceedings of the 1st MAC International Workshop of Archeological Geophysics. Monografies d'Ullastret 3. Edita Museu d'Arqueologia de Catalunya. Participants: 35.

POLÍTIQUES DE PÚBLICS: ELS VISITANTS

El 2017 el Museu d'Arqueologia de Catalunya Ullastret va acollir 28.714 visitants, que representen un descens del 6,58% en relació a l'any anterior.

Visites al MAC-Ullastret. 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Ullastret	28.886	32.560	31.822	30.735	28.714

L'OFERTA EDUCATIVA

El Museu d'Arqueologia de Catalunya - Ullastret dins la seva oferta educativa va programar pel curs 2016-2017 deu activitats, entre visites guiades i tallers. Durant l'any 2017 han participat 2.928 alumnes a les visites guiades i tallers oferts pel MAC Ullastret.

La concertació de visites i tallers per nivells es distribueix entre primària en un 41,88%, ESO en un 51,55%, batxillerat un 10,10%, i 0,70% altres.

COL·LABORACIONS AMB CENTRES EDUCATIUS

Durant el 2017 s'ha continuat amb el desenvolupat de diverses accions i activitats de col·laboració entre el MAC-Ullastret i el CEIP l'Estany d'Ullastret (ZER Empordanet-Gavarres).

RECERCA

A banda de l'activitat normal derivada de la gestió, documentació i cura de les col·leccions, de l'atenció de consultes (presencials i no presencials) i de la supervisió del moviment, transport i instal·lació de peces cedides, les activitats de recerca més destacables desenvolupades al llarg del 2017 s'inscriuen en el marc dels següents projectes:

Projecte de definició i delimitació de l'espai d'hàbitat urbà del Puig de Sant Andreu i de l'Illa d'en Reixac (Ullastret) a través de l'estudi dels sistemes defensius.

15-30/3/2017. **Actualització i integració de dades de la trama urbana** i del sistema defensiu al SIG del conjunt ibèric d'Ullastret.

1-30/4/2017. Tasques de tria selectiva de restes carpològiques i d'altres materials orgànics.

8-20/05/2017. Excavació de diversos sondejos en el tram de la muralla oriental de l'Illa d'en Reixac (Ullastret).

1-12/6/2017. Inventari i classificació de materials arqueològics procedents de les excavacions a l'Illa d'en Reixac (Ullastret).

Projecte d'excavació arqueològica al fossat defensiu del Puig de Sant Andreu, en relació al projecte bàsic i d'execució de restauració de les muralles de la ciutat ibèrica d'Ullastret.

16/11/2017-31/12/2017. Excavació d'un tram de fossat de 130 metres lineals a l'angle sud-oest de la muralla del Puig de Sant Andreu (Ullastret).

Projecte d'estudi dels temples del Puig de Sant Andreu (Ullastret).

Aquest projecte es desenvolupa amb la col·laboració del Departament de Ciències Ambientals de la Universitat de Girona (Àrea de Geodinàmica Externa) i del programa LabEx ArchiMedE del CNRS i la Université Paul Valéry Montpellier 3 (França).

20/2/2017-10/3/2017. Intervenció arqueològica a l'àrea sacra del Puig de Sant Andreu (Ullastret).

29/3/2017. Prospecció geofísica a l'àrea sacra i a tota la plataforma superior del Puig de Sant Andreu (Ullastret).

1-30/3/2017. Realització de planimetries i documentació fotogràfica de les intervencions arqueològiques als temples del Puig de Sant Andreu (Ullastret).

15-30/6/2017. Inventari i classificació de materials arqueològics procedents de les intervencions arqueològiques als temples del Puig de Sant Andreu (Ullastret).

Projecte de recerca CAUCIS.

El MAC Ullastret col·labora en el projecte coordinat CAUCIS -Caracterización de los asentamientos urbanos en las áreas costeras de la Iberia septentrional (siglos VI-III aC)-, liderat per la Universitat de Barcelona i l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica.

28/2/2017. Prospecció geofísica a l'àrea de l'Istme, a l'extrem nord del Puig de Sant Andreu (Ullastret).

CONGRESSOS, SEMINARIS I TAULES RODONES

En el marc dels diferents projectes on participa el MAC Ullastret, s'han presentat comunicacions i ponència en congressos i seminaris d'àmbit nacional i internacional:

20-23/03/2017. Participació en el V Congreso Internacional de Historia de la Arqueología, Museo Arqueológico Nacional (Madrid).

18-21/4/2017. Participació en el congrés internacional KAINUA 2017 organitzat per la Università di Bologna (Itàlia).

4-6/05/2017. Participació en el workshop internacional Entre Mer et Océan: archéologie et paysage litoral celebrat al MAC-Empúries.

25-28/05/2017. Participació en el Col·loqui internacional de l'AFEAF celebrat a Dole (França).

19/10/2017. Participació al Seminari Archéologie de la Cité

PUBLICACIONS

Grecque, organitzat per la Université Paris 1 – Panthéon – Sorbonne (França).

28/10/2017. Participació a la jornada d'estudi Têtes coupées, têtes gardées organitzada per l'Université de Toulouse (França).

FORMACIÓ

Durant l'any 2017 s'han desenvolupat tutories i assessorament de 3 treballs d'estudiants de batxillerat i 5 de treballs d'àmbit universitari.

La Catalunya ibera. Edició a càrrec de l'Editorial Comanegra amb la col·laboració del Museu d'Arqueologia de Catalunya-Ullastret.

MEMÒRIA 2017 >
ARQUEOXARXA
RUTA DELS IBERS
RUTA DE L'ART RUPESTRE

ARQUEOXARXA

PROGRAMA EXPOSICIONS

Producció d'exposicions pròpies que permetin la visualització de les col·leccions dels fons dels museus, garanteixin un programa estable d'activitat, augmentin el grau de fidelització del públic, potenciïn les itineràncies d'aquestes exposicions i el préstec de material arqueològic entre els membres.

Accions

S'ha incorporat a les itineràncies del MAC-Arqueoxarxa l'exposició "Ossos. Un viatge a l'època medieval de la mà de l'antropologia física", produïda entre el MAC i la Diputació de Barcelona.

S'ha creat un circuit de 5 exposicions itinerants que s'han presentat en 18 ocasions, d'acord amb la següent relació:

TOTAL VISITANTS EXPOSICIONS ARQUEOXARXA: 61.108

La fi és el principi. Total visitants: 5.227

Museu i Poblat ibèric de Ca n'Oliver. Del 15 de setembre al 8 de gener. **Visitants: 1.283**

Museu Darder de Banyoles. Del 14 de gener al 2 d'abril. **Visitants: 1.100**

Museu de Badalona. Del 27 d'abril al 28 de maig. **Visitants: 441**

Museu d'Arqueologia de Catalunya-Barcelona. Del 20 de juliol al 11 de setembre. **Visitants: 2.197**

Museu Comarcal de l'Urgell. Del 26 d'octubre al 17 de desembre. **Visitants: 206**

El Sexe en època romana. Total visitants: 20.324

Museu de Prehistòria de València. Del 26 de gener al 30 d'abril. **Visitants: 11.140**

Museu del Suro de Palafrugell. Del 13 de maig al 1 d'octubre. **Visitants: 9.184**

Ossos. Total visitants: 7.602

Museu d'Arqueologia de Catalunya-Barcelona. Del 6 de novembre al 22 de gener. **Visitants: 5.231**

Museu d'Història de Sabadell. Del 15 de març al 30 d'abril. **Visitants: 784**

Museu Diocesà i Comarcal de Solsona. Del 12 de maig al 20

agost. **Visitants: 921**

Museu Arqueològic de l'Esquerda. Del 22 d'agost al 5 de novembre. **Visitants: 666**

Jocs i joguines a l'antiguitat. Total visitants: 23.217

Museu Comarcal de l'Urgell. Del 21 d'octubre de 2016 al 15 de gener de 2017. **Visitants: 967**

MAC - Empúries. Del 24 de març al 4 de juny. **Visitants: 15.906**

Museu de la Noguera. Del 19 de setembre al 29 d'octubre. **Visitants: 723**

MAC-Barcelona. Del 9 de novembre de 2017 al 14 de gener de 2018. **Visitants: 5.621**

A la recerca dels tresors perduts. Total visitants: 4.738

Museu Arqueològic de l'Esquerda. Del 16 d'octubre al 5 de febrer. **Visitants: 718**

Museu de Gavà. Del 17 de febrer al 26 de març. **Visitants: 2.084**

Museu i Poblat ibèric de Ca n'Oliver. Del 7 de setembre de 2017 al 11 de febrer de 2018. **Visitants: 1.936**

PROGRAMA CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

S'ha continuat implantant el projecte de comunicació de col·leccions 3D que té com a objectius crear una nova oferta de recursos online per mostrar el patrimoni arqueològic català, millorar la seva visibilitat i compartir al món els objectes més destacats de l'arqueologia catalana mitjançant les xarxes socials. En total són 55 les peces que es poden visualitzar en 3D provinents dels fons dels museus de l'Arqueoxarxa.

S'ha impulsat la comissió de "Conservació, restauració, documentació i recerca" que en reunió ha definit el programa d'actuacions prioritàries futures.

Acció

Compra de caixes grises normalitzades per emmagatzemar material arqueològic i per la itinerància de l'exposició "Jocs i joguines a l'antiguitat".

LA RUTA DELS IBERS

PROGRAMA DIFUSIÓ I COMUNICACIÓ

El conjunt de museus i jaciments de la Xarxa organitza, al cap de l'any, gran nombre d'activitats amb l'objectiu de donar a conèixer el patrimoni arqueològic català. També es pretén apropar a la ciutadania els treballs de recerca, conservació i restauració que duen a terme aquestes institucions, d'una manera experiencial i didàctica. La fidelització i la captació de nous públics són els objectius bàsics d'aquest programa.

Objectiu

Potenciar el coneixement d'Arqueoxarxa, les seves activitats i els fons i jaciments que gestionen els museus.

Accions

Conceptualització, disseny i desenvolupament de la nova pàgina d'Arqueoxarxa dins el web del MAC.

A nivell pressupostari, el desgloss per partides ha estat:

Gestionar la itinerància d'exposicions	40.184,22 €
Disseny i desenvolupament web.....	20.000,00 €
Conceptualització de l'exposició "La revolució neolítica. La Draga"	7.000,00 €
Actuacions de conservació de les col·leccions.....	4.036,14 €
TOTAL	71.220,36 €

ACTUACIONS 2017

S'han implantat les accions d'impuls que des del MAC, amb el suport de l'ACPC, s'han dissenyat amb l'objectiu de millorar el coneixement i la qualitat de l'experiència en la visita dels jaciments ibèrics catalans. Les principals accions han estat:

- Edició d'una col·lecció de 7 guies, una per cadascun dels pobles ibèrics a Catalunya, que han estat escrites per periodistes i escriptors destacats del sector cultural. Projecte editorial del MAC, els títols i autors són:

- 17è Cap de Setmana Ibèric de la Ruta dels Ibers. Sota l'eslògan "Brindant amb els ibers", 23 centres patrimonials han programat més d'un centenar d'activitats lúdico-culturals per apropar la cultura ibera a grans i petits: reconstruccions històriques, tallers d'experimentació, visites guiades i teatralitzades, exposicions, tasts de menjar i beguda ibèrica. Ha estat un gran èxit de participació amb més de 5.000 persones que han gaudit de les diferents activitats programades en els jaciments arqueològics d'arreu de Catalunya que formen part de la Ruta.

Projecte de senyalització direccional i informativa, que ha comptat amb la subvenció de la Diputació de Barcelona i de la Diputació de Lleida. Aquesta senyalització, comuna a tots els membres de la Ruta dels Ibers, ha permès senyalitzar la fortificació ibèrica del Montgròs, la Fortalesa dels Vilars d'Arbeca, el poblat ibèric dels Estinclells i la ciutat ibèrica del Molí d'Espígol.

Han continuat les actuacions de promoció de la Ruta en els mitjans de comunicació (revistes Descobrir Catalunya, Club Súper 3, etc.). S'ha participat en fires de promoció cultural a través de Turisme de Catalunya.

A nivell pressupostari, el desgloss per partides ha estat:

Edició 7 guies de la Ruta dels Ibers.....	24.001,67 €
Edició material promocional 17è Cap de Setmana Ibèric	3.723,80 €
Realització il·lustracions per la senyalització.....	726,00 €
TOTAL	28.451,47 €

LA RUTA DE L'ART RUPESTRE

S'han organitzat dos viatges, adreçats al públic general del museu, per donar a conèixer jaciments arqueològics excepcionals:

- Del 29 d'abril a l'1 de maig, es va visitar el Parc Arqueològic d'Atapuerca i el Museu de l'Evolució humana de Burgos.

- Del 12 al 16 d'octubre es van visitar alguns dels conjunts rupestres Patrimoni Mundial de la UNESCO: l'Avenc d'Ornac (Cova i Ciutat de la Prehistòria) i la Caverne du Pont d'Arc, on hi ha les impressionants reproduccions de les obres mestres de la Grotte Chauvet.

S'han continuat les actuacions de promoció de la ruta a través dels mitjans de comunicació (ressenyes i insercions publicitàries) i de la promoció per diversos canals (participació en fires a través de Turisme de Catalunya, etc.).

INVERSIÓ TOTAL ÀREA DE TERRITORI DEL MAC:

Arqueoxarxa	71.220,36 €
Ruta dels Ibers	28.451,47 €
TOTAL	99.671,83 €

MAC

MUSEU D'ARQUEOLOGIA
DE CATALUNYA

Passeig de Santa Madrona, 39-41
Parc de Montjuïc
08038 Barcelona
Tel. 93 423 21 49
infomac@gencat.cat
mac.cat

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Museu d'Arqueologia
de Catalunya